

Bezimeni

U Subotici je proteklog vikenda završena stota proslava Dužijance, a Dužionica je prije dva tjedna po 76. put održana u Somboru. Svi su mediji izvijestili o subotičkoj Dužijanci, a po prvi je puta Radiotelevizija Vojvodine prenosila (izravno i odloženo) najznačajnije manifestacije. Različiti su mediji pisali različito o tome što je Dužijanica, a i narod iz čije je tradicije i vjere nikla ova svečanost kršten je različito. Neki su mediji izvijestili, kako to i piše na službenom sajtu Dužijance, da je to svečanost bunjevačkih Hrvata, neki su napisali da je to svečanost Bunjevaca i Hrvata, neki su govorili samo o Bunjevcima, a neki su to pokušali izbjeći govoreći o ovdašnjim narodima ili o »jednom« narodu. Ali svakako najoriginalniji prikaz bio je prikaz somborskih Dužionica u lokalnim novinama. Naime, u Somboru se slave dvije Dužionice. Po 76. put je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« proslavilo Dužionicu, a Udruga građana »Bunjevačko kolo« proslavila je svoje žetvene svečanosti po 10. put. Istina, Somborske novine izvijestile su o obadjevima proslavama i čak posvetile isti prostor i jednoj i drugoj proslavi. Ali najinteresantnije u cijeloj priči je, osim izbora fotografija, da se u jednom tekstu spominje ime etničke skupine koja slavi, a u drugom tekstu se niti jednom nije spomenulo ime naroda koji proslavlja Dužionicu (osim u oznaci mjesta proslave – Hrvatskog doma). Još originalnije je da nije navedeno ime niti jednog gosta na hrvatskoj Dužionici, pa čak niti diplomatskih predstavnika Republike Hrvatske, a nazivi države, institucija i organizacija navedeni su samo kao skraćnice. Ako se već željelo prikazati obje proslave trebalo je to uraditi do kraja korektno. Ovako ostaje lebdjeti u zraku pitanje – je li u pitanju neprofesionalnost ili tendencioznost? I je li u Somboru i dalje neprihvatljivo biti Hrvat?

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Hrvatski ministar Božidar Kalmeta podupire osnivanje Željeznica SHS

U CIJELOJ PRIČI NEMA POLITIKE.....6

Održana sjednica Odbora za Statut HNV-a

IZVRŠNI ODBOR IMAT ĆE JEDNOG ČLANA VIŠE.....7

TEMA

U Subotici po 100. put održane žetvene svečanosti Dužijanica

TRADICIJA NARODA NIKLA IZ VJERE.....8-11

Što su pokazale ankete provedene među pacijentima u gradskim ambulantama

DEPRESIJA UMIJE PREVARITI ...6-17

INTERVJU

Kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski i metropolit

VJERA GRADI NAŠU KULTURU.....12-13

SUBOTICA

József Kasza o kašnjenju radova na izgradnji Narodnog kazališta

GRADSKA JE VLAST NEZAINTERESIRANA ILI NESPOSOBNA... 20

DOPISNICI

Sončani svečano obilježili blagdan Svetog Lovre, zaštitnika župe

LJUBEĆI BLIŽNJE, LJUBIMO SEBE.....23

Male i Velike Tekije u Petrovaradinu

MOLITVE I ZAHVALE GOSPI SNJEŽNOJ.....24-25

REPORTAŽA

Sinjska alka 2010.

MARIO ŠUŠNJARA SLAVODOBITNIK.....28-29

KULTURA

U Subotici predstavljena fotomono-grafija Grge Piukovića »Sto bandaša i bandašica«

ODRAZ STOLJETNOG TRAJANJA.....32-33

SPORT

Iva Kujundžić, plivačica

UVIJEK SPREMNA ZA NOVU UTRKU.....47

HRVATSKI MINISTAR BOŽIDAR KALMETA PODUPIRE OSNIVANJE ŽELJEZNICA SHS

U cijeloj priči nema politike

Hrvatski ministar mora, prometa i infrastrukture **Božidar Kalmeta** izjavio je kako je inicijativa za osnivanje zajedničkog željezničkog poduzeća Srbije, Hrvatske i Slovenije više nego dobra. On je onima koje bi to moglo podsjetiti na neka prošla vremena poručio kako u čitavoj priči nema politike.

»Radi se o osnivanju zajedničke tvrtke koja će nastupati na tenderima kako bi procedura bila lakša i brža i kako bi što više tereta prolazilo 'desnim koridorom', koji ide kroz Sloveniju, Hrvatsku i Srbiju, i dalje do Turske«, kazao je Kalmeta za Deutsche Velle.

On je rekao kako je to ekonomski sasvim opravdan posao koji ima gospodarsku osnovu i naveo

je jednostavnu računicu: Koridor 10 je u odnosu na Koridor 4 praktički na istom pravcu, a kraći za

skoro 900 kilometara. Budući da 90 posto robe ide Koridorom 4, a ne 'desetkom', interes je svih uključenih da ta roba pređe na njega, objasnio je Kalmeta.

U Hrvatskim željeznicama smatraju kako bi Željeznica SHS njima mogla dati »vjetar u leđa« i navode kako su već krenule pripreme radnje radnih grupa željeznica triju država, a cilj je, za početak, povećati kvalitetu prijevoza i vagonске kapacitete, kao i razviti infrastrukturu.

Sada na relaciji Ljubljana-Zagreb-Beograd-Dimitrovgrad-Istanbul vozi 700 vlakova, dok Koridorom 4, koji ide preko Mađarske, vozi 7000.

CRNOGORSKI JEZIK USKORO U SLUŽBENOJ UPORABI U OPĆINI MALI IDOŠ?

Važna inicijativa za crnogorsku zajednicu u Srbiji

Prema najavama Udruženja Crnogoraca »Krstaš«, vojvođanska općina Mali Idoš vjerojatno će biti prva u Srbiji koja će kao službeni jezik uvesti i crnogorski. Za uvođenje službenog jezika po zakonu je potrebno da u općini živi bar 15 posto žitelja jedne nacionalne zajednice.

Kako prenosi B92, inicijativu za uvođenje crnogorskog u maloidošku općinu pokrenulo je Udruženje Crnogoraca Srbije »Krstaš«, koje traži i da se crnogorski jezik uči u školi. Udruženje Crnogoraca u Srbiji »Krstaš« se u svojoj inicijativi poziva na zakon

koji Crnogorcima u ovoj općini omogućava da traže uvođenje njihovog jezika kao službenog u maloidošku lokalnoj samoupravi. U ovoj udruzi veruju kako je usvajanje ove inicijative veoma važno za crnogorsku zajednicu u Srbiji. U Krstašu dodaju kako planiraju podnošenje sličnih inicijativa i u susjednim općinama Kuli i Vrbasu, gdje također živi značajan broj Crnogoraca.

Mještani Lovćenca, jednog od sela maloidoške općine u kojem je crnogorska zajednica najveća, ipak imaju podijeljena mišljenja o inicijativi Krstaša.

Bez obzira na podjele, inicijativa će vjerojatno biti usvojena jer Savez vojvođanskih Mađara i Crnogorska partija trenutačno imaju većinu u lokalnoj skupštini. Predsjednik lokalnog parlamenta **Pál Károly** kaže kako će se ta inicijativa pred vijećnicima naći već na prvoj sljedećoj sjednici općinske skupštine, dodajući da će se tek vremenom vidjeti u kojoj će mjeri i na koji način službena uporaba crnogorskog jezika zaživjeti u općini.

U Krstašu se zalažu i za to da se u škole uvede crnogorski jezik i književnost. Ostvarenju

ove inicijative bi, međutim, prethodila procedura koja podrazumijeva i izradu nastavnog programa, dopunu Pravilnika o vrsti stručne sprema nastavnika, izradu udžbenika.

Ukoliko bi se uvela samo nastava crnogorskog jezika kao izbornog predmeta, Nacionalno vijeće bi trebalo zatražiti od škola da provedu anketu među učenicima i roditeljima kako bi se utvrdilo da li bi se oni opredijelili za pohađanje tog predmeta i da bi se vidjelo gdje postoji zanimanje za taj predmet.

PTT-OVOM KABELSKOM DISTRIBUTERU 5. KOLOVOZA NIJE SE SVIJDJELA HTV-OVA EMISIJA O OLUJI

Program prekinut bez obrazloženja

Kabelski distribucijski sustav PTT-a prekinuo je 5. kolovoza emitiranje programa HTV-a tijekom emisije o proslavi Oluje. U KDS-u nisu obrazložili takvu odluku, a u Republičkoj radio-difuznoj agenciji za B92 su rekli kako kabelski distributeri mogu sami donositi odluke o prijenosu i da RRA ne može propisivati kako će se oni ponašati.

Inače, program na najvećem distributeru kabelskog signala u Srbiji, privatnoj firmi SBB, te večeri nije prekidan.

ODRŽANA SJEDNICA ODBORA ZA STATUT HNV-A

Izvršni odbor imat će jednog člana više

Promjenom Statuta izlazi se u susret drugoj listi, izjavio tajnik HNV-a Željko Pakledinac

Posao vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća konstituiranjem najvišeg tijela hrvatske zajednice u Srbiji nije završen. Ostalo je još puno posla u koji spada i izrada i usvajanje novog Statuta i Poslovnika Vijeća. Prvi sastanak Odbora za Statut održan je prošloga petka, kada je dovršen Prijedlog statuta koji će biti stavljen na glasovanje na prvoj sjednici Vijeća koja se planira za kraj ovoga mjeseca. Hrvatsko nacionalno vijeće ima obvezu, sukladno novim zakonskim propisima i Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih zajednica, nakon konstituiranja Vijeća i izbora vijećnika donijeti i Statut, kao i Poslovnik Vijeća.

Među ostalim, u petak su na sastanku usvojene odredbe koje govore o broju vijećnika te o njegovim tijelima, rekao je za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice tajnik HNV-a **Željko Pakledinac**. Povećan je i broj članova Izvršnog odbora, no to neće remetiti donošenje odluka ovog tijela. »Glas predsjednika je, kako se to veli, 'zlatni glas' i on je odlučujući ukoliko odnos glasova bude izjednačen. Povećanjem broja članova Izvršnog odbora izašlo se u susret drugoj listi. Moram podcrtati da rad Odbora, kada je riječ o pitanjima i prijedlogu Statuta i Poslovnika, može biti primjer kako se treba raditi i pri-

likom sjednica Vijeća. To pokazuje da zajedničkim radom puno toga možemo postići«, smatra Pakledinac.

Petar Balažević je tijekom sjednice predložio da Izvršni odbor umjesto dosadašnjih pet, od sada ima šest članova. »To su predsjednik, dopredsjednik i četiri resorna člana. Nama je i inače bilo ostavljeno mjesto za člana IO zaduženog za uporabu jezika i pisma. Iz svega se vidi da će nam biti ponuđeno i mjesto dopredsjednika Izvršnog odbora.«

Članovi novog Izvršnog odbora bit će zaduženi za obrazovanje, informiranje, kulturu i službenu uporabu materinjeg jezika. U okviru ovih područja bit će formira-

ni odgovarajući odbori, a u ovim tijelima može biti najmanje tri, a najviše pet članova, za razliku od ranijeg razdoblja kada je bilo i do jedanaest članova, kaže **Željko Pakledinac**. Svaki član odbora može to biti u najviše dva odbora, kako bi se što veći broj članova Vijeća i stručnih ljudi uključio u rad odbora, dodaje Pakledinac.

Za sljedeći tjedan najavljeno je održavanje sjednice Izvršnog odbora HNV-a na kojoj će biti riječi o spomenutim prijedlozima, a za kraj ovoga mjeseca planira se održati prva redovita sjednica Vijeća na kojoj će se usvajati novi Statut i Poslovnik Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Siniša Jurić

Izmjena režima prometa na auto-cesti E-75 kod Beške

Zbog izvođenja radova na interventnom popravku mostova Patkine vode i kanala Ribarice, na desnoj traci auto-ceste E-75 kod Beške (gledajući iz pravca Beograda), od 11. kolovoza do 9. rujna promet će se odvijati prema postavljenoj prometnoj signalizaciji.

RODOLJUB ŠABIĆ NASTAVLJA UPOZORAVATI NA ZLOUPORABE

Nove prijave zbog biračkih popisa

Uskoro će biti podneseno još desetak kaznenih prijava za zloporabe s posebnim biračkim popisima nacionalnih manjina, izjavio je povjerenik za informacije od javnog značaja **Rodoljub Šabić** za Blic. Precizirao je kako će kaznene prijave biti podnesene za nekih desetak dana i da ne očekuje da će tužiteljstvo i MUP imati s tim problema.

»Činovnici u općini su, postu-

pajući zapravo suprotno instrukciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava, evidentirali imena donositelja većeg broja falsificiranih zahtjeva za upis«, rekao je Šabić.

»Prva kaznena prijava podnesena je povodom posebnog biračkog popisa na Novom Beogradu protiv N.N. izvršitelja zbog više desetina kaznenih djela neovlaštene obrade podataka u stjeca-ju s kaznenim djelom falsifikata.

Na pitanje što očekuje kao rezultat istrage o zloporabama, Šabić je odgovorio kako »država treba uraditi sve što može kako bi, tamo gdje je to moguće, utvrdila tko su ljudi koji su kršili prava građana i zakone i kako bi ti ljudi za to odgovarali«.

»Očekujem neka optuženja i neke kazne. Odnosno, jasnu poruku da se s ljudskim pravima i zakonima nitko ne smije poigravati«, istaknuo je povjerenik za informa-

cije od javnog značaja. On je rekao kako je instrukcija Ministarstva za ljudska i manjinska prava o upisu u poseban birački popis, »koja je omogućila zloporabe, na snazi«.

»Još uvijek možete, ako pribavite podatke, podnijeti za bilo koga zahtjev za upis u poseban birački popis koje god hoćete nacionalne manjine. U skladu s instrukcijom općinski su činovnici dužni upisati ga«, naglasio je Šabić.

U SUBOTICI PO 100. PUT ODRŽANE ŽETVENE SVEČANOSTI DUŽIJANCA

Tradicija bačkih Hrvata nikla iz vjere

*Čovjek zna i umije obrađivati zemlju, ali ako taj rad nije od Boga blagoslovljen, neće imati što ubrati, poručio je u propovijedi na euharistijskom slavlju kardinal Vinko Puljić. * Dužijanca je praznik koji je iznikao iz jednog naroda, ali koji je tako darovan svima ostalima koji u Subotici poštuju vrijedan rad i poštuju dobre ljude, rekao je gradonačelnik Saša Vučinić*

»**Z**emlja je dar Božji i onaj tko zna vrednovati taj dar, on je zahvalan. Može čovjek raditi koliko hoće, ako nema Božjeg blagoslova, nema uspjeha, i zbog toga podržavam ovu lijepu tradiciju, Dužijancu, koju ste sačuvali, tradiciju koja je nikla iz vjere, koja je zahvalnost Bogu, koja izgrađuje vašu kulturu, kulturu hrvatskog naroda Bunjevaca na ovim prostorima«, poručio je u propovijedi na jubilaranom 100. euharistijskom slavlju zahvale za plodove zemlje kardinal mons. *Vinko Puljić*, nadbiskup vrhbosanski i metropolit. Tom je misom, u nedjelju 8. kolovoza, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici Dužijanca 2010. dosegla vrhunac, a svečanost je završena na središnjem gradskom trgu predajom kruha od novog brašna, koji su gradonačelniku *Saši Vučiniću* uručili ovogodišnji bandaš i bandašica *Martin Matković* i *Martina Dulić*.

Do završetka svih manifestacija ovogodišnjih žetvenih svečanosti preostali su još Likovna kolonija na Bunariću, te Bunaričko prošćenje, no već su sve misli organizatora usmjerene na obilježavanje iduće Dužijance i najavljene velike svetkovine kojom će biti svečano

obilježena obljetnica – 100 godina od kako je tadašnji župnik subotičke župe sv. Roka mons. *Blaško Rajić* 1911. objedinio obiteljske dužijance i nepreglednu kolonu sudionika i promatrača prvi put proveo središtem grada.

KRUH JE BOŽJI DAR

Ovogodišnji gost biskup, kardinal Vinko Puljić, u katedrali punoj vjernika i gostiju, uz suslavlje domaćeg biskupa *Ivana Penzeša*, katedralnog župnika mons. *Stjepana Beretića* i svećenika Subotičke biskupije, više je puta podsjetio kako je kruh Božji dar od kojega ljudi žive ovozemaljski život.

»Čovjek zna i umije obrađivati zemlju, ali ako taj rad nije od Boga blagoslovljen, neće imati što ubrati«, rekao je kardinal Puljić. »Čovjek radi, a Bog daje. Zato danas zahvaljujemo za taj dar od kojega živimo, posebno od kojega živimo ovaj zemaljski život. Možemo ne znam kako u tehnici napredovati, ne znam koliko uspjeha imati, opet će zemlja kruh davati. Istina je i to: u povijesti niti jedna država, niti jedna vlast nije znala cijeniti rad zemljoradnika, do dana današnjega. Često nema

Subotički biskup mons. Ivan Penzeš, kardinal mons. Vinko Puljić i katedralni župnik mons. Stjepan Beretić

13. kolovoza 2010.

dovoljno podrške da se istinski vrednuje rad zemljoradnika, od kojeg se kruh dobiva. Zato vam želim na poseban način zahvaliti što kroz rad uspijevate plodove zemlje ubirati i život održavati. Kad za nekoga kažu da je dobar, onda kažu – dobar je kao kruh. Kruh je osnovna hrana, kruha nikad dosta, svako drugo jelo dosadi, ali kruh nikad. Uvijek nam je drag, uvijek nam je potreban. Učili su nas, kad padne mrvica kruha na pod, da je ne pogazimo, nego da je uzmemo, poljubimo i ostavimo. A danas, pogledajte u medijima, sve su kante za smeće pune kruha. Koliki ljudi umiru od gladi, a kante pune kruha, čovjek se rasipa. A koliko je znoja, koliko žrtve u taj kruh utkano.»

Kardinal Puljić je upozorio i na druge masovne pojave u svijetu, pa i kod nas, koje nisu u skladu s knjigom života, odnosno s Biblijom.

»Nikad nismo ovoliko uspjeha imali, nikad nismo ovako dobro živjeli, nikad ovoliko učenih glava imali, ali moramo priznati, nismo nikad imali ni toliko lopovluka, toliko laži, toliko prijevare, toliko nesigurnosti, toliko ugroženosti čovjeka«, ustvrdio je mons. Puljić. »Ubiše nas te vijesti koje slušamo i gledamo svaki dan, toliko mrtvih, toliko razbojstava. Zato što je čovjek izgubio sebe, zato ga je potrebno vratiti na put vjere koja ga oblikuje.«

Svoju je propovijed gost biskup završio porukom: »Ako slučaj-

no imaš više, imaj srca za one koji nemaju. Ako nemaš, hrabro u život, pa će ti Bog dati.«

ZAJEDNIŠTVO U RADU, ZAHVALI I SLAVLJU

Nedjeljno je slavlje, inače, započelo u crkvi sv. Roka, odakle se tradicionalno ispraćaju bandaš i bandašica, no ovoga je puta, budući da je slavljena 100. Dužijanca, to bilo iznimno svečano. Prvi se put, naime, dogodilo da ispraćaj u toj crkvi počaste dvojica biskupa, Vinko Puljić i Ivan Penzes, u čijoj su nazočnosti župnik župe sv. Roka mons. *Andrija Anišić* i predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Davor Dulić* na bistu Blaška Rajića u predvorju crkve položili logotip Dužijance 2010.-2011.

Uz bandaša i bandašicu Martina Matkovića i Martinu Dulić, malog bandaša *Igora Nimčevića* i malu bandašicu *Kristinu Matković* te bandaše i bandašice iz Bajmoka, Tavankuta, Ljutova, Đurđina, Žednika, Male Bosne, Sombora i Svetozara Miletića, kerske kraljice predvođene s. *M. Jasnom Crnković* te mlade odjevene u narodnu nošnju i okupljene vjernike, glavnom cestom prema katedrali išla je i kolona konjanika i karuca, da bi neposredno pred početak euharistije svi skupa ušli u crkvu. Jednako tako, nakon mise je kolona gostiju, sudionika i promatrača krenula prema gradskom trgu, gdje je na bini priređen program, te svečana predaja kruha gradonačelniku. Povorku, koja je do trga prolazila Ulicom Matka Vukovića, promatralo je i pljeskom pozdravljalo više tisuća građana.

»Meni je veliko zadovoljstvo da na dan kada proslavljamo zahvalnost, zahvalim i svima onima koji su ovdje defilirali, koji su na taj način iskazali poštovanje prema prazniku koji je iznikao iz jednog naroda, ali koji je tako darovan svima ostalima koji u Subotici poštuju vrijedan rad i poštuju dobre ljude«, rekao je gradonačelnik Saša Vučinić primajući kruh od bandaša i bandašice. »Zajedništvo u radu, zahvali i slavlju još se jednom pokazalo kao bit naroda koji živi na ovim prostorima.«

U poslijepodnevним satima bandaš i bandašica posjetili su u pratnji mons. Anišića grob Blaška Rajića gdje su položili vijenac od žita, a na gradskom trgu u večernjim je satima održano Bandašicino kolo.

Blagoslov bandaša i bandašica u crkvi sv. Roka

Pratioci predvoditeljskog para Dužijance 2010.

PETAK: VEČER PJESME I MLADOSTI

Središnjoj proslavi prethodila je tamburaška večer, održana u petak, 6. kolovoza. Iako se te večeri na grad obrušio jak pljusak pa je program kasnio pola sata, manifestacija je na gradskom trgu prošla veoma uspješno. Nastupilo je 9 tamburaških sastava, predstavljeni su 100. bandaš i bandašica, dodi-

jeljene nagrade najboljim aranžerima izloga i izabrani ovogodišnji pratitelji bandaškog para.

Titulu najljepših ponijeli su *Zdenka Lulić* i *Mario Milodanović*, za prve pratitelje izabrani su *Vedrana Cvijin* i *Dejan Skenderović*, dok su drugi pratitelji bili *Jasmina Kujundžić* i *Igor Dulić*. Najljepši po mišljenju petočlanog žirija, imali su čast i u svečanoj povorci biti pratiteljima

bandašici i bandašu. Svi mladi koji su se natjecali bili su obučeni u bunjevačku narodnu nošnju po vlastitom izboru.

Predvoditelje žetvenih svečanosti Martinu Dulić i Martina Matkovića nazočnima je predstavio mons. dr. *Andrija Kopilović*, koji je rekao kako je sveti Martin najčašćeniji svetac na Zapadu.

»Prema legendi, iako smrtno bolestan, ozdravio je i uspio

izmiriti dio posvađanog klera unutar svoje biskupije u južnoj Francuskoj. Takav jedan svetac uspio bi pomiriti zavađene snage i danas. Ali, za to je potreban veliki rad, onakav nakon kojega je i proistekla svetkovina zahvale Bogu za uspješno završenu žetvu. Dužijance je zahvala, radost, punina, a ne zaboravimo i veličanje marljivog rada. Bandaš i bandašica su radnici i predstavljaju zahvalu Bogu i za rad i zato što su mogli biti prvi. I stoga su nositelji Dužijance ljudi koji slave i zahvaljuju, ali i oni koji predstavljaju rad«, rekao je mons. Kopilović.

Ove su godine nazočne na trgu zabavljali ansambl iz Subotice: »Ravnica«, »Hajo«, »Biseri«, tamburaški sastavi »Širok šor«, »Boemi«, »Klasovi« i »Ljutovo«, zatim tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, kao i tamburaški orkestar KUU »Zvon«, Mala Subotica iz Hrvatske.

Istu su večer dodijeljene i prve četiri nagrade najboljim aranžerima izloga, koje je nagrađenima uručio predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2010. *Davor Dulić*.

Predstavljanje bandaša i bandašice

Nagrađeni aranžeri izloga

Tamburaški sastav »Klasovi«

Ansambl »Hajo«

Voditelji programa:
Darko Jurić i Karolina Stantić

SUBOTA: SKUPŠTINA RISARA I FOLKLORNA VEČER

U subotu su se oko Gradske kuće u Subotici, baš kao i nekada, okupili risari i risaruše s radnim priborom,

KUD »Tekstilac« - Crna Gora

Skupština risara: scenski prikaz

te je na taj način započela ovogodišnja skupština risara. I nekada su se risari okupljali oko Gradske kuće, gdje bi se domaćini pogađali s risarima oko posla kojeg treba obaviti, kao i o cijeni za koju će risari raditi. Sve su to slikovito u kratkom scenskom prikazu prezentirali risari koje je predvodio *Marinko Kujundžić*, ovogodišnji pobjednik »Takmičenja risara« i domaćin salaša *Davor Šimić*. Risari su nazočnima pokazali i kako se oštri kosa i rukoveta, te su na kraju skupa s domaćinima salaša odigrali kolo. Pokraj domaćina na »salašu« su bili i domaćica *Dajana Šimić*, dida i majka *Ružica Šimić* i *Nikola Ivankov* i djeca *Dunja* i *Lana Šimić*.

U nastavku programa nastupila su kulturno-umjetnička društva iz zemlje i inozemstva. Uz domaćina HKC »Bunjevačko kolo« nastupili su: KUU »Zvon« iz Hrvatske, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, MKC »Népkör« iz Subotice, KUD »Tekstilac« iz Crne Gore, MFA »Pantlika« iz Mađarske, OKUD

MFA »Pantlika« iz Mađarske -
žetelačke pjesme i igre iz Rabakoža

»Mladost« iz Subotice, KPD »Jedinstvo- Egyseg« iz Bajmoka, HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, KUD »Aleksandrovo« iz Subotice i KUD »Wrzosowanie« iz Poljske. Trosatni program, kojeg je izravno prenosila Radiotelevizija Vojvodine, okupio je nekoliko tisuća posjetitelja, koji su do posljednje koreografije pažljivo pratili sve izvođače.

Skupštini risara prethodila je svečana večernja misa koja je, kao i obično, održana u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske. S obzirom da je kardinal i metropolit mons. *Vinko Puljić* u Suboticu stigao kasnije, misu je predvodio mons. *Stjepan Beretić*, katedralni župnik.

Zvonimir Perušić,
Željka Vukov

OKUD »Mladost« - bačke šokačke igre

KPD »Jedinstvo - Egyseg« - Bajmok - »Šling, svila i zvečke«

KARDINAL VINKO PULJIĆ, NADBISKUP VRHBOSANSKI I METROPOLIT

Vjera gradi našu kulturu

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

*Ne smijemo izgubiti svoj identitet i ne smijemo imati kompleks manje vrijednosti zato što u Europi ima onih koji su jači i bogatiji, nego upravo u tu Europu trebamo unijeti bogatstvo duha koje je niklo iz trpljenja * Mi kao manji narodi, bilo da smo u sredinama gdje živimo s većinom, bilo kao hrvatski narod općenito, koji smo manji u odnosu na velike europske narode, puno smo toga morali pretrpjeti i veliku smo cijenu platili da sačuvamo kroz povijest svoj identitet*

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, koji je ove godine predvodio svečano misno slavlje Dužijance, u Suboticu je stigao iz Blagaja na Buni, u Hercegovini, gdje su svećenici Puljići i rodbina slavili misu u čast 40. godišnjice svećeništva kardinala Puljića, čiji su korijeni iz te župe. Time je, kaže kardinal Puljić, doživio jednu lijepu vezu između Bune i njega, te bunjevačkih Hrvata.

HR: Četvrti ste put u posjetu Subotici, a drugi ste put predvodili svečano misno slavlje u subotičkoj katedrali na Dužijanci. Kakvi su vaši dojmovi s ovih susreta i s ovogodišnje Dužijance?

Ove sam godine Dužijancu doživio više iz duha vjere, dok je prvi put naglasak bio više na predstavljanju i svjedočenju prema vani. Ove sam godine doživio upravo jednu duhovnu atmosferu u obilježavanju Dužijance, možda baš zato što je jubilara. Doduše, za mene je prvi puta Dužijanca bila nešto novo i nisam odmah niti razumio u čemu je ta Dužijanca, dok joj nisam shvatio sadržaj kao zahvalu za žetvu, za plodove ljudskog rada, a sada mi je sasvim drukčije bilo za razumjeti, jer sam vidio Dužijancu kao izričaj jednog stvaranja kulturnog događanja iz vjere. U biti, vjera koja gradi kulturu. Tako sam doživio Dužijancu.

HR: Istaknuli ste onda i ovoga puta u propovijedi da vas s bunjevačkim Hrvatima veže rijeka Buna. I mnogim bunjevačkim i šokačkim Hrvatima BiH je pradedovina, no, čini se kako su te veze pokidane.

Mislim da se ne bi moglo govoriti o pokidanim vezama već koji put možda pomalo zaboravljenim vezama. Kao kardinal posebno

želim ohrabriti one Hrvate katolike koji nose naše korijene. Tako sam obilazio sve krajeve gdje žive Hrvati, počevši od bunjevačkih i šokačkih u ovom kraju, a onda i gradišćanske, moliške, karaševske Hrvate, zatim hrvatsku manjinu u Boki kotorskoj, pa u Makedoniji, gdje sam dobio poseban mandat da idem kao delegat Svetog Oca u Skoplje prigodom proslave 100. obljetnice rođenja blažene majke Terezije. I druge sredine rado obilazim, a ovdje još ima jedna posebna veza, jer su se i moji upravo iz tog kraja iselili u Banjaluku. I koincidencija je da sam u subotu slavio svetu misu zajedno s plemenom Puljić na mjestu gdje sam prije 40 godina imao sekundacije i gdje je moj otac kršten – u Blagaju na Buni. Nas ima 12 živućih svećenika Puljića i u subotu smo imali prvi puta godišnji susret u Blagaju na Buni i upravo sam odozdo i došao. Time sam zapravo doživio jednu lijepu vezu između Bune i mene, te bunjevačkih Hrvata ovdje u subotičkom kraju. Ta veza postoji kao povijesna stvarnost koju ne smijemo zaboraviti, zato sam ja u svojoj Vrhbosanskoj nadbiskupiji donio Memoriju za solidarnost. Želimo je čuvati iz zahvalnosti na onom što su nam baštinili u prošlosti i solidarno je prenijeti na budućnost, jer često politika, mitologija ili ideologija žele izbrisati pamćenje. Jako je važno čuvati to pamćenje i prenijeti ga, a vidim da proslava Dužijance na svoj način odražava ljubav prema tradiciji čime se čuva baština i prenosi na pokoljenja.

HR: Za Hrvate u Subotici Dužijanca ima posebno mjesto u očuvanju tradicije i nacionalnog identiteta. Mnogi, pak, smatraju i govore kako u Europskoj Uniji nisu važne granice, kako nacio-

nalni identitet postaje nevažan. Slažete li se s takvim mišljenjima?

Mislim da je to jedna europska tendencija prema manjim narodima, dok su oni u Europi kao veliki narodi i te kako ljubomorni na svoj identitet. I tu ne smijemo biti slijepi. Oni namjerno to zapravo žele tako postaviti, kako bi lakše nametnuli ono što je veće i jače. Tako se govori u Europi kako smo svi jednaki, ali vidi se kako je nametnuto pravo jačega, pravo većega, pravo moćnijega. Europska Unija, odnosno izgradnja europskog zajedništva kao velike obitelji je jedan važan proces. Ali on mora imati svoje temelje, a jedan osnovni temelj jesu upravo kršćanski korijeni, a kršćanski korijeni upravo izgrađuju kulturu, kao što je rekao Ivan Pavao Drugi sluga Božji, da vjera koja ne izgrađuje kulturu nije vjera. Naša je vjera izgrađivala našu kulturu i mi s time trebamo ući u Europu, jer Europa mora biti prepoznatljiva po svojoj raznolikosti i toleranciji i prihvaćanju različitosti. Ako toga nema, Europa nema budućnosti. Mi ne smijemo izgubiti svoj identitet i ne smijemo imati kompleks manje vrijednosti zato što u Europi ima onih koji su jači i bogatiji, nego upravo u tu Europu trebamo unijeti bogatstvo duha koje je niklo iz trpljenja. Mi kao manji narodi, bilo da smo u sredinama gdje živimo s većinom, bilo kao hrvatski narod

općenito, koji smo manji u odnosu na velike europske narode, puno toga smo morali pretrpjeti i veliku smo cijenu platili da sačuvamo kroz povijest svoj identitet. Danas ne smijemo nasjesti na nametanje takozvanog sinkretizma, jednoga relativizma, opasnosti da nam se opere mozak i pamćenje naše. To Crkva ne smije dopustiti, moramo znati čuvati pamćenje i kroz tradiciju prenositi na buduća pokoljenja i takvi trebamo ući u Europu da obožavamo njeno kulturno bogatstvo.

HR: Katolička crkva ima vrlo značajnu ulogu u očuvanju nacionalnog identiteta, međutim, ona nije nacionalna crkva kao neke druge. Kako se suodnose vjera i nacija u Katoličkoj crkvi? Jesu li suprotstavljeni ili međusobno povezani i na koji način?

Treba poći od istine: Isus se utjelovio u jedan konkretni narod, u jednu konkretnu kulturu i jedan konkretni jezik i on je objavio Boga kroz taj jezik. Zapravo svaki navještaj evanđelja ide upravo kroz komunikaciju jezika i kulture i evangelizira tu kulturu. Crkva nije izvanzemaljska, ona silazi u baštinu jednog naroda, jedne kulture i unosi bogatstvo evanđelja, bogatstvo trpljenja i spasenja i upravo time ona ne oštećuje nacionalni identitet, nego obogaćuje, upravo gajeći kulturu kroz evanđelje. Zato smatramo da tu nema suprotstavljenosti, nego često politika zna manipulirati. Međutim,

Crkva neće ovom svojom djelatnošću uzeti vlast od politike, ali će itekako biti kritička savjest svakoj vlasti, jer Crkva ne ovisi o zemaljskoj vlasti iako mora s njom surađivati. Dok ovom zemljom hodimo moramo računati sa zemaljskim dimenzijama, ali ne ovisi Crkva o mjerama zemaljskim i zato često hrabro kritizira i kritička je savjest svakoj politici. A nijedna politika baš ne voli da joj se suprotstavlja netko i zato će često tražiti u Crkvi dežurnog krivca. Ako ne može slomiti kičmu jednog naroda onda traži dežurnog krivca u Crkvi i zato je važno ne dati se prepastiti niti iskompleksirati nego hrabro, otvoreno stati uz načela morala i vjere i time sačuvati opstojnost jednog naroda.

HR: Godinama upozoravate na loš položaj Hrvata u BiH, da se broj Hrvata prepolovio u odnosu na pred rat, da se Hrvati ne vraćaju, niti im se stvaraju pretpostavke da se vrate. Broj Hrvata se neprestano smanjuje i u Srbiji, premda nije bilo takvog rata. Gdje vidite uzroke tome da Hrvati ne uspijevaju artikulirati i ostvariti svoje ciljeve kao drugi narodi, ili ovdje u Vojvodini kao druge nacionalne manjine?

To je jedno vrlo veliko pitanje. Na njega nije jednostavno odgovoriti u malo riječi, samo ću naznačiti neke elemente. U prvom redu ne tražim krivca nego samo ukazujem na činjenice, a to je da mi Hrvati često nemamo hrabrosti organizirati se i kad se organiziramo lako nasjedamo na one koji nas žele razjediniti. Zato je prevažno shvatiti – nemamo pravo samo na druge kukati, dok mi sami ne učinimo ono što smo trebali učiniti. A to je zapravo naša samoorganiziranost, samopouzdanje i samoopstojnost na vlastitim snagama. Ako vide ljudi da smo istinski oko naših vrednota okupljeni i zauzeti, morat će to respektirati. Ako vide da smo skloni trgovati radi interesa, onda smo itekako vrlo lako izmanipulirani.

Druga je činjenica da je hrvatski narod nekako prožet kroz hrvatsku povijest katoličkom vjerom, a danas katolička vjera nije na dobrome gledanju u Europi i u svijetu. Ona njima smeta jer ima načela vjere i morala. Pogotovu smeta politici koja želi manipulirati i onda će biti lako izmanipulirati kroz medije napad na Katoličku crkvu počevši od pape, svećenika, pojedinih elemenata u Crkvi. Crkva se ne boji priznati pogreške, ali ne želi da se uruše moralna načela

i zato pod devizom toga rušenja katoličkog nabijaju kompleks Hrvatima zato što su katolici. I često u Europi zato nisu dobro gledani. Znamo kako pojedine zemlje imaju kompleks prema Katoličkoj crkvi i sve kritički gledaju pod tim vidom. Koji puta se mi Hrvati prepadnemo toga pa onda snishodljivo idemo malo steći simpatije tih naroda. Međutim, ne smijemo imati taj kompleks manje vrijednosti. Imamo toliko duboku kulturu, 14 stoljeća kršćanstva, mi nemamo razloga imati kompleks manje vrijednosti, samo je potrebno svoje znati vrednovati, samopostojati biti i jasno artikulirati načela.

Problem je i što je politika često, radi kratkog daha i interesa, trgovala s našim velikim vrednotama. I tu bez kompleksa smijem reći kako nije vodila računa. Razumijem potrebu stvaranja hrvatske države, ali ne razumijem zašto se pre malo imalo sluha za Hrvate izvan države, posebno jer drugi itekako znaju nametati javnom mnijenju zauzetost za svoj narod izvan svoje države. Naša hrvatska država je tu imala kompleks manje vrijednosti, bojala se govoriti o Hrvatima u BiH i o Hrvatima ovdje u Vojvodini, Crnoj Gori itd. Tu je hrvatska država zakazala, ne zato što nije znala, nego je prije imala kompleks manje vrijednosti pred Europom. Jer u toj Europi Engleska je uvijek imala negativan stav prema hrvatskoj državi i kad je god nešto Hrvatska htjela, Engleska joj je itekako to nabijala na nos, a u želji da odobro-

volje takvu politiku pravili su krive poteze.

Zatim, koji puta nemamo ni formirane političare. To je veliki problem, uz dužno poštovanje svih naših političara, jer su se oni koji su bili u komunizmu sada demokratizirali tako što su samo košulje promijenili a mentalni sklop je ostao isti.

Na žalost, mi smo često skloni tražiti u drugima krivca, a premalo radimo na onoj unutarnjoj snazi koja nam je potrebna. Nije da nema vanjskih krivaca, ali važnije je što će iz nas izići kako bismo iznjedrili onu snagu duha i vjere i kulture koja će itekako izazvati poštovanje.

HR: Kako vidite ulogu svećenika u javnom životu i politici?

Tu se mi moramo izdići iznad manipuliranja politike, iznad mitoloških i ideoloških gledanja i u prvom redu moramo graditi unutarnje čišćenje. Moramo se osloboditi od svakog otrova, otrova mržnje i otrova osvete, ali i otrova kukavičluka. Moramo imati hrabrosti suočiti se s činjenicama. Ono što mene zabrinjava je da naš čovjek bježi kad se suoči s tim poteškoćama. Bježi, jer lakše je pobjeći nego suočiti se. Međutim, nismo onda dostojni potomci naših predaka. Naši su preci bili hrabriji nositi križ, hrabriji su bili suočiti se s križem, a mi danas nismo izgradili hrabru generaciju koja će stati oči u oči istini. Ako treba i vlastito dvorište čistiti, čistiti, ali ne smeće bacati u tuđe dvorište.

HR: I poslije 15 godina od zavr-

šetka rata u Hrvatskoj svjedoci smo toga kako postoje različita videnja o tome što se dogodilo u ratu, tko je agresor a tko žrtva. Može li se pomirenje u regiji ostvariti ukoliko nisu svi spremni suočiti se s istinom o tome što se zbivalo?

Mislim da je pomirenje *conditio sine qua non*, nema života bez procesa pomirenja, povjerenja i praštanja, ali ovo troje, ni pomirenja ni povjerenja ni praštanja nema bez istine. Ali ne ona istina koju će nametati onaj koji je jači, već istina gdje ćemo imati hrabrosti svaku stvar nazvati pravim imenom, bilo da se radi o jednoj ili drugoj strani, ili europskoj ili međunarodnoj zajednici. Nije samo lokalna situacija ona koju treba okrivljivati.

Ja, koji sam u žiži bio, to mogu otvoreno govoriti, ali još nije vrijeme da iznesem svu stvarnost u javnosti. Tumačenje povijesti ne smije ići iz emocija, nego iz činjenica, i ne smije ići iz političke mitologije, nego iz činjenica. Tek na temelju istine može se graditi povjerenje, pomirenje i praštanje.

HR: U postkomunističkim zemljama došlo je do velikog povećanja deklarativnih vjernika. Kakvo je vaše iskustvo, je li doista vjera ljudi porasla ili se radi o nečemu drugome?

Ne bih rekao da je porastao broj vjernika, nego su sada samo ljudi slobodniji reći ono što nose u sebi. Ja, koji sam odrastao u komunizmu, pravoga ateista nisam susreo. Oni jesu vikali kako nema Boga, ali su itekako računali s Bogom. Ali jesam susreo ljude koji žive kao da Boga nema. I to je i danas problem. Ljudi žive kao da Boga nema, a zapravo glad za Bogom je stvarnost, samo često traže to zasićenje na krivim mjestima, u paravjerskim, parareligioznim, i htjeli bi Boga upotrijebiti. To je krivi pristup, Boga upotrijebiti za svoju politiku, za svoje gospodarstvo, za svoje interese. Međutim, to nije vjera. I s time se ozbiljno trebamo suočiti, a to je, prvo, nepoučenost o vjeri, i drugo, zapravo nedosljednost u vjeri. Zato je potrebno nama u Crkvi upravo ono što je Sveti Otac sada pokrenuo – novu evangelizaciju da ljudi upoznaju svoju vjeru, da ljudi nađu sebe u tome što je Krist svojim utjelovljenjem, mukom, smrću i uskrnućem ostavio Crkvi u baštinu da prenosi na pokoljenja. To je naš veliki zadatak – nova evangelizacija, počevši od osobnog života, do obiteljskog života i našeg zajedničkog života.

Četrdeset godina misništva

U Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu svečanom je akademijom obilježena 40. obljetnica misništva nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića. Vinko Puljić zaređen je za svećenika Banjalučke biskupije na svetkovinu Sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 1970. u Đakovu, a za geslo je uzeo Isusove riječi iz Evanđelja po Ivanu: »Ja sam Put i Istina i Život« (14,6). U ljeto godine 1990. imenovan je vice- rektorom Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu. Vrhbosanskim nadbiskupom imenovan je 7. prosinca 1990. Za biskupa ga je na svoju osobnu želju zaredio Sveti Otac Ivan Pavao II. na Bogojavljenje u Rimu, 6. siječnja 1991. Ustoličen je u sarajevskoj katedrali 19. siječnja 1991. Nakon što je u nedjelju, 30. listopada 1994., istovremeno najavljeno u Vatikanu i u opkoljenom Sarajevu, papa Ivan Pavao II. promaknuo je nadbiskupa Vinka Puljića u Zbor kardinala Svete Rimske Crkve na konzistoriju, 26. studenog iste godine u Vatikanu. Početkom studenog 1994. nadbiskup Puljić izabran je za jednog od počasnih predsjednika međureligijske mirotnorne organizacije World Conference on Religion and Peace sa sjedištem u New Yorku. Za svoj rad i neumorno zalaganje za jednakopravnost svih naroda i za zaustavljanje rata na ovim prostorima kardinal Puljić primio je više priznanja.

OLUJA, 15 GODINA POSLIJE: IZJAVE NEKIH OD PROGNAHIKA

Kraj okupacije, ali i početak drugog vala progona Srijemaca

Oluja je simbol pobjedničkog duha Hrvatske, trenutak ponosa i slave u kojem je Hrvatska vojska oslobodila zemlju i stala na granice Hrvatske, kaže Korina Kovačić iz Zagreba, podrijetlom iz Slankamena

U povodu 15. obljetnice Oluje pitali smo prognane Srijemce koji sada žive u Hrvatskoj i diljem svijeta da nam kažu svoju ocjenu ove vojno-redarstvene akcije Hrvatske vojske kojom je oslobođena Hrvatska

Nikola Portner, Đakovo (podrijetlom iz Hrtkovaca)

Nema nikakve dvojbe da Oluja ima povijesno značenje za Hrvatsku. To je vojno-redarstvena akcija koja je označila kraj nesnošljive i nepravedne okupacije hrvatskih krajeva te donijela mir i slobodu, a kasnije je omogućila i mirnu reintegraciju okupiranih dijelova istočne Hrvatske. Danas kada slavimo Dan pobjede i Dan domovinske zahvalnosti te obilježavamo 15. godišnjicu te vojne operacije sjećamo se i svih hrvatskih branitelja čija je žrtva utkana u temelje Hrvatske i trajno je u našem sjećanju.

Josip Suhanek, Suhopolje (podrijetlom iz Slankamena)

Evo, petnaest godina je prošlo od vojno-redarstvene akcije Oluja, te najsajnije pobjede hrvatskih oružanih snaga kojom je okončan Domovinski rat i Hrvatska zaposjela svoje međunarodno priznate granice. Zahvalnost koju smo osjećali prema vojnicima u hrvatskim odorama, ponos koji se mogao osjetiti na svakom koraku, beskrajna sreća što smo nakon godina iskušenja ostvarili slobodu, samo su neke od slika koje mi se vraćaju kada se vratim 15 godina unazad. Isto tako, slika hrvatske zastave na kninskoj tvrđavi u kolovožu 1995. godine ostala je trajno zabilježena u sjećanju svih Hrvata. Sjećanje na te dane hrvatske povijesti čini me ponosnim, a zahvalnost hrvatskim braniteljima trajna je, u povijesnom je pamćenju, u našem nezaboravu.

Vinko Krzmanić, Zagreb (podrijetlom iz Rume)
Vojna operacija Oluja prekretnica je Domovinskog rata, bio je to povijesni trenutak u kojem smo odlučivali ne samo o vlastitoj sudbini i sudbini svojih najmilijih nego i o sudbini cijele Hrvatske te će velikim slovima ostati upisana u hrvatskoj povijesti.

Marijeta Peršić, Zagreb (podrijetlom iz Golubinaca)

Oluja je za mene velik dan, osjećaj radosti i ponosa na dane kada je Hrvatska napravila veliki korak prema ostvarivanju pune teritorijalne cjelovitosti, pokazavši kako ima snage i hrabrosti za povijesna ostvarenja, da s vjerom i krunicom oko vrata obrani i oslobodi ono što je njeno.

Nažalost, posljedica te akcije je progonoštvo golubinačkih Hrvata, kada je i moja obitelj podijelila sudbinu tisuća hrvatskih prognaničkih sudbina i morala napustiti naš voljeni Srijem.

Josip Šorgić, Osijek (podrijetlom iz Kukujevaca)
Kada se spomene Oluja, za nas srijemske Hrvate isprepleću se dvojaki osjećaji. S jedne strane to je povijesni događaj, nesumnjivo veliki dan za Hrvatsku, dan kada je napokon stigla sloboda napaćenom hrvatskom narodu, ali s druge strane za Hrvate u Srijemu to je značilo i drugi val progonstva, trajni odlazak s naših stoljetnih ognjišta za kojima i danas tugujemo.

Korina Kovačić, Zagreb (podrijetlom iz Slankamena)

Oluja je simbol pobjedničkog duha Hrvatske, trenutak ponosa i slave u kojem je Hrvatska vojska oslobodila zemlju i stala na granice Hrvatske. Bez te, ali i ostalih oslobodilačkih akcija kojima je povezan sjever i jug Hrvatske, ne bi bilo ni cjelovitosti Hrvatske i njene suverenosti, ne bi mogla postati članica NATO saveza, a uskoro i Europske Unije. Obilježavanjem obljetnice te akcije iskazujemo trajno poštovanje i zahvalnost svima koji su u njoj sudjelovali i koji su nam donijeli slobodu.

Ilija Jutić, Vrbovec (podrijetlom iz Zemuna)

U samo tri dana osloboditi zemlju mogla je samo izuzetno spremna, voljna i domoljubno zanesena vojska, a zna se da je nepobjediva samo ona vojska koja brani svoje, svoju kuću i svoj dom. Zato je Oluja veličanstvena i zato je svi slavimo, a njena obljetnica kroz Dan pobjede i Dan domovinske zahvalnosti prigoda je da svima koji su pridonijeli toj velikoj hrvatskoj pobjedi odamo dužno poštovanje i vječnu zahvalnost.

Dr. Đuro Palaić, Quebec, Canada (podrijetlom iz Rume)

Akcija Oluja legalna je i legitimna vojno-redarstvena akcija u kojoj je Hrvatska napokon, nakon pet godina okupacije i mnogo neuspješnih pregovora s pobunjenim Srbima, oslobodila svoj međunarodno priznat teritorij. Nažalost, brojni pokušaji međunarodne zajednice i njezinih mirovnih snaga da mirnim putem riješe okupaciju hrvatskog teritorija nisu urodile plodom te se vojna opcija Hrvatskoj vojsci nametnula kao jedino moguće rješenje. Kažem nažalost, zato što bi mirnim rješenjem bile izbjegnute brojne žrtve s obje strane. Danas kada

slavimo Dan pobjede i Dan domovinske zahvalnosti te obilježavamo 15. godišnjicu vojno-redarstvene operacije Oluja, prisjećamo se i svih onih koji su žrtvovali svoje živote za hrvatsku slobodu i neovisnost, a među njima su u zajedništvu s hrvatskim narodom bili i brojni pripadnici nacionalnih manjina, među kojima i građani srpske nacionalnosti, koji su aktivno sudjelovali u obrani i oslobodjenju Republike Hrvatske.

Zlatko Žužić

POLAKO SE OBNAVLJA PROIZVODNJA ČUVENOG SOMBORSKOG SIRA

Nije mu odolijevala niti carska trpeza u Beču

Proizvođač Milan Volić iz Stapara kaže kako se tržište pomalo odviknulo od ovog sira i da mu je potrebna dobra reklama

Somborski sir je Svjetska mljekarska organizacija svojevremeno priznala kao autohtoni sir s prostora bivše Jugoslavije. I samo ovo priznanje dovoljno govori o njegovoj vrijednosti i kakvoći, ali ipak, danas je somborski sir veoma teško pronaći.

Proizvodnja ovog sira prilagođena industrijskoj tehnologiji u somborskoj mljekari »Somboled« počela je 1949. godine, ali se u ovom poduzeću ne proizvodi već posljednjih desetak godina, iz tko zna kojih razloga. Odgovor smo tražili u ovoj mljekari, ali ga na žalost nismo dobili.

DUGO ČUVANA TAJNA

Milan Volić iz Stapara, vlasnik mljekare »Gulmlek«, prije nekoliko godina ponovno je započeo proizvodnju ovog sira, čak ga je i zaštitio.

»Imao sam sreću«, govori Volić, »jer se nitko u Somboru nije sjetio zaštititi somborski sir.«

Milan Volić kaže kako su njegovi preci bili stočari i proizvođači mlijeka, pa je tako i on nastavio tamo gdje su oni stali. Isprva je mlijeko kupovao u susjedstvu, potom u cijelom Staparu, a sada je prešao i na okolna sela. Trenutačno, u ovom ljetnom razdoblju ne proizvodi somborski sir, jer je za njegovu proizvodnju potrebna i odgovarajuća temperatura.

»Za somborski sir je potrebna pogodna temperatura, a sad je jako toplo pa ga ne pravim. Ako se ostavi, primjerice, na 8 Celzijevih stupnjeva, dešavaju se neželjeni procesi pa ne dobivamo pravu kvalitetu.«

Tradicionalni i originalni somborski sir isprva je pravljen od isključivo ovčjeg mlijeka i predstavljao je specijalitet koji je lako nalazio kupce. Punomasni je sir karakterističnog izgleda i

okusa, meke i fine konzistencije. Specifičan je i po tome što se proizvodi u kačicama, relativno lako, a za njegovu izradu nisu potrebni neki drugi pribori osim posuda za potsirivanje. Kako je u posljednje vrijeme sve manje ovaca, a samim tim i ovčjeg mlijeka, receptura somborskog sira vremenom se mijenjala te se danas rjeđe proizvodi od mješavine ovčjeg i kravljeg mlijeka, a češće isključivo od kravljeg mlijeka. Nekada je bilo teško otkriti tajnu pripremanja, domaćice tu tajnu nisu prenosile ni svojim kćerima – jer će se one udati i tajna će prijeći u drugu kuću, ali snahe su je mogle saznati i tako bi tajna ostala u obitelji.

Milan Volić kaže kako se tržište pomalo odviknulo od ovog sira i da mu je potrebna dobra reklama.

»Somborci su zainteresirani za somborski sir, kupuju ga, ali moram reći kako se tržište od njega odviknulo. Imam sve u papirima i sada čekam financijsku potporu kako bih mogao krenuti s nekim marketinškim akcijama.«

Ovaj mljekar planira proizvodnju još jednog sira kojeg je zaštitio, a kojeg je danas također teško naći. U narodu je poznat pod pomalo neobičnim nazivom – bunjevački smrdljivi sir, a Milan Volić ga je zaštitio pod nazivom bunjevački tucani sir.

»To je sir koji se pravi između blagdana Velike i Male Gospe. Sa svojim majstorom i tehnologom planiram posjetiti bake Bunjevke koje ovaj sir još uvijek rade i saznati originalnu recepturu. Ovaj sir nije za to da se sjedne i jede. Ne, to je sir koji traži društvo i dobro vino.«

DESET LITARA MLIJEKA ZA KILOGRAM SIRA

Pokušali smo pronaći još nekog tko proizvodi somborski sir i pro-

našli smo ga u Hrvatskom domu u Somboru. To je Viktor Oršovai iz Sombora, a u Hrvatskom domu je tehnički tajnik. Somborski sir u manjim količinama proizvodi posljednje tri godine.

»Recept sam dobio od jednog čovjeka iz Milčića. Svaki dan kupim 5 litara mlijeka od čega se grubo dobije pola kilograma sira. Drugi dan napravim istu količinu, tako da kačica bude puna. Dakle, za kilogram somborskog sira utrošim 10 litara mlijeka. Cijena jednog kilograma je 500 dinara. Danas je jako teško doći do ovčjeg mlijeka, tako da za ovaj sir koristim isključivo kravlje mlijeko«, kaže Viktor Oršovai.

Pravi somborski sir je mekan, mastan, žučkasto-bijele boje, s po

nekoliko rupica veličine sočiva ili zrna kukuruza. Jedna trećina viri iz kačice i slični usklisom tijestu ili glavi gljive. Na dijelu izvan kačice se obrazuje tanka, mekana i gipka kora, dok je ostali dio sira bez kore. Kora mora biti ujednačena, bez pukotina i procjepa, jer se sir u protivnom kvari. Sirno tijesto je mekano i lako se i fino rastire pod prstima. Sir ne smije biti ni suviše mekan, a ni suviše tvrd. Kačice sa sirom mogu biti različitih veličina, a njihova se masa najčešće kreće od jednog do deset kilograma.

O popularnosti somborskog sira govori i podatak da je nekada bio služen na carskoj trpezi u Beču.

Zlatko Gorjanac

Recept više nije tajna

Veoma je važno da mlijeko bude čisto i potpuno svježije od zdravih i dobro uhranjenih ovaca (danas može i od krava). Mlijeko treba procijediti, filtrirati i odmah usiriti. Kiselost ne smije biti viša od 8 stupnjeva, jer nakiselo, kiselo i prekiselo mlijeko daju sir slabije kakvoće. Somborski se sir radi od punomasnog, a ne od obranog mlijeka. Svežem mlijeku se doda 15 – 20 posto vode i uz stalno miješanje ugrije se do 25-30 stupnjeva Celzija. Ugrijanom mlijeku se doda onoliko sirila koliko je potrebno da bi se mlijeko usirilo za pola sata. Samo potsirivanje ne smije trajati dugo, a potrebno je da se dobije što sladi i gipkiji gruž koji se isječe na kocke oko 4 cm dužine pri čemu se gleda kakva surutka izlazi. Ako je surutka zelene boje, znači da se dugo sirilo i treba požuriti s radom, a ukoliko je mliječno bijele boje, nedovoljno je sireno i treba malo pričekati. Slegnuti gruž se izdrobi, isječe, pri tom pazi da zrna budu ujednačenija i tada se stavlja u platneno cjedilo u kom se zaveže i pritisne da se cijedi. Gruž pod pritiskom ostaje 15 do 20 minuta, mekši duže, a tvrdi kraće vrijeme. Na ovaj način se oblikuje pogača koja ne bi trebala biti suviše debela, jer je tada nepodesna za obradu. Pogača se nareže na kriške koje se potapaju i ostave da 10 do 15 minuta stoje u vodi koja ima temperaturu od 30 do 33 stupnjeva Celzija. Kriške sira se potom vade iz vode, presjeku na pola i opet vrte u vodu gdje odstoje 5 do 10 minuta. Zatim se vade iz vode, dobro istrljaju solju i slože u kačicu. Svaki sloj se posoli i pritisne rukama, red po red, dok se ne napuni pola kačice. Preko sira se stavi drveni poklopac koji se pritisne kameonom ili nekim drugim tegom. Opterećenje treba iznositi 1 do 2 kilograma na 1 kilogram sira. Kačica se ostavi pod teretom od 12 do 24 sata, nakon čega se nastavlja s njenim punjenjem. Kriške trebaju viriti iz kačice 5 – 10 centimetara. Preko sira se stavi čista platnena krpa, a preko nje natakne metalni prsten. Kačica se zatim prevrne i ostane u tom položaju 12 do 24 sata. Na nju se po potrebi stavlja teret. Kačice se potom nose u prostoriju za zrenje. Temperatura prilikom izrade sira treba biti oko 30 stupnjeva, a idealna temperatura prilikom zrenja je 18 do 20 stupnjeva. Zrenje somborskog sira treba trajati 10 do 15 dana.

Ovo je osnovni recept, a sve su ostalo finese.

ŠTO SU POKAZALE ANKETE PROVEDENE MEĐU PACIJENTIMA U SUBOTIČKIM AMBULANTAMA

Depresija umije prevariti

Potrebno je obratiti veću pozornost na pacijente koji se žale na različite organske tegobe i smetnje, jer u pozadini osjećaja lošeg zdravstvenog stanja, može biti i depresivni poremećaj, iznosi na temelju nekoliko provedenih istraživanja među korisnicima usluga opće medicine dr. Marija Mandić, liječnica Doma zdravlja u Subotici

»**D**epresija u ordinaciji liječnika opće medicine«, rad dr. Marije Mandić, masterice medicinskih znanosti, na temelju istraživanja provedenog u okviru Doma zdravlja u Subotici u kome je sudjelovalo desetak liječnika (suautor rada), u rujnu treba biti predstavljen na Prvom kongresu liječnika opće medicine Srbije s međunarodnim sudjelovanjem. Ovo je još jedan znanstveni skup, a bilo ih je i ranije (X. međunarodni kongres preventivne medicine 2008., XXX. konferencija opće medicine Srbije 2009.), na kojem će dr. Mandić prikazati subotičko iskustvo o načinu prepoznavanja simptoma koji ukazuju na pred-depresivno ili depresivno stanje u pacijenata u ambulantama opće medicine.

»Potrebna je veća budnost u otkrivanju simptoma depresivnih poremećaja, jer su veoma često sakriveni žalbama na neke druge tegobe i bolove«, navodi dr. Mandić osnovni zaključak iz svojih ispitivanja koja je započela 2007. godine, tada potaknuta najprije činjenicom da su, po izlaganjima na kongresima liječnika opće medicine, depresivni poremećaji

veoma zastupljeni u ordinacijama opće prakse, a pri tome su najneprepoznatljiviji i najneadekvatnije liječeni poremećaji cjelokupnog zdravstvenog stanja. »Depresivni pacijenti najčešće posjećuju liječnike žaleći se na razne tegobe, upućivani su na različite pretrage kod specijalista i u laboratorije, pri čemu se nikakav organski problem ne nađe, a razlog osjećaja bolesnog stanja je, u stvari, psihičke prirode. Sredstva za smirenje nisu odgovarajuća terapija za ove pacijente, a na napomenu da trebaju biti upućeni na psihijatrijski pregled, imaju otpor i teško prihvaćaju da imaju određeni stupanj depresivnih poremećaja.«

DESET PITANJA ZA SAMOPROCJENU

Anketu o rasprostranjenosti depresivnih poremećaja dr. Marija Mandić je skupa s kolegama provela u okviru preventivnih pregleda koji su prethodnih godina provedeni u subotičkom Domu zdravlja.

»Odlučila sam, pored uobičajene procedure u okviru preventivnih pregleda pacijente koji su se meni javili u ambulantu, dodatno obra-

điti kroz standardizirani upitnik samoprocjene za depresiju, koji se sastoji od deset pitanja. Nakon dobivenih prvih rezultata istraživanja još je desetak liječnika Doma zdravlja počelo koristiti upitnike, pa je provedeno i jedno opsežnije istraživanje. Pitanja se odnose na osobni osjećaj pacijenta u posljednja dva tjedna i njime se procjenjuje je li u posljednja dva tjedna bilo depresivnih epizoda i poremećaja. Odgovori su vrjednovani bodovima od 0 do 3 i ukoliko pacijent ima zbroj bodova veći od 10 prelazi se na sljedeći stupanj ispitivanja, također kroz upitnik koji se odnosi na razdoblje od posljednje dvije godine«, kaže dr. Marija Mandić. Ukoliko je zbroj bodova bio od 5 do 9 pacijenti su ulazili u skupinu onih sa subsindromalnom depresijom (preddepresivno stanje). Pitanja kroz koja se obavlja samoprocjena depresivnih poremećaja su o uočenim promjenama u navikama i ponašanju, poput smanjenja, povećanja ili nekog drugog premećaja apetita u posljednja dva tjedna, zatim (samo)uočenim promjenama u ponašanju u odnosu prema okruženju, dalje, pita se za poremećaj sna, stanje koncentracije, pa i o eventualnoj pojavi suicidalnih ideja, na koje je u ovom ispitivanju bilo pozitivnih odgovora.

PROBLEMI SA SPAVANJEM

Rezultati provedenih istraživanja ukazuju na nekoliko zabrinjavajućih činjenica. Najprije: »Kod 12 posto ispitanika konstatirano je da imaju depresivni poremećaj i na temelju toga možemo reći kako je prisutan u populaciji, odnosno da je problem takav da je na njega neophodno usmjeri-

dr. Marija Matković

ti veću pozornost u svakodnevnom radu. Jer, primjerice, veoma se vodi računa da se preventivno kontrolira razina šećera u krvi, a podaci iz ovog ispitivanja ukazuju da je jednako tako važno uraditi i procjenu eventualnih depresivnih poremećaja«, smatra dr. Marija Mandić.

»Pacijenti se obično žale na različite tegobe i često opisuju probadanja u prsima nevezana za fizički napor ili kardiološku bolest, pate od nesanice i nervoze, i najčešće su se obratili liječniku zato što ih je netko u okruženju nagovorio na pregled. Kod pacijenata koji redovito dolaze na preglede i kronični su bolesnici, ali sa stabilnim zdravstvenim stanjem pod terapijom, pogoršanje stanja također može ukazati na depresiju. Ipak, rezultati svih istraživanja ukazuju kako su, kao najučestaliju tegobu općenito, pacijenti s depresivnim poremećajem naveli svakodnevni poremećaj spavanja (59,5 posto) i svakodnevni nedostatak energije (67,5 posto) i to tijekom zadnjih 14 dana uz povećanu zamorljivost. Ovo nas navodi na zaključak da pacijenti mogu sami kod sebe posumnjati na postojanje ovog poremećaja ukoliko daju pozitivan odgovor na pitanje »Imate li u posljednjih 14 dana svakodnevni poremećaj spavanja, smanjenje energije i povećanu zamorljivost?«

Ovakve se osobe, svakako, najprije moraju javiti liječniku opće

Svatko je iskusio

»Svatko od nas je barem jednom u životu bio u depresivnoj epizodi i to se najčešće događa nakon smrti ili kakvog drugog gubitka bliske osobe. Najčešće su kratke depresivne epizode koje prolaze same od sebe, što je skoro svatko od nas iskusio. Problem su one depresije koje duže traju, a to ovisi o načinu života, o okolini pacijenta, o samoj strukturi ličnosti. Ponekad traju godinama i neprepoznate su i na njih treba obratiti posebnu pozornost«, kaže dr. Marija Mandić o utjecaju različitih okolnosti na pojavu bolesti. »Postoje i depresije koje su izazvane poremećajem funkcije nekih organa, najčešće su to poremećaji rada štitne žlijezde, a takav poremećaj može se dogoditi i kod pacijenata koji su na dugoj terapiji zbog kroničnih bolesti.«

prakse kako bi se uz dobru anamnezu i isključujući druge diferencijalno dijagnostičke mogućnosti obradili u smislu određivanja težine depresivnog poremećaja i adekvatnosti njegove terapije.»

MOĆ LIJEPE RIJEČI

Dr. Marija Mandić naglašava kako veliki problem može predstavljati i postojanje preddepresivnog stanja, odnosno tzv. subsindromalne depresije, jer skoro trećina nedeprativnih pacijenata, odnosno 25 posto svih pacijenata koji dolaze u ambulanu opće medicine ima subsindromalnu depresiju i to većinom žene.

»I kod ovih su pacijenata najčešće tegobe bili problemi sa spavanjem, odnosno problemi s usnivanjem i kontinuitetom sna, i brza zamorljivost, te povremeno depresivno raspoloženje, umor i gubitak interesa koji su se javljali duže od 7 dana u kontinuitetu, ali ne i svakodnevno tijekom dužeg vremenskog razdoblja. Preddepresivno stanje zaslužuje našu pozornost jer ne samo da smanjuje kvalitetu života nego vremenom najčešće prelazi u pravi depresivni poremećaj.«

Na temelju ovih ispitivanja dr. Marija Mandić podvukla je osnovni zaključak, a to je da se depresija mora shvatiti ozbiljno i da se psihičko stanje pacijenata ne smije zanemariti u odnosu na organska oboljenja.

»Potrebno je razbijati predrasude kod pacijenata o odlasku na psihijatrijski pregled, posavjetovati ih kako se depresija liječi i da ne uzimaju na svoju ruku lijekove koji neće riješiti problem, a ukazati da je u ovakvim situacijama dobar put psihoterapija, antidepresivi ako je potrebno, redoviti pregledi i – dobra riječ. Kada pacijent uđe u ambulantu, pa koliko god on bio i depresivan i tužan i pod stresom, kada lijepo razgovaramo s njim izide s osmijehom i bar taj dan će provesti s lijepim osjećajem. Dobra riječ, riječ iskazana na lijep način, puno rješava.

K. Korponaić

Lijekove ispisuju psihijatri

Zbog predrasuda pojedini se pacijenti ustežu prihvatiti uputnicu kod psihijatra kod sumnje na depresivni poremećaj, ali je i propisivanje terapije određeno na takav način da je specijalistički psihijatrijski pregled neophodan. Riječ je o propisima o određivanju terapije.

»Po našem zakonu lijekove za depresiju najnovijih generacija pacijenti mogu dobiti na recept samo ukoliko su preporučeni od strane psihijatra, i zato se inzistira na psihijatrijskom pregledu. Dakle, treba znati kako pacijent može dobiti kvalitetnu terapiju samo ukoliko je preporučena od strane specijalista. Ali, ako je pacijent voljan liječiti se, sigurno će biti voljan i otići na konzultacije kod specijalista psihijatra», ističe dr. Marija Mandić.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

Predmet obveza neodređen, neodrediv, nemoguć i nedopušten

Sudsko poravnanje mora biti glasno i jasno, i takvo da se može izvršiti», kaže predsjednica Privrednog suda u Subotici Ana Marki-Bin

Privredni sud u Subotici odbio je zaključiti sudsko poravnanje između novosadske tvrtke Holtech i Grada smatrajući da bi takvo poravnanje bilo protuzakonito. Naime, Skupština grada je polovicom ožujka ove godine donijela odluku kojom je ovlastila gradonačelnika da potpiše prijedlog sudskog poravnania s Holtech Gradnjom, a ova bi tvrtka u tom slučaju odustala od 4,2 milijuna eura odštetnog zahtjeva prema gradu.

»Ako u jednom predmetu želite zaključiti sudsko poravnanje to mora biti u vezi s tužbenim zahtjevom, a ovo poravnanje nema veze s tužbenim zahtjevom. To je jedan od razloga zbog čega je odbijen«, kaže Ana Marki-Bin, predsjednica Privrednog suda u Subotici.

IZVAN OKVIRA PREDMETA SPORA

Holtech je tužio grad zbog neprovođenja ugovornih obveza od 1997. godine, kada je tadašnji predsjednik općine József Kasza sa zastupnikom Holtecha Urošem Timotićem potpisao ugovor o sufinanciranju izgradnje objekta od 10 tisuća četvornih metara na prostoru između Trga cara Jovana Nenada, Partizanske i Zmaj Jovine ulice. Naime, Holtech je još 1993. godine kupio parcelu pokraj Otvorenog sveučilišta, na kojoj se nalazi betonski skelet podignut 1960. godine kao konstrukcija budućeg nikad izgrađenog kina. Prema ovom ugovoru Holtech je trebao osigurati projektno-tehničku dokumentaciju, sav građevinski materijal i vlastitom opremom izgraditi objekt do kraja 2002. godine. Općina se obvezala da će objediniti parcele, s obzirom da je Holtech posjedovao samo onu jednu spomenutu, potom da će osigurati urbanističko-tehničke uvjete i priključke na komunalnu infrastrukturu, te srušiti betonsku konstrukciju, a za uzvrat općina je trebala dobiti četvrtinu budućeg objekta. Godinu dana poslije pot-

pisivanja ugovorne strane potpisuju aneks ugovora zbog kašnjenja jer općina nije osigurala uvjete za početak radova, a potom u sljedećih osam godina sve do 2006. uslijedit će brojni dopisi Holtecha u kojima se traži od općine da poštuje rokove i preuzete obveze, održano je nekoliko sastanaka, u dva navrata promijenjen je idejni projekt, a u međuvremenu općina mijenja i Plan detaljne regulacije. Holtech u svojim dopisima upozorava općinu kako su napravljeni predugovori s nekoliko zainteresiranih kupaca budućeg poslovnog prostora, te da će poduzeće stoga trpjeti posljedice ukoliko uskoro ne počne realizacija. Međutim, 2006. tadašnji predsjednik općine Géza Kucsera obavještava Holtech kako se ugovor o zajedničkom ulaganju smatra ništavnim, jer nije zaključen sukladno Zakonu o sredstvima u svojini Republike Srbije, odnosno nije pribavljeno odobrenje od Direkcije za imovinu. Tako je ugovor dospio na sud, odnosno prema tužbi Holtecha općina je ovo poduzeće dovela i držala u zabludi sve vrijeme od zaključenja ugovora do dana kada ga je obavijestila kako smatra ugovor ništavnim, a šteta je procijenjena na 4,2 milijuna eura.

Prije dvije godine započeli su pregovori o izvansudskom poravnanju, koje su sa strane grada vodili Jasmin Šečić, pomoćnik gradonačelnika za infrastrukturna ulaganja, i Marija Ušumović-Davčik, načelnica Gradske uprave. Postignut je dogovor da će grad pridodati spomenutoj Holtechovoj parceli dio susjedne od oko 600 četvornih metara kao dio nadoknade štete. Holtech će izgraditi poslovno stambenu zgradu od 1458 četvornih metara s pet katova, s restoranom na ravnom krovu iznad petog kata i podzemnom garažom u dvjema razinama. Temeljem poravnania grad će snositi troškove rušenja i uklanjanja betonske konstrukcije, obaviti će geodetsko snimanje i geomehaničko ispitivanje zemljišta, izraditi će tehničku dokumentaciju

za infrastrukturne vodove, rekonstrukciju podzemnih instalacija, izgradnju pasaža, opremanje trafo stanice. Holtech će platiti naknadu za uređivanje građevinskog zemljišta i ostale troškove, takse, dozvole i suglasnosti.

Sud, međutim, smatra kako predloženim sudskim poravnanjem partične stranke žele riješiti svoje sveukupne međusobne odnose ugovarajući buduće poslove i međusobna prava i obveze, te da ovim prijedlogom poravnania izlaze iz okvira predmeta spora samog tužbenog zahtjeva.

»Među ostalim, sutkinja je rekla kako bi ovaj promet bio isto suprotan zakonu. Sud je mišljenja da je predmet obveza predviđenih u prijedlogu sudskog poravnania neodređen, neodrediv, nemoguć i nedo-

pušten. Sudsko poravnanje mora biti glasno i jasno, i takvo da se može izvršiti«, kaže Ana Marki-Bin, predsjednica Privrednog suda u Subotici, te dodaje kako ipak nije upoznata sa svim detaljima predmeta, jer ga nije sama vodila.

ČEKA SE STAV APELACIONOG SUDA

U ovom poravnanju ipak ima više problema. Sud također nalazi kako bi ono bilo suprotno i Zakonu o planiranju i izgradnji, jer državno zemljište ne može biti u slobodnom prometu, odnosno mora se poštovati procedura kod prometa državnog vlasništva. Gradska pravobraniteljica Erika Tót-Szalai kaže kako je taj problem riješen tijekom postupka, te da on više ne stoji.

»Stav je grada bio da smo možda malo šire regulirali naše međusobne odnose nego sam tužbeni zahtjev, međutim ovo je toliko kompleksan odnos da je bilo nemoguće ograničiti se samo na sam tužbeni zahtjev. Vrlo je specifičan, s puno pravnih činjeničnih detalja i jednostavno grad je smatrao kako ne može to razdvojiti na više stvari. Obje partične stranke su se u tome slagale. Sud je smatrao da smo mi prekoračili ovlasti suda time što u sudskom postupku to rješavamo. Sada su obje partične stranke izjavile žalbu smatrajući kako je volja stranaka presudna u ovom slučaju, te da ukoliko stranke odluče da hoće malo šire regulirati međusobne odnose nego sam tužbeni zahtjev, da mi to možemo, a sud je smatrao da to ne možemo. Nagodba u cijelosti rješava sporni odnos partičnih stranaka, odnosno Holtecha i Grada, u cjelini od prvog do posljednjeg, a sud kaže – ne, ovdje je naknada štete od 4 milijuna eura, kako ćete vi tu štetu nedoknaditi. To je vrlo pojednostavljeno suština spora«, kaže Erika Tót-Szalai.

Ona dodaje kako bi tekst nagodbe bez problema mogao proći kao izvansudska nagodba, međutim Holtech nije htio prihvatiti takvu

vrstu nagodbe. Tvrtka također nije htjela povući tužbeni zahtjev, jer bi u tom slučaju izgubila izvjesna prava od zastare pa nadalje.

»Skupština je tako usvojila tekst poravnanja da gradonačelnik na samom ročištu nije mogao to više mijenjati. Vidjet ćemo stav Apelacionog suda, a taj će stav poštovati i Grad i Holtech, takav je dogovor«, kaže Erika Tót-Szalai.

ISKLIZNUĆE S PRAVNOG NA POLITIČKI TEREN

Odgovarajući mailom na naša pitanja kako vidi odluku Privrednog suda, je li ga ona iznenadila i zašto Holtech nije pristao na izvansudsku nagodbu, direktor Holtecha *Uroš Timotić* kaže kako je bio iznenađen time što je Privredni sud u Subotici odbio zaključenje poravnanja prema zajedničkom prijedlogu danom od strane grada Subotice i Holtech gradnje, a koje je usvojeno na sjednici Skupštine grada Subotice. »Osobno smatram kako je došlo do toga da je cijela problematika skliznula s pravnog na politički teren, te je sud tome podlegao. Očekujem da će Viši sud razriješiti cijelu situaciju imajući u vidu naše zajedničke žalbene navo-

de. Poravnanje zaključeno pred sudom i jednoj i drugoj strani pruža pravnu zaštitu kod provođenja preuzetih obveza i jamči njihovo izvršenje.«

Podsjetimo da je skupštinska oporba na spomenutoj sjednici izražavala sumnju prema tekstu poravnanja. »Kao odvjetnik mogu reći kako je bolje sklopiti izvansudsko poravnanje nego se suditi još tri godine, ali trebamo vidjeti to izvansudsko poravnanje i biti sigurni da to doista neće koštati grad više desetina milijuna. Iz onoga što je predloženo na sjednici Skupštine grada ne vidimo koliko iznosi procjena, koliko će koštati uklanjanje betonske konstrukcije, koliko će koštati radovi, projekti koje grad treba platiti, takse, dozvole. Imamo brdo obveza koje je lokalna samouprava preuzela na sebe financirati, a ne vidimo koliko će to doista koštati gradski proračun«, rekao je *Jenő Maglai*, predsjednik Gradskog odbora Saveza vojvodanskih Mađara. On je iznio stav kako je ugovor o zajedničkom ulaganju ništavan i ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo niti prema lokalnoj samoupravi niti prema Holtechu, ali i da bi gradonačelnik trebao pokrenuti pitanje »odgovornosti onoga tko je takav

ugovor zaključio i koliko je ta avantura koštala grad«.

S druge strane, pomoćnik gradonačelnika za infrastrukturu ulaganja *Jasmin Šečić* tvrdio je kako je poravnanje jedini izlaz, te da je time grad prihvatio teret lošeg poteza prethodne gradske vlasti: »Ako Savez vojvodanskih Mađara sada tvrdi da se ugovor mogao raskinuti, zašto ga oni nisu raskinuli kad su bili na vlasti i imali svog gradonačelnika? Dobili su dopis iz Republičke uprave i zašto nisu rekli Holtechu – raskidamo ugovor, ako se nisu plašili da će u tom slučaju sud ipak procijeniti da je grad povukao potez koji nije adekvatan.« Šečić je također tada izjavio kako grad nema ništa s novom investicijom, samo se investitoru omogućava da izgradi svoj objekt, a on se odriče prava naknade za nastalu štetu. Također je tvrdio kako je u financijskom smislu poravnanje na nuli, odnosno da grad neće imati veće troškove od onoga što naplati od Holtecha kroz naknadu za uređivanje građevinskog zemljišta.

Je li se ipak pred sudom htjelo postići nešto za što se unaprijed znalo da sadrži protuzakonitosti, vidjet će se kada Privredni apelacioni sud donese svoju odluku.

S. Mamužić

Ponovno tender za Ženski štrand

Ni izravni pregovori s poduzećima SMB gradnja i Bau Plan, koji su se natjecali na tenderu za rekonstrukciju Ženskog kupališta na Paliću, nisu uspjeli, te će za ovaj posao biti raspisan novi natječaj javne nabave. Podsjetimo, oba poduzeća predala su ispravnu tendersku dokumentaciju ali su ponudila cijenu radova veću od one koja je bila predviđena natječajem, a nisu je dovoljno snizili ni u izravnim pregovorima. Prema neslužbenim informacijama, tijekom sljedećih par tjedana bit će raspisan novi tender koji se u odnosu na prethodni neće razlikovati po predviđenim sredstvima, ali će se razlikovati po referencama koje trebaju imati potencijalni izvođači. Spuštanje kriterija će omogućiti manjim tvrtkama da se natječu za posao, te se očekuje veći broj potencijalnih natjecatelja. Ipak, zbog ovakve odluke moglo bi se dogoditi da posao rekonstrukcije Ženskog štranda dobije tvrtka koja ima manje iskustva u obavljanju ovakvih poslova. Rekonstrukcija predviđa postavljanje potpuno novih šipova u jezero i izgradnju betonske ploče na kojoj će stajati budući Ženski štrand. Sve će ovo utjecati na rokove rekonstrukcije. U slučaju da novi tender uspije, izvođač radova bi gradilište mogao preuzeti krajem listopada ili početkom studenog, a radovi bi trajali do svibnja ili lipnja sljedeće godine. S druge strane, još uvijek ne postoji bojazan da će Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja povući planirana sredstva, jer se sredstva predviđena za ovu proračunsku godinu mogu utrošiti i ako se izvođač radova izabere u studenom.

JÓZSEF KASZA O KAŠNENJU RADOVA NA IZGRADNJI NARODNOG KAZALIŠTA

Gradska je vlast nezainteresirana ili nesposobna

Po cijeloj Srbiji se gradi, a Subotica i dalje zaostaje. Tvrdim da je to namjerno, jer se radi centralizacija svih sredstava za Beograd, Novi Sad i Niš, što je nedopustivo i neću se miriti s takvim trendom u ovoj zemlji, kaže predsjednik Upravnog odbora Narodnog kazališta József Kasza

Od početka izgradnje radovi na Narodnom kazalištu kasne godinu dana, a u ovom trenutku jedva da se nešto radi jer izvođaču od ožujka kasni isplata. Predsjednik Upravnog odbora kazališta József Kasza kaže kako više od dva mjeseca ide iz jednog u drugi ured, moli, traži i zahtijeva od mjerodavnih da ispune svoja obećanja. Za ovu su godinu ugovoreni radovi u vrijednosti od 200 milijuna dinara, od čega je izvedeno 157 milijuna, ali od toga izvođaču još nisu uplaćena 24 milijuna dinara.

Kasza kaže kako je veoma malo političara zainteresirano ozbiljnije »podmetnuti leđa« i konačno se dogovoriti kako će i na koji način ovaj projekt biti završen.

»Kada kažem da su samo pojedini političari donekle dali potporu, onda posebno trebam istaknuti ulogu Olivera Dulića iz Vlade, koji je u danim okolnostima i u okvirima mogućnosti dao maksimalnu potporu i da njega nije bilo vjerojatno bi gradilište bilo i zatvoreno«, rekao je József Kasza na konferenciji za novinare održanoj prošloga tjedna.

On ipak očekuje da će radovi ugovoreni za ovu godinu biti završeni do 31. prosinca, za što su sredstva u visini od 35 milijuna dinara obećana iz Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine.

»Osim ovoga Fond za kapitalna ulaganja odlukom je osigurao 100 milijuna dinara, od toga će za završetak izvođačkih projekata biti iskorišteno 55 milijuna, a 45 milijuna za izvođenje radova na starom dijelu zgrade Narodnog kazališta. To je ono što je u ovom trenutku izvjesno i na što možemo računati u ovoj godini. Osim toga, imam obećanje na dopunu sredstava od 100 milijuna za ovu godinu, a nadam se da će to obećanje biti izvršeno, i time bi građevinski radovi bili ispunjeni do 31. prosinca ove godine«, rekao je Kasza.

On ističe kako »visi u zraku« 15 milijuna eura neophodnih za ukupni završetak kazališta, te da je taj novac u ovom trenutku neizvjestan, jer bi trebao biti osiguran od privati-

zijskih prihoda u republici. Kasza kaže kako mu i Boris Tadić i Mirko Cvetković i dan-danas tvrde da će to svoje obećanje svojedobno dano ispuniti, premda sa zakašnjenjem.

dio koalicije koči razvoj ovog projekta, a sad tvrdim da su ovi koji su na vlasti ili nezainteresirani ili nesposobni išta uraditi u Subotici«, rekao je Kasza ističući, kako su ga

Novac odlazi u Beograd

Gradski odbor Srpskog pokreta obnove u Subotici smatra da su sve poduzete aktivnosti u vrijeme kada je ministar kulture bio iz redova SPO-a, a koje se odnose na osiguravanje financiranja izgradnje Narodnog kazališta, sada ignorirane i zloupotrijebljene, tako da se nastavak izgradnje dovodi u pitanje, piše u priopćenju ove političke partije. Gradski odbor SPO-a daje punu podršku u nastojanju da se ovaj projekat realizira. Za trenutačno stanje krivi su odgovorni ljudi iz vlasti, a novac odlazi na druge projekte, osobito u Beograd. Posebnu odgovornost ima lokalna vlast, koja ne poduzima potrebne mjere kako bi se osigurao novac za kazalište, te SPO zahtijeva od gradonačelnika Saše Vučinića da građanima priopći istinu o tome zbog čega se Subotica zapostavlja u financiranju izgradnje kazališta i drugih projekata od značaja za naš grad.

»Međutim, ono što meni smeta jest da se po cijeloj Srbiji gradi, a Subotica i dalje zaostaje. Tvrdim da je to namjerno, jer se sva sredstva centraliziraju za Beograd, Novi Sad i Niš, što je nedopustivo, i neću se miriti s takvim trendom u ovoj zemlji. Subotica je zaslužila više, ali Subotica nema dovoljno snage to istjerati. Zašto je to tako morate pitati gradsko vodstvo, i prethodno i sadašnje. Dok je koalicija bila na snazi onda sam bar znao da jedan

upravo ove misli natjerale da izađe pred javnost i dobronamjerno ukaže na probleme.

»Treba se više zainteresirati za život u Subotici, ne samo organizirati neke manifestacije kako bi se plesalo i pjevalo, nego da ovaj grad konačno krene putem razvoja. Nemam prave informacije, ali kao građaninu mi smeta što se pojavljuju raznorazni čelnici, dužnosnici političkih struktura, slikaju se i navodno otvaraju gradilišta, a

gradilište poslije toga ne funkcioniše. Samo treba promatrati koliko je odmakla gradnja Metroa, osim gomile šljunka od toga gradilišta nema ništa. Premda sam izašao iz politike, nisam napustio grad i ne želim ga napustiti, i sve dok imam snage nastojat ću da se realizira ovaj projekt Narodnog kazališta, jer on može Suboticu ponovno vratiti među europske gradove. Nije točno da Beogradu treba 130 kazališta, 100 plivačkih bazena, raznoraznih institucija, a da u Subotici nismo u stanju u proteklih 20 godina završiti projekte započete 1994.-1995. – bazen, zaobilaznicu, kazalište i ostale kapitalne investicije«, rekao je József Kasza.

On je ponovio kako je bilo apsolutno nepotrebno u Subotici graditi tri kazališta – Dječje, Kosztolányi

i Narodno, jer je Narodno projektirano tako da sve tri institucije imaju svoje mjesto u toj zgradi: »Racionalnost u pratećim službama i te kako opravdava da sve bude tamo na jednom mjestu – krojačnica, stolarska radionica, rasvjeta itd. A zašto je forsirano i jedno i drugo – nemojte mene pitati, i pitanje koliko je novca nestalo u slučaju kazališta Kosztolányi isto treba postaviti na drugom mjestu.«

S. Mamužić

Otvora se pogon za proizvodnju čarapa

Subotički »Sever« izdao je pogon u Bajmoku u zakup talijanskoj tvrtki, a javni uvid plana Detaljne regulacije za granični prijelaz Bajmok-Bácsalmás okončan je prošlog tjedna

Iako bi se na prvi pogled slobodno moglo reći kako Bajmok, bar što se gospodarskog razvoja tiče stagnira i da svakim danom sve više ljudi ostaje bez radnog mjesta, ono što se ne vidi a od presudnog je značaja za daljnji život sela jest činjenica da je ovo naselje prvo prigradsko naselje čiji je Generalni urbanistički plan s elementima detaljne regulacije usvojila Skupština grada.

»Donošenje generalnog urbanističkog plana je preduvjet za dolazak stranih investitora, a mi smo ga ispunili. To praktički znači da je za prikupljanje dokumentacije potrebno svega nekoliko mjeseci, jer je točno određeno gdje će što

Jenő Maglai

u naselju biti građeno«, kaže predsjednik Skupštine Mjesne zajednice Bajmok *Jenő Maglai*.

Javni uvid Detaljne regulacije za granični prijelaz Bajmok-Bácsalmás okončan je 5. kolovoza, a Skupština bi ga trebala usvojiti na jesenskom zasjedanju.

»Projektna dokumentacija za izgradnju graničnog prijelaza jedan je od dvaju projekata koje financira IPA i ona košta 800.000 eura, a ova smo sredstva dobili u suradnji s Bácsalmásom. Realno je da do kraja sljedeće godine granični prijelaz Bajmok-Bácsalmás bude izgrađen i s mađarske i s naše strane i preraste u međunarodni, što znači da će biti otvoren 24 sata dnevno«, naglašava Maglai.

Generalnim urabinstičkim planom predviđeno je, kaže Maglai, 30 hektara industrijske zone, izgradnja Sportsko-rekreacijskog centra, tržni centar, benzinske crpke...

»Strani investitori trenutačno su »povukli ručnu kočnicu« i nisu

zainteresirani za izgradnju pogona u našoj zemlji, ali je zato subotički »Sever« uspio izdati u zakup pogon u Bajmoku koji je zatvoren prošle godine, talijanskoj tvrtki za proizvodnju čarapa, koja će jedan svoj pogon iz Mađarske preseliti u Srbiju, što znači pedesetak slobodnih radnih mjesta za Bajmočane«, kaže Maglai.

Prema Maglajevim riječima, perspektiva Bajmoka otvara se tek krajem 2011. godine nakon izgradnje graničnog prijelaza.

»Ukoliko se u sljedećih pet do šest godina u Bajmoku ne otvori bar 1000 novih radnih mjesta, naselje će nestati. Neminovno je da u idućih četiri do šest godina Bajmok postane gradska općina jer se samo na taj način način otvaraju sve perspektive«, zaključuje Jenő Maglai.

V. I.

AKCIJA PRIKUPLJANJA NOVČANIH PRILOGA ZA DJEČJI KLUB »Mjesečina« i u Maloj Bosni

Fundacija »Mjesečina« u partnerstvu s Megamarketom »Roda« organizira akciju individualne filantropije pod nazivom: »Ne za sebe – za djecu Srbije«, koja će se održati u subotu, 14. kolovoza, od 8 do 21 sat. Toga dana će na parkirališnom prostoru i u predvorju Megamarketa »Roda« biti postavljen terenski klub »Mjesečina«, te će se posjetitelji i gosti kluba moći uključiti u sportske, rekreativne i interaktivne društvene aktivnosti kluba ili darivati novčani prilog, a zauzvrat će od djece dobiti ručne radove, razne suvenire i promidžbeni materijal.

Prikupljena sredstva fundacija će upotrijebiti za otvorenje kluba »Mjesečina« za osnove u Maloj Bosni i za osiguranje sredstava za otvaranje još jednog kluba »Mjesečina« izvan Subotice, putem natječaja koji fundacija namjerava raspisati u jesenskom natjecajnom roku. U aktivnostima projekta individualne filantropije sudjelovat će djeca iz svih klubova »Mjesečina« i »Moonlight kluba« Američkog kutka Gradske knjižnice u Subotici.

PRIOPĆENJE »VODOVODA«

Obračunata ljetna potrošnja vode

U okviru redovite mjesečne naplate komunalnih usluga uz priznаницu za kolovoz potrošači će dobiti i obračun za vodu potrošenu tijekom ljetnog razdoblja, od svibnja do kraja srpnja. Tim povodom JKP »Vodovod i kanalizacija« uputio je priopćenje u kojemu obavještava potrošače da poskupljenje od 6 posto važi od 1. lipnja, te se do tog datuma utrošak obračunava po prosječnoj cijeni od 37,82 dinara po kubičnom metru za čistu vodu, odnosno 68,92 dinara zajedno s kanalizacijom. Prema novim, važećim cijenama za kućanstva jedan kubični metar pijaće vode košta 38,92 dinara zajedno s PDV-om od 8%, a potrošači koji koriste i usluge javne kanalizacije kubik vode plaćaju po cijeni od 70,91 dinar, zajedno s porezom na dodanu vrijednost.

Iz »Vodovoda« podsjećaju da je dalje na snazi Odluka Grada Subotice o javnom vodovodu koja propisuje normativ potrošnje od 25 kubika vode

po kućanstvu mjesečno, koja ima za cilj racionalizirati potrošnju pijaće vode.

Potrošači koji prema obračunu duguju iznose manje od 3000 dinara plaćat će ih u okviru zajedničke naplate, koju vrše inkasanti, a potrošači čiji je dug veći od 3000 dinara uplate mogu izvršiti na šalterima pošte ili banaka, odnosno na blagajni JKP »Vodovoda i kanalizacija«. Rok za eventualne reklamacije potrošača je osam dana od dana prijema obračuna, a za dodatne informacije potrošači se mogu obratiti »Vodovodu« putem telefona 55 77 11, lokal 114, ili osobno u sjedištu poduzeća, Trg Lazara Nešića br. 9/a, svakog radnog dana od 7 do 15 sati.

PRIOPĆENJE JKP »PARKING«

Zatvoreni parkinzi kod katedrale

Zbog svečane mise koja će se služiti u povodu Szent Istvána, Dana Državnosti Republike Mađarske, u katedrali svete Terezije u subotu, 14. kolovoza, od 15 sati bit će zatvoreni parkinzi na Trgu žrtava fašizma i na Trgu svete Terezije.

Iz JKP-a »Parking« mole vozače da na vrijeme pomaknu svoja vozila s navedenih parking mjesta, jer će u suprotnom poduzeće biti primorano da sa svojim »paukom« premjesti vozila u susjedne ulice.

AKTIVIRANE HIPOTEKE

Kuća Đorđevića na dražbi zbog dugova

Banka Intesa i Kredit agrikol banka aktivirale su hipoteku nad obiteljskom kućom subotičkih poduzetnika *Vojina i Živojina Đorđevića*. Zbog niza financijskih problema koje oni imaju u poslovanju poduzeća u njihovom vlasništvu, travnja ove godine Narodna banka Srbije pokrenula je prinudni stečaj nad osam poduzeća kojima je vlasnik bio Vojin Đorđević. Nekoliko njegovih poduzeća već ranije je otišlo u stečaj, a od prije desetak dana i u poduzeću »Podrum Palić« je poslije dvije i pol godine stečaja proglašen bankrot. Trenutačno, milijunske blokade su i na poduzećima »WOW vinery« i »Medoprodukt« u vlasništvu Živojina Đorđevića.

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Antala Massa i Móra Milka – Đure Đakovića 17

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Subotica je od odlaska Turaka, početkom XVIII. stoljeća, pa sve do početka Prvog svjetskog rata, bez obzira na političke promjene i krize imala kontinuirani razvoj. Taj se kontinuirani razvoj najbolje može pratiti na kartama grada gdje se od 1779. godine, kada je grad prikazan u razdoblju spontanog naseljavanja, do kraja XIX. stoljeća postupno uređivao i regulirao. Kada danas kažemo »kontinuirani razvoj« to je okvirni pojam, koji smještamo u neke periode nama poznate povijesti, ali zapravo ne razumijemo što to znači. Kontinuirani razvoj u XIX. stoljeću značio je da se isti koncept razvoja grada provodi desetljećima, da mu se svi pokoravaju, bez izuzetaka i da je zajednički cilj uređenja grada puno važniji od pojedinačnih interesa.

U naše je vrijeme takav kontinuirani razvoj nezamisliv. Razvoj naših gradova danas događa se u skokovitim promjenama, koje su mahom vezane uz jedan politički mandat. Rijetko se, ili nikada, dogodi da sljedeća politička postava s radošću i uvjerenjem preuzme i završava projekte prethodne postave. U Subotici jednostavno nije moguće završiti niti jedan veći projekt, niti jedan projekt čija izgradnja traje duže od tri godine, jer sljedeća uprava grada ostavlja po strani ranije projekte i započinje nove, i tako redom. Neki se projekti opet aktualiziraju samo u predizbornim kampanjama, energija grada i njegovih građana iscjepkana je i rasipa se nemilice, sukobljava se i usmjerava sama protiv sebe.

IZUZETAN PRIMJER NEORENESANSNE ARHITEKTURE

U XIX. stoljeću ovakvo ponašanje bilo je nezamislivo! I tada smo imali na djelu različite političke grupe, nacionalnosti i vjeroispovijesti, ali je grad bio jedan za sve, i u njemu samo jedno građansko društvo koje je uistinu definiralo grad i uređivalo ga na određeni način dulje od cijeloga stoljeća. Najava koncepta uređenja grada bila je dana već u statutu-ma¹ Marija Thereziopolisa (kako se

Subotica tada zvala) 1779. godine, kada je grad dobio status slobodnog kraljevskog grada. Budući da je nakon smrti *Marije Terezije*, njezin sin car *Josif II.* uveo centralizam, u Suboticu su bili izaslani kraljevski komesari koji su između ostalog vodili brigu o uređenju grada. Jedan od njih, *Ferencz Skultety*, inicirao je formiranje Komisije za uređenje grada, koja je po njegovim uputama donijela Projekt vanjskog uređenja grada 1820. godine,² koji je obuhvaćao i određena pravila o građenju. Ova su pravila dopunjavana više puta, a 1882. godine uključena su u Građevinski pravilnik kraljevskog slobodnog grada Subotice³ i primjenjivala su se u izgradnji Subotice sve do 1938. godine, do donošenja novog Gradskog građevinskog pravilnika,⁴ dakle više od stotinu godina.

1886. godine,⁵ u današnjoj Ulici Đure Đakovića 17. Ona je podignuta na samom rubu terena koji je nekada bio Rogina bara, nasutom u vrijeme izgradnje željezničke pruge, a potkraj stoljeća uređen je u lijep park, na kojem su bile podignute raskošne palače, danas Reichlov park. Antalova i Móraova kuća spadala je u drugu građevinsku zonu u kojoj je bila dopuštena gradnja prizemnih građanskih kuća, a predstavlja izuzetno lijep primjer neorenesansne arhitekture.

UGAĐANJE INVESTITORU – JEDINI RAZLOG RUŠENJA

Kuća ima uobičajenu osnovu u obliku latiničnog slova L, pa prema tome pripada jednom od osnovnih tipova prizemnih građanskih kuća XIX. stoljeća u Subotici. Prema

rublja, a ponekad i kuhinju. S obzirom da je Subotica grad na vodi, u mnogim dijelovima grada, kao i ovdje, podzemne su vode veoma blizu površine zemlje, bilo je skoro nemoguće kopati podrum, dočim je u nekim zonama to bilo izričito zabranjeno. U ovom slučaju potreba za podrumskim prostorom riješena je na taj način što je kuća izdignuta nekoliko stepenika iznad zemlje, da bi se ostavilo dovoljno prostora za potrebnu visinu podruma.

Planom detaljne regulacije centra grada Subotice – Zona I, koji je usvojen u ožujku ove godine, kuća u Ulici Đure Đakovića 17 predviđena je za rušenje. Bez obzira što je ovo izuzetno lijep primjer građanske kuće s kraja XIX. stoljeća, u stilu neorenesanse, pri tom i izuzetno lijepo očuvan, a rad je poznatog subotičkog arhitekta tog vremena – ova će

Prema Građevinskom pravilniku iz 1882. građena je i kuća *Antala Massa i Móra Milka*, koja je prema projektu *Géze Koczka* podignuta

izmenjeni novim naredbama. Bačić, Slaven; *Iz prošlosti gradskog prava Novog Sada, Sombora i Subotice*. Subotica: Biblioteka Ziga, 1998, 31.

² Aladžić, V.: *Utjecaj zakonodavstva na prostorni razvoj Subotice od kraja XVIII veka do druge polovine XX veka*, Beograd 2007, str. 52. (doktorska disertacija u rukopisu, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu)

³ Historijski arhiv Subotice (HAS), III 318/1927, Građevinski pravilnik kralj. slob. grada Subotice iz 1882. godine.
⁴ Građevinski pravilnik gradske opštine Subotice, Subotica: Gradska štamparija i knjigovoznica, 1938.

ulici ima orijentirane dvije sobe i kapiju sa suhim ulazom. U dvorišnom traktu kuće nalazila se još jedna soba, kuhinja, soba za sluškinju i ostava s toaletima. Sve ove prostorije povezivao je natkriveni i zastakljeni trijem koji je pratio izlomljenu dvorišnu fasadu kuće. Rekli bismo zapravo da je ovo kuća visokog prizemlja jer ima i podrum ispred prednjeg dijela kuće. Podrum je bio neophodan prostor u kući, koji je služio za čuvanje namirnica, vina, ponekada drva, ili je mogao imati prostoriju za pranje
5 HAS, F:2, ép. eng. VIII kör 11/1886.

se kuća ipak rušiti, ukoliko se pojavi investitor, a sadašnji vlasnik slomi i proda je. Na susjednoj parceli također je nedavno srušena prizemna kuća iz XIX. stoljeća i podignuta je nova četverokatnica, u potpunosti disproporciji s ovim biserom arhitekture. Ispred ove kuće izuzetno je lijepo očuvana i originalna ograda od kovanog željeza, ali ne postoji nikakav osjećaj za mogućnost očuvanja i uklapanja okolne arhitekture, da bi se sačuvala ova kuća, čiji je jedini razlog rušenja – ostvarenje povoljne situacije za nekog mogućeg i budućeg investitora.

SONČANI SVEČANO OBILJEŽILI BLAGDAN SVETOG LOVRE, ZAŠTITNIKA ŽUPE

Ljubeći bližnje, ljubimo sebe

Na ovaj dan u selo dođu mnogi Sončani rasuti po cijelom svijetu, jer kirbaj je, kažu, za njih svetinja

Župna crkva u Sonti nosi ime velikomučenika sv. Lovre i kao seoski blagdan slavi 10. kolovoza, dan u kojemu se obilježava njegova smrt. Kirbaj se u Sonti po tradiciji oduvijek slavio u prvu nedjelju poslije blagdana sv. Lovre. Ova tradicija narušena je prošle i ove godine, kad je kirbaj proslavljen u nedjelju prije blagdana sv. Lovre. Kirbaj je dan kada se

Misu je predvodio don Stefan Turansky

u ovom selu broj žitelja, zbog dolaska brojnih Sončana rasutih diljem svijeta i njihovih gostiju, bar udvostruči. Sončani, koji su svojedobno otišli trbuhom za kruhom u mnoge europske zemlje, poglavito u Njemačku i Austriju, dopuste organiziraju tako da za kirbaj neizostavno budu u svojem rodnom selu.

Slavilo se do duboko u subotnju noć u sončanskim ugostiteljskim objektima, a po običaju naj-

veselije je bilo pod šatorom u romskom naselju Medan. Slavilo se i u crkvi sv. Lovre, gdje je vlč. Dominik Ralbovsky služio »malu i veliku« misu.

Na izlasku iz crkve, uz širok osmijeh, znance pozdravlja Zlatko Krstin, današnji žitelj Sarvaša u Hrvatskoj. »Iz Sonte sam se iselio ratnih devedesetih. Danas živim u Sarvašu. Dolazim često, korijeni se ne zaboravljaju. Kirbaj je za nas Sončane iz cijeloga svijeta, bez obzira gdje danas živimo, svetinja. Prigoda je to kad se okupljamo u velikom broju, a tu ljubav i tradiciju nastojimo prenijeti i na svoju djecu.«

Najveseliji dio proslave bio je onaj poslije-podneveni, namijenjen najmlađima. Čitav niz tezgji s igračkama, odjećom, slatkišima, vrteške i autići, mamili su najmlađe, a kod njihovih roditelja, djedova i baka izazivali su nostalgijna sjećanja. I hinjeni očaj zbog megalomanskih prohtjeva brojnih nasljednika obiteljskih imena. Najatraktivnija je bila vožnja fijakerima glavnom sončanskom ulicom, a na platou ispred mjesne osnovne škole nastupile su članice i članovi KUD-a »Mažoret«. Sončanima i njihovim brojnim gostima predstavile su se plesačice s pomponima, potom prva garnitura mažoretinja, pred kojima je sudjelovanje na europskom prvenstvu u Širokom Brijegu, u BiH, a na koncu platoom su se razlili zvuci tambura tamburaškog sastava »Tandorak«.

Središnje euharistijsko slavlje održano je u utorak, na sam blagdan. Svečanu svetu misu u

crkvi sv. Lovre služio je gost iz Rima, regional salezijanskog reda za srednju i istočnu Europu th. dr. Štefan Turansky, uz sasluženje arhiepiskopita Dunavskog arhiepiskopata preč. Jakoba Pfeifera, sončanskog župnika vlč. Dominika Ralbovskog i svilojevačkog župnika vlč. Karolya Orcsika. U nadahnutoj propovijedi regional Turansky govorio je o životu i radu đakona Lo-

Tradicionalni vašar

vre i o njegovoj snažnoj poruci, aktualnoj među vjernicima za sva vremena. »Naše najveće blago je naša vjera. I zato, svjedočeći vjeri i služeći bližnjima, služimo i sebi. Kroz ljubav prema bližnjima, prema Bogu, prema ubogima, najčistije ljubimo i sebe«, propovijedao je o. Turansky.

Ivan Andrašić

MARICA ANDRIĆ IZ PLAVNE DAROVALA KNJIGE »MATOŠEVOJ« KNJIŽNICI

Knjige na pravom mjestu

I u ruralnim sredinama postoje ljudi posvećeni kulturi. Jedna od takvih je Marica Andrić iz Plavne, a takav je bio i njezin pokojni muž Josip. Iza njegova tragičnog i preranog odlaska u njihovoj je kući ostala bogata zbirka knjiga iz različitih područja, koje su njih dvojice marljivo čuvali i, naravno, čitali. Stoga je Marica odlučila jedan broj odabranih knjiga darovati »Matoševoj« knjižnici, smatrajući da će time pomoći radu ove udruge i pospiješiti čitanje u ovoj sredini. Marica je bila u inicijativnom odboru za osnutak HKUPD-a »Matoš« i, zajedno s pokojnim Josipom, od početka je pomagala rad ove udruge.

U petak, 6. kolovoza, Marica Andrić je posjetila »Matoševu« knjižnicu i tom prigodom darovala ovoj udruzi stotinjak knjiga.

»Šteta je da knjige ostanu nedirnutе i neiskorištene, a možda će nekome ova literatura dobro doći. Zato je bolje da ove knjige stoje na pravom mjestu, tu u ovoj knjižnici, da ih mogu koristiti oni kojima tre-

baju. Sigurna sam da bi to bila želja i mog Josipa, jer knjige treba čitati, šteta je da stoje neiskorištene«, kazala je Marica Andrić prigodom uručjenja knjiga predsjednici »Matoša« Kati Pelajić.

Marica Andrić je jedna od malobrojnih potomaka roda Matoš u Plavni. Njezin djed Janika Otto bio je praunuk Matoševe tetke Marte. Osim knjiga što ih je darivala knjižnici, prvi smo put vidjeli i fotografije kuće u kojoj je živjela Marta, a u kojoj je Matošev djed Grgo boravio 1893.-94. Načinio ih je, gle čuda, dr. Josip Andrić davne 1958.

Iako »Matoševa« knjižnica u Plavni, u službeno proglašenoj Godini knjige, nije osmislila poseban program za animiranje čitateljske publike, ona je ipak privukla pozornost nekih institucija i pojedina naka nklonjenih kulturi. Do sada su ovoj knjižnici mnogi darivali knjige.

Zvonimir Pelajić

MALE I VELIKE TEKIJE U PETROVARADINU

Molitve i zahvale Gospi Snježnoj

Značajna je novost da je Vlada Republike Srbije i službeno donijela odluku kojom su Tekije proglašene spomenikom kulture na razini republike

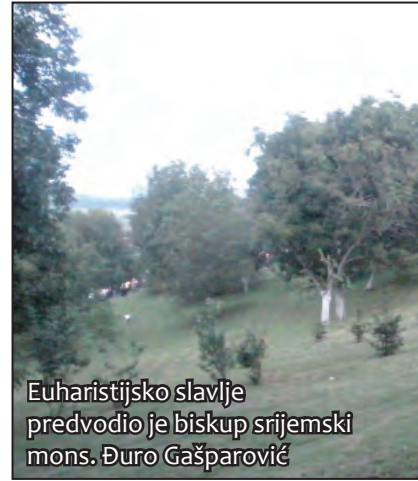
Tekije su tradicionalno i ove godine bile u središtu pozornosti kako o blagdanu Svetih Joakima i Ane, odnosno Malih Tekija, tako i na blagdan Snježne Gospe, ili Velikih Tekija. Cijela Srijemska biskupija, a i šire, ovim blagdanima pridaje veliki značaj zbog čega Tekijsko svetište 25. i 26. srpnja, kao i 4. i 5. kolovoz, a bude puno vjernika, hodočasnika, posjetitelja i štovatelja. »Male Tekije, ili blagdan roditelja Blažene Djevice u ovom se svetištu obilježava na poseban, svečan način od 1754. godine kada je crkva drugi put proširena i kada je na taj dan u crkvu unesena slika čudotvorne naše Tekijske Gospe«, kaže voditelj Tekijskog svetišta Petar Pifat. »Male Tekije su manje u smislu manje proslave, ali nemaju ništa manji značaj niti manju molitvu. Ipak su, po broju nazočnih vjernika i vanjskoj manifestaciji, odnosno svečanosti, u sjeni Velikih Tekija. Na Male Tekije uglavnom dolaze vjernici iz župa Petrovaradinskog dekanata, tako da bude nekoliko stotina vjernika, kao što je slučaj bio i ove godine. Za dolazak velikog broja ljudi cijenim da je ravnateljstvo Tekija također zaslužno, jer smo kao i svake godine poslali oko 400 dopisa svim župama u Srijemu, a i u Hrvatskoj, tako da smo na Velikim Tekijama imali 24 autobusa koji su dovezli vjernike iz Zrenjanina, Srijemske Mitrovice, Subotice, Beograda.« Vjernici su i ove godine imali prigodu za ispovijed, kao i nazočiti misama na mađarskom, staroslovenskom i hrvatskom jeziku, te biti dijelom procesije. Veliki broj vjernika nazočio je pontifikalnoj misi na hrvatskom jeziku na dan Velikih Tekija, koja je nastavljena procesijom u kojoj je sudjelovalo preko tisuću vjernika, hodočasnika i svih drugih koji su došli iskazati svoje poštovanje prema Gospi Snježnoj. Ovom se prigodom biskup srijemski, mons. Đuro Gašparović, nakon riječi dobrodošlice obratio nazočnima:

»Evo nas spremni moliti i tražiti zagovor naše Gospe, pomoć i zahvalu za sve što je učinila za nas. Radosna srca slavimo ova otajstva

i radosna srca gledajmo i prepoznajmo Krista gospodina u svetoj misi, kojega nam je Djevica Marija darovala kao sina Božjega i sina čovječjega. Kristova ljubav i pomoć neka bude u našem životu. Svetište Gospe Snježne je sveto mjesto na kome stojimo, i danas se molimo i slavimo ovu svetu misu u ovome svetištu i pred slikom Bogorodice s djetetom u naručju. Svaki čovjek, bio dobar ili zao, ako posjeduje u srcu barem malo ljudskog osjećaja gaji duboko poštovanje prema svojoj majci, prema svojim roditeljima. Već samo ime majka sadrži posebnu milinu, a osobito je snaga majčina imena u teškim i tmurnim trenucima života. Sve je to zato jer ljubav majke prema djetetu nadvisuje svaku drugu zemaljsku ljubav, jer i onda kada nas svatko proklinje – majka nas blagosilva, ako nas svatko kleveče – majka nas ispričava i brani, ako nas svatko mrzi, prezire i napada – majka nas voli, ona nas ljubi i štiti. Majčino je srce najtoplije srce, majčina je riječ puna miline i snage, majčine su ruke najblaže. Večeras ovdje slavimo blagdan Gospe Snježne i kao hodočasnici častimo Gospu Tekijsku.«

»Ova velika proslava protekla je i u tonu odlaska dosadašnjeg ravnatelja Tekijskog svetišta vlč. *Stjepana Vukovca*, koji je ovdje tri godine, i u znaku najave dolaska novog svećenika iz Beogradske nadbiskupije koji je imenovan ravnateljem Svetišta. Pored toga značajna je obavijest da je Vlada Republike Srbije

Euharistijsko slavlje predvodio je biskup srijemski mons. Đuro Gašparović

i službeno donijela odluku kojom su Tekije proglašene spomenikom kulture na razini Republike. To je na neki način potvrda da Tekije jesu i u duhovnom, sakralnom, ali i u povijesnom i arhitektonskom smislu doista posebne. Ovdje bih istaknuo i kako mi na Velike Tekije ne slavimo nikakvu pobjedu, nego dolazimo zahvaliti, moliti Gospu za sve one duhovne, tjelesne i druge milosti koje nam daruje i želimo je i ubuduće moliti da nam bude zagovornica i da i dalje moli za nas«, kaže Petar Pifat.

MALE TEKIJE

Na blagdan Sv. Joakima i Ane, roditelja Blažene Djevice Marije, 25. i 26. srpnja, tradicionalno se hodočasti u svetište Gospe Tekijske u Petrovaradinu na tzv. Male Tekije i to iz svih krajeva Srijema, Bačke, Banata i šire, iako se ovo slavlje obilježava u okviru

Petrovaradinskog dekanata. Naime, 26. srpnja 1754. godine, na blagdan Svete Ane, majke Blažene Djevice Marije, svetište je posvećeno, te se nastavlja hodočašće koje je već do tada bilo ustaljeno, a Petrovaradinci i drugi ga nazvaše Malim Tekijama. I to hodočasničko slavlje traje do danas i nastaviti će se, vjerujemo, do konca svijeta.

No, za blagdan Snježne Gospe, 4. i 5. kolovoza, tradicionalno se od davnina hodočasti svake godine Gospi Tekijskoj u Petrovaradinu u Srijemsko svetište Majke Božje Tekijske. Ti se hodočasnički dani u narodu zovu Velike Tekije.

Ovogodišnje slavlje započelo je u popodnevним satima 4. kolovoza godine dolaskom tisuća vjernika hodočasnika iz svih dvadeset i devet župa Srijemske biskupije, iz susjednih biskupija – Subotičke, Zrenjaninske i Apostolskog egzarchata za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori, te vjernike

hodočasnike iz Beogradske nadbiskupije, kao i one iz Republike Hrvatske iz Đakovačko-osječke nadbiskupije i iz drugih zemalja, te vjernike sestrinske Srpske pravoslavne crkve koji rado dolaze u svetište na molitvu. Već su od 15 sati hodočasnici pristupali sakramentu pomirenja na hrvatskom, mađar-

podigli drvenu muslimansku džamiju s minaretom i malim počivalištem koje se arapski zvalo tekija, odakle potječe i današnji naziv Tekije. Ovo je sveto mjesto gdje su Isusovci pretvorili džamiju u kršćansku kapelicu Bezgrješnog Začeca Blažene Djevice Marije, kasnije crkvicu Gospe Snježne

VELIKE TEKIJE

Na blagdan Gospe Snježne, 5. kolovoza, proslavljeno je tradicionalno hodočašće sa zavjetnom pobožnošću u crkvi Gospe Snježne ili Gospe Tekijske, nazvano Velike Tekije. Naime, skupine hodočasnika iz Srijemske biskupije, u

Hrvatske, te sudjelovanje više tisuća hodočasnika iz svih navedenih mjernih crkava. Pozdravivši svećenike i hodočasnike, biskup Gašparović je u svojoj homiliji istaknuo: »U ponudi jednoj od Adamovih kćeri, bez ljage začetoj, da bude Majkom Sina Božjega, dana je mogućnost da se zatrpna mutni izvor istočnoga grijeha. Na anđelovu ponudu i pristanak Blažene Djevice Marije podsjećaju nas zvuci zvona s naših crkava. Tripit u danu. To je neprekidna zahvala zemlje nebu što je nastojao uskladiti nesklad. Nebeski je poslanik anđeo Gabrijel pohodio Nazaret i zapodjenuo razgovor s Izabranicom Božjom. I kao što je prva žena napravila veliku pogrešku, drugoj je ženi dana mogućnost da tu pogrešku ispravi. Njoj je upravljena Božja riječ: »Hoćeš li svijetu darovati Spasitelja? ... Na Marijin pristanak, Riječ Božja uzima ljudsko tijelo u njezinu krilu. Marijin sin bit će Sin Svevišnjega. Marijinim pristanom počela su se ostvarivati obećanja u oslobodjenje naroda i otkupljenje ljudi.«

Primjenjujući na naš vjernički kršćanski život, biskup je rekao: »Slično je s našim pristanom na Božji poziv u životu. I mi primamo od Boga razne ponude. Samo treba prihvatiti i ostati dosljedan zadanoj riječi. Uključeni smo i mi u povijest spasenja. Nije bio sudbonosan samo Marijin odgovor na Božji poziv po anđelu Gabrijelu. Za nas je još sudbonosniji naš odgovor Bogu, naša vlastita privola na Božju riječ izrečenu o nama i na Božji plan s nama. Pred nama stoji Isus Krist koji zove. Na svaki poziv čeka se samo naš odgovor. Možda najprije da prepoznamo što je volja Božja i ako treba da postavimo pitanje: Gospodine što hoćeš da učinim. Neka kroz naše dane, prateći Božju riječ i njegov poziv, i u nama odzvanja pitanje: Što trebam činiti u svom životu da budem sretniji i zadovoljniji; u našim obiteljima da bude blagoslova, mira, sloge; u našim župnim zajednicama da bude zalaganja, suradnje i zajedništva; u našem mjestu gdje živimo da, u našim školama, u našoj i našim biskupijama i drugdje. A mnogo toga možemo činiti i učiniti. Zato nam je potrebna i biskupska, svećenička i vjernička spremnost: 'Neka mi bude po tvojoj riječi', zaključio je i poručio biskup srijemski.

Ankica Jukić-Mandić
Tomislav Mađarević

skom, staroslavenskom i drugim jezicima.

Svečano pontifikalno misno slavlje Predvečerja u 19 sati, kojem su prethodile mise na staroslavenskom i mađarskom jeziku, predvodio je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović uz koncelebraciju svih dvadeset svećenika koji djeluju u župama Srijemske biskupije, kao i svećenika iz susjednih biskupija, te iz biskupija iz Republike Hrvatske.

Na euharistijskom slavlju je sudjelovalo više tisuća vjernika hodočasnika kojima se u homiliji obratio biskup Gašparović. Najprije je kratko spomenuo povijest svetišta riječima: »Evo nas u svetišću Gospe Snježne, Gospe Tekijske, na kojem je od 13. do 16. stoljeća, stajala crkva bez tornja, posvećena Blaženoj Djevici Mariji. Bilo je to poznato proštenije njoj u čast. Stojimo na ovom mjestu na kojem su Turci porušili crkvicu i

odnosno Gospe Tekijske. A mi se danas molimo i slavimo svete mise u ovom svetišću i pred slikom Bogorodice s djetetom u naručju, koju je crkvici u znak zahvalnosti darovao princ *Eugen Savojski*, veliki vojskovođa i veliki štovatelj Majke Božje, jer je Gospinim zagovorom pobijedio silnu tursku vojsku 5. kolovoza 1716. godine. Evo nas u svetišću gdje je 1881. godine veliki štovatelj Gospe Tekijske *Ilija Okruglić*, župnik, opat i književnik, u dogovoru s biskupom *Josipom Jurjem Strossmayerom* izgradio ovu sadašnju crkvu. Ovo se mjesto proširivalo, obnavljalo i obnavlja se i održava i danas.«

Večernje slavlje završilo je tradicionalnom procesijom sa svijećama i s Gospinom slikom Križnim putem uz svetište.

Nakon slavlja u svetišću je upriličen prigodni vjerski program koji je trajao do kasno u noć.

zajedništvu s hodočasnicima iz Subotičke i Zrenjaninske biskupije, iz Apostolskog egzarhata za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori, te zajedno s hodočasnicima iz Beogradske nadbiskupije kao i iz Đakovačko-osječke nadbiskupije, Požeške biskupije i drugih biskupija iz Republike Hrvatske i šire, obavljali su pobožnost križnoga puta uz svetište Gospe Tekijske, te molitvom, ispovijedanjem i misnim slavljem već u jutarnjim satima na hrvatskom, staroslavenskom, mađarskom, njemačkom i drugim jezicima obilježili ovaj veliki dan slaveći Trojedinoga Boga i Nebesku Majku Mariju, Gospu Tekijsku. A sve ovo je pripremio vlč. Stjepan Vukovac, upravitelj svetišta zajedno sa suradnicima.

Svečano pontifikalno misno slavlje na mađarskom jeziku u 9 sati predvodio je subotički biskup mons. *Ivan Penzes* uz sudjelovanje velikog broja vjernika hodočasnika kojima je uputio pastirsku riječ.

Pontifikalno misno slavlje na hrvatskom jeziku predvodio je biskup srijemski mons. Đuro Gašparović uz koncelebraciju brojnih svećenika i redovnika iz Srijemske biskupije, kao i onih iz Subotičke i Zrenjaninske biskupije, Apostolskog egzarhata za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori, te svećenike iz Beogradske nadbiskupije, Đakovačko-osječke nadbiskupije, Požeške biskupije i drugih biskupija iz Republike

U OBITELJI MARINKA GABRIĆA U DARDI

E, kakve sam konje imao...

Oglušio se na prvi poziv za mobilizaciju, no kada je stigao drugi, izlaza nije bilo. Ili u Miloševićevu vojsku ili u bijeli svijet

Iza Marinka je 60-ak utrka kasača i 6 pobjeda

Ni sam ne znam zašto sam pošao baš od stihova *Dure Perice*, Srijemca iz Nijemaca, političkog zatvorenika, hrvatskog branitelja i saborskog zastupnika. Možda zato što sam i sam Srijemac i što su mi zagolicali dušu čim sam došao u Hrvatsku, no mogao sam poći i od stihova *Zvonka Bogdana* i inih vojvođanskih pjesnika koji su u slavu konja ispjevali brojne panegirike. Ta gdje ste vidjeli Bunjevca bez konja? Tko je od Šokca mogao imati bolje konje? E, kakve sam konje imo. Vranica Mala, žerav Miško i doruša Beba.

ĐURĐIN, TOMPA, BARCS, VIROVITICA

Učinilo mi se to kao najbolji uvod u priču o *Marinku Gabriću* iz Darde, bunjevačkom Hrvat, koji je iz rodnog Đurđina prije 17 godina morao put Hrvatske, put matične domovine, tražeći spas pred nasilnom mobilizacijom. Oglušio se na prvi poziv, no kada je stigao drugi, izlaza nije bilo. Ili u Miloševićevu vojsku ili u bijeli svijet. Ta gdje će u svijet, teško je snaći se u tuđini, on i bratić, preko Mađarske do Virovitice, pa do Daruvara, ili točnije rečeno, do Končanice, mjesta gdje je novu župu dobio njihov župnik, vlč. *Marijan Đukić*, kojemu su neizmerno zahvalni. Toga nadnevka,

drugog dana nove 1993. godine Marinko se sjeća i danas.

A taman se u Đurđinu rodilo i drugo dijete, sin *Dino*, a i svi planovi bili su mu vezani uz Đurđin i Suboticu, ali što ćeš. Poslije je u Hrvatsku došla supruga s djecom, tu se rodila i najmlađa kćerka *Lucija*, ali za okolicu Daruvara bili su vezani tek pet godina. Srce je vuklo ravnici, kupili su kuću u Dardi i samo su stotinjak metara udaljeni od hipodroma i konjogojске udruge. Skušili su se, pa je Marinko kupio i kobilu Dorinu, jer kako živjeti bez konja? Supruga *Jasna* i najstarija kći *Darija* trenutačno na moru zarađuju za život i studij, a Dino i Lucija su srednjoškolci. Marinko vodi računa o obiteljskom imanju i konjima, trkne do Subotice na utrke i do Daruvara, kod prijatelja.

KONJI – LJUBAV OD MALIH NOGU

»Konje sam zavolio od malih nogu, Đurđin je malo mjesto, tek dvije tisuće žitelja, uglavnom Hrvata-Bunjevaca, a konje što smo imali – u bivšoj državi najviše po glavi stanovnika. Kao dijete sam odlazio kod bać *Pere Stantića*, susjeda, po selu su ga zvali Sveti Petar, a konje što je imao... Pa bać *Pajo Dulić*, zvani Đevlar, i on je pokojni, pa kad se provozamo fi-

jakerom kroz Đurđin... Od konca sedamdesetih redovito sam na utrkama u Subotici, a tamo se često natjecalo, i naši Bunjevci su puno konja kasača imali i postizali su vrhunske rezultate. *Mukićevi, Ivica i Branislav*, pa *Ivica Vukov*, jedan od najboljih vozača u Bačkoj, *Zvonko Bogdan*, pa u momemu Đurđinu *Ivica Ivandekić* i *Tomica Ivandekić*, od kojega sam kupio svog prvog konja *Liona* 1987. godine«, sjeća se Marinko Gabrić.

»Žao mi je, što to nije i moje profesionalno zanimanje, mada sam se ogledao i u treniranju konja, u Daruvaru, kod veterinara *Petrinovića*, zatim dvije godine u Italiji, gdje sam išao vidjeti kako to

rade profesionalci, i žao mi je što u Hrvatskoj to još uvijek nije na potrebnoj razini. Ima puno konja diljem Hrvatske, puno konjogojških udruga, ali to je više vezano uz hobi, uz folklor i tradiciju, a konjički je sport nešto drugo, to je industrija, to su tjedna natjecanja koja prati potrebni fond konja i čitav niz pratećih potreba, od prehrane i potkivanja do kladionica«, kaže Marinko.

Kobilu Dorinu još nije prezao, u Osijeku nema čestih natjecanja, tek nekoliko puta godišnje, ali odlazi na natjecanja i vozi za druge uzgajivače. Bio je u Subotici za tradicionalnu utrku u čast Dužijanice, ali u nedjelju je padala kiša pa je natjecanje otkazano. Dužijanica je davno prerasla okvire lokalne manifestacije, ona je fešta nad feštama, ona je institucija. Odlazi i u Đurđin, baćo i mama su još živi, tu su i sestra i šogor, a obvezno za proštenje, za Sv. Josipa Radnika. Odlazi i na poznata natjecanja, na Mediteran kupu u Beogradu bio je drugi, za dlaku ga pretekao Francuz, a u Rusiji je Hrvatska uzela treće mjesto a on je bio šesti.

»Iza mene je 60-ak utrka i šest pobjeda u karijeri i 30-tak plasmanna. U posljednje vrijeme predstavljao Hrvatsku na Mediteran kupu i imam šest drugih mjesta, prošle godine drugi u Beogradu i treći u Rusiji, dva puta četvrti i dva puta peti«, pohvalio se Marinko Gabrić. I neka se hvali, ima i čime. Zahvaljujući konjičkom sportu obišao je pola Europe i svijeta i stekao poznanstva koja mu puno znače, prikupio potrebno iskustvo i predstavljao Hrvatsku na brojnim prestižnim natjecanjima. I to nije sve, bit će toga još.

Slavko Žebić

Marinko Gabrić s djecom Dinom i Darijom

MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Više od 200 sudionika na Srijem Folk Festu

U ponedjeljak je svečanim mimohodom kulturno-umjetničkih društava kroz središte Srijemske Mitrovice otvoren Srijem Folk Fest. Sedmi put po redu ova međunarodna smotra folklora održava se u prvoj polovici kolovoza, te svake godine okuplja sve veći broj sudionika i promatrača.

Tijekom defilea kroz grad prema Žitnom trgu, gdje se održavaju nastupi, po tradiciji su pravljene česte stanke u kojima su članovi kulturno-umjetničkih društava prikazivali male dijelove koreografije koje će izvoditi na glavnoj pozornici. Nastup društava održava se na Žitnom trgu, svakako najljepšem mitrovačkom trgu, gdje se između baroknih zgrada nalaze rimske iskopine iznad kojih je postavljena bina.

Svrha ove smotre folklora je upoznavanje, njegovanje i promicanje tradicije i kulture što većeg

broja zemalja kroz pjesmu, ples i običaje. Ove je godine svoje plesove i nošnje gledateljima prikazalo

– Licata, Italija, folklorni ansambl »Evros« – Kavala, Grčka, folklorni ansambl »Warmia« – Olsztyn,

iz: Srijemske Mitrovice, Loznice, Rume, Šida i Surduka. Od sudionika iz Srijemske Mitrovice nastupio je Folklorni ansambl »Branko Radičević«, Mađarsko kulturno-umjetničko društvo »Srijem« i Ukrajinsko društvo »Kolomejka«.

Više od 200 sudionika za vrijeme trajanja festivala bilo je smješteno u učeničkom domu te su svakodnevno upoznivali povijest i kulturu Srijemske Mitrovice. Organizator Srijem Folk Festa, »Sirmiumart«, svakodnevno je organizirao stručne vodiče koji su sa sudionicima obilazili mitrovačke muzeje, crkve, stara zdanja i arheološke iskopine. Osim gledatelja iz Srijemske Mitrovice na ovu manifestaciju dolaze i posjetitelji iz okolnih mjesta i gradova te je svakog dana prisustvovalo više tisuća ljudi. Kao i svake godine nakon posljednje večeri priređen je veliki vatromet.

Dario Španović

15 društava iz 9 zemalja: folklorni ansambl »Toplan« – Giraltovec, Slovačka, »Jerusalem Folklore Ensemble« – Izrael, ansambl »Salba Prahovei« – Prahova, Rumunjska, ansambl »Limpiados«

Poljska, ZAKUD – Vinkovci, Hrvatska, Srpsko prosvjetno i kulturno društvo »Prosvjeta« – Brčko, Bosna i Hercegovina.

Srbiju je ove godine predstavljalo 9 kulturno-umjetničkih društava

GIBARČANI U ČELIĆU, NA DRUGOJ MEĐUNARODNOJ SMOTRI FOLKLORA

Ljepota različitosti

Nedavno osnovano Kulturno-umjetničko društvo »Mladost« iz Čelića upriličilo je Drugu međunarodnu smotru folklora pod nazivom »Ljepota različitosti«, u povodu praznika ovoga mjesta nedaleko od Brčkog, u Tuzlanskom kantonu, i kako je rekla organizatorica smotre *Alvira Huzejrović*, željeli su okupiti društva iz susjednih država i pokazati što više narodnoga blaga kojega i mlada generacija čuva, njeguje i promiče.

Najviše je društava i udruga stiglo iz Bosne i Hercegovine: KUD »Preporod« iz Viteza, KUD »Šeher« Pasci, KUD »Gornja Tuzla« i AKUD »Panonija« iz Tuzle, KUD »Osman Rešidović« iz Brke, KUD »14. maj«

iz Tojšića, KUD »Krepšić« iz Krepšića, SKUD »Janja-Novo naselje« iz Janje, i KUD »Sloga« iz Bihodže, te iz Srbije RKUD »Rom« iz Bora, FA »Julijana« iz Hrušica u Sloveniji, KUD »Sava«

iz Rajevog sela i folklorna skupina Zavičajne udruge Gibarčana iz Osijeka, iz Republike Hrvatske.

Bila je to vrlo uspješna folklorna večer na kojoj su se smjenjivali zvuci zurli i bubnjeva, harmonike i

truba i naravno tamburice, pjevalo se i igralo do kasnih večernih sati, sklapanja su nova poznanstva i prijateljstva, a osmijeh nije silazio s lica razigrane mladeži. I posjetitelja je bilo baš puno, a čim bi nastupio koji bošnjački KUD igralo se na cesti ispred improvizirane pozornice u centru Čelića.

Gibarčani su predstavili šokačko narodno ruho i svatovske običaje u Gibarcu s polovice prošloga stoljeća u efektnom spletu od kojih desetak, dvanaestak minuta pod nazivom »Alaj volim ići u svatove« i nagrađeni su dugotrajnim pljeskom, no pljesak su zavrjedili i ostali sudionici smotre, posebice gosti iz Hrvatske, Slovenije i Srbije.

Slavko Žebić

SINJSKA ALKA 2010.

Mario Šušnjara slavodobitnik

Proteklog je vikenda Sinj ponovno bio u središtu medijske pozornosti, jer se po 295. put održavala znamenita viteška igra »Sinjska alka«, u kojoj se najbolji alkari već gotovo tri stoljeća tradicionalno natječu za

slavodobitnički naslov namijenjen najboljem među njima.

Povijesni korijeni ove sportske svečanosti konjanika koji gađaju u sridu malene alke zakvačene na konop iznad jedne od gradskih ulica sežu u daleku 1715. godi-

nu, kada je narod Cetinske krajine izborio veliku pobjedu protiv Turaka, pa se svake godine organiziraju alkarski dani u znak sjećanja na taj važan događaj iz ponosne prošlosti. Naravno, tijekom svih proteklih stoljeća, kao i danas, na

finalnoj utrci koja se trči u nedjelju, uvijek su tamo i uglednici iz najviših državnih i društvenih krugova, koji svojom nazočnošću uveličavaju manifestaciju koja je odavno postala svojevrsnim hrvatskim brendom. Iako je prijašnjih godina bilo dosta zategnutih situacija u pogledu nazočnosti predsjednika Republike Hrvatske na Sinjskoj alki, ove je godine hrvatski predsjednik *Ivo Josipović* svojim prisustvom i pokroviteljstvom podržao 295. izdanje ove tradicionalne viteške manifestacije

»Nema razloga da Alka i predsjednik imaju bilo kakve međusobne probleme. Alka treba biti ono što je najvrednije – to je veliki kulturni događaj koji šalje poruku domoljublja, poruku junaštva, poruku mira, poruku ljubavi i poruku ljepote«, istaknuo je predsjednik Josipović. Pri tome je naglasio kako je Sinjska alka brend za Hrvatsku, te da zasluži međunarodnu pozornost.

Uz predsjednika Hrvatske, ovogodišnju su Alku pratili i predsjednik i potpredsjednik Hrvatskog sabora *Luka Bebić* i *Vladimir Šeks*, potpredsjednik Vlade *Slobodan Uzelac*, ministar obrazovanja, znanosti i športa *Radovan Fuchs*, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine *Željko Komšić* te predstavnici diplomatskog zbora.

Ovogodišnjoj Alki, kao i nekoliko ranijih godina, nazočilo je i izaslanstvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini – predsjednik i dopredsjednik stranke *Petar Kuntić* i *Dužo Runje* te vijećnik DSHV-a *Ivan Budinčević*.

Ovogodišnji pobjednik *Mario Šušnjara*, 32-godišnji diplomirani

ekonomist iz Trilja, Alku je osvojio s ukupno 9 punata, nakon pripetavanja s *Petrom Tomaševićem*. Slavodobitnikom je prvi put bio 2003. godine, a današnjom je pobjedom postao prvi alkar s dvjema dobivenim alkama u posljednjem desetljeću. Šušnjara je također ujedno i jedini živući alkar koji

uz alku ima i druga dva alkarska trofeja – baru i čoju.

»Osjećam se veličanstveno. U meni je sve puno adrenalina. Za ovo se živi cijele godine. Svi su pozvani na veliko slavlje«, kratko je komentirao Šušnjara svoju drugu pobjedu na Sinjskoj alki.

D. P.

Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a

Dobra prigoda za korisne razgovore

Kao gosti Gradskog poglavarstva Sinja na Sinjskoj alci je od 6. do 9. kolovoza boravilo i izaslanstvo DSHV-a.

»Dojmovi su vrlo pozitivni jer je po prvi put nakon desetljeća cjelokupan državni vrh Republike Hrvatske došao na Sinjsku alku, te je za nas to bila prigoda za razgovore«, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić. »U Alkarskim dvorima smo razgovarali s premijerkom Jadrankom Kosorom, kao i s potpredsjednikom Vlade Slobodanom Uzelcem, te s predsjednikom Hrvatskog sabora Lukom Bebićem koji nam je

obećao potporu u realizaciji posjeta predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća svim važnim institucijama hrvatske države, koji planiramo za rujan. Poslije Alke pozvani smo na svečanu večeru u čast predsjednika Ive Josipovića gdje smo se podsjetili na proslavu 20. obljetnice DSHV-a i razgovarali o nekim pitanjima iz područja školstva na hrvatskom jeziku u Srbiji. Ovom smo prigodom po prvi put službeno razgovarali

i s čelnikom SDP-a Zoranom Milanovićem. Posljednji dan smo primljeni u Gradskom poglavarstvu Sinja te je dogovoren nastup njihovih gospodarstvenika na sajmu u Subotici i razmjena na kulturnom polju, a razgovarali smo i o mogućnostima zajedničkih projekata u okviru programa prekogranične suradnje Hrvatske i Srbije.

Tijekom boravka u Sinju ugostio nas je i predstavnik Srpskog narodnog vijeća grada Sinja Dušan Stojanac s kojim nastavljamo započetu suradnju.«

KRONOLOGIJA od 14. do 21. kolovoza

14. KOLOVOZA 1770.

U jednom zapisniku sa sjednice Gradskog vijeća piše kako je održana u gradu Szent Mária. To je ime od 1743. upotrebljavano u latinskim, njemačkim, mađarskim i raskim (hrvatskim i srpskim) spisima. Dosadašnjim je istraživanjem utvrđeno kako je od 1743. do 1779. kada je naziv grada preimenovan u Maria Theresiopolis, ime grada ispisivano u pedesetak inačica. Prema knjizi »Historijat gradske uprave 1428.-1918.« – od 7. svibnja 1391. kada je naziv grada prvi put spomenut u jednom službenom spisu, do 1907. godine – ime Subotice pisano je na 287 načina.

14. KOLOVOZA 1936.

Poslije opsežnih priprema, kojima rukovodi generalni vikar, mons. Blaško Rajić, velikim vatrometom pred katedralom svete Terezije Avilske, koncertom Velikog mostarskog orkestra i drugim prigodnim priredbama otpočela je trodnevna proslava 250. obljetnice doseljavanja Hrvata Bunjevaca u Suboticu i ove krajeve.

14. KOLOVOZA 1991.

U prostoru »Paulinuma«, subotički biskup Ivan Péntes i gradonačelnik József Kasza otvorili su izložbu »Iz crkvenih riznica« koju su pripremili povjesničar umjetnosti Bela Duranci, preč. Andrija Kopilović i književnik Milovan Miković. Dan prije toga održana je književna večer u povodu stote obljetnice rođenja Pere Tumbasa Haje i 70. godišnjice smrti Ante Evetovića Miroljuba.

15. KOLOVOZA 1869.

Kalački naslovni biskup Ivan Antunović pozvao je Bunjevce i Šokce na osnutak jednog narodnog

lista. Na tom tragu početkom 1870. pokrenute su »Bunjevačke i šokačke novine«.

15. KOLOVOZA 1926.

U parku ispred franjevačke crkve svetog Mihovila otkriven je spomenik Svetom Florijanu, zaštitniku vatrogastva i vatrogasaca, kojemu je bila nazočna »nepregledna masa svijeta«.

15. KOLOVOZA 2002.

U Zagrebu je u 78. godini umro akademik Mirko pl. Vidaković, istaknuti dendrolog i sveučilišni profesor. Rođen je u Lemešu 1924.

16. KOLOVOZA 1502.

Pred Zagrebačkim kaptolom, dalmatinsko-slavonski ban János Corvin daje u zalag za 10 tisuća forinata, utvrdu (castrum) Zabath (Suboticu) Imreu Töröku iz Eninga, baš kao i trgovišta Madaraš, Tavankut, Verušić i Šebešić.

16. KOLOVOZA 1936.

Otkrivanjem spomenika pjesniku i svećeniku Anti Evetoviću Miroljubu, pred crkvom svete Terezije Avilske, zborovanjem mladeži, Te Deumom i otkrivanjem nadgrobnog spomenika nacionalnom borcu i svećeniku Paji Kujundžiću, okončana je proslava 250. godišnjice doseljavanja veće grupe Bunjevaca u ove krajeve.

16. KOLOVOZA 1991.

Sredinom kolovoza umro je Antun Pejić, po obrazovanju pravnik, po vokaciji pripovjedač, aforističar i novinar. Zastupljen je u nekim zbornicima i jednoj antologiji. Rođen je 17. prosinca 1919. godine.

17. KOLOVOZA 1851.

Utvrđena je politička i administrativno-upravna organizacija Srpske Vojvodine i Tamiške banovine, čiji je teritorij podijeljen

u pet okruga. Somborski okrug su sačinjavali: Subotički, Kulski, Somborski, Bajski i Senčanski kotar. Političku vlast usmjerava Magistrat (Gradsko vijeće), a pravosudne kotarski sudbeni stol.

17. KOLOVOZA 1923.

Rođen je Petar Šarčević, istaknuti sportaš, sedmostruki prvak Jugoslavije u bacanju kugle, dva puta prvak Balkana, do odlaska u mirovinu profesor tjelesnog odgoja, a jedno vrijeme i dekan DIF-a u Beogradu. Umro je početkom lipnja 2002. godine.

17. KOLOVOZA 1940.

U Cetinju, gdje je upućen na odsluženje vojnog roka, umire svećenik

Aleksandar Aleksa Kokić, istaknuti pjesnik, prozaist, publicist i javni djelatnik. Rođen je u Subotici 14. listopada 1913.

17. KOLOVOZA 1958.

Više stotina Subotičana, s velikim zanimanjem, po prvi put promatra televizijski program JRT-a, preko prijatelja postavljenog u izlogu jedne trgovine na Korzu.

18. KOLOVOZA 1794.

Uz pucnjavu prangija svečano je položena prva cigla u temelj crkve svete Terezije Avilske. Dvije godine kasnije dovršen je crkveni brod, a 1797. i dva tornja. Unutrašnja oprema crkve okončana je 1798. godine.

18. KOLOVOZA 1856.

Rođen je Stipan Vojnić, visoki županijski dužnosnik, zastupnik Subotice u Zemaljskom saboru Ugarske. Početkom 1899. stekao je i barunat. Preci su mu podrijetlom iz Dalmacije i mnogi među njima su se istaknuli u borbama subotičkih graničnih postrojbi protiv Turaka.

18. KOLOVOZA 1998.

Na sastanku ministara vanjskih poslova SR Jugoslavije i Republike Hrvatske, Živadina Jovanovića i dr. Mate Granića, pored ostalog odlučeno je da se otvore konzularna predstavništva u Vukovaru i Subotici. Dan prije toga, u Subotici je, u Ulici Đure Đakovića, otvoren Generalni konzulat Republike Mađarske.

19. KOLOVOZA 1837.

Subotički liječnici dr. Vince Zomborčević i dr. Antal Kovač predložili su da se na obali jezera Palić podigne javno kupalište. Radovi su započeli tek nekoliko godina kasnije, podizanjem perivoja s preko 25.000 sadnica, bušenjem bunara, izgradnjom gostionice i samoga kupališta s dvanaest soba i štale, te kuće za poljara.

19. KOLOVOZA 1878.

Rođen je Đuro Stantić, istaknuti sportaš, reprezentativac i višestruki rekorder. Na jubilarnim Međulimpijskim igrama u Ateni, 1906. Godine, osvojio je zlatnu kolajnu u brzom hodanju, na 3000 metara. Na svjetskom prvenstvu u Berlinu, godinu dana ranije, stazu dugu 75 kilometara, prešao je za 8 sati, 46 minuta i 24 sekunde. Umro je 9. srpnja 1981. godine.

19. KOLOVOZA 1977.

Renomirano subotičko poduzeće »Fidelinka« uložilo je 90 milijuna dinara u izgradnju tvornice tjestenina u sastavu ovog kombinata.

Slamari iz Kalifornije u posjetu Subotici

SUBOTICA – U Subotici je prošloga tjedna boravila grupa slamara i muzejskih djelatnika iz Kalifornije, SAD. Obišli su udrugu LUSA, Biskupijski muzej u Subotičkoj biskupiji, galerije slamarske radionice umirovljenika Gerontološkog centra, udrugu Art Etnos, te slamarsku galeriju »Matija Gubec« u Tavankutu. U župnom dvoru u Donjem Tavankutu gosti su vidjeli i prvu sliku urađenu u tehnici slame »Rit«, koju je izradila *Ana Milodanović* 1961. godine, a u župnom dvoru u Đurđinu razgledali su slike križnog puta autorice *Mare Ivković Ivandekić*. U crkvi Marije Majke Crkve gosti su razgledali 15 sakralnih slika od slame Ane Milodanović, izrađene od 1980. do 1990. godine, a na koncu su nazočili prikazivanju zahvata u slamarskim tehnikama u prostorijama Mađarskog folklornog centra Vojvodine.

Gosti iz Amerike bili su: ravnatelj i kustos Muzeja slamarstva u Long Beachu *Morgyn Owens Celli*, predsjednica odbora toga muzeja *Jane Huss*, specijalistica vještine pletenja slame *Cora Hendershot*, umjetnica slamarskih vještina *Kim Silva* i slamarka i bižuteristica *Liz McClure*. S njima je u obilasku bila i instruktorka slamarskih vještina iz Budimpešte *Tünde Tüskös*.

E. Kirbus

Nagrade Instituta »Ivan Antunović«

SUBOTICA – Kao i prethodnih godina, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« dodijelio je nagrade onima koji su svojim trudom pridonijeli ugledu i dobru naroda i Crkve. Predsjedavajući Instituta mons. dr. *Andrija Kopilović* treću je nagradu uručio obitelji *Stipana* i *Jasmine Vuković* iz Tavankuta koji imaju četvero djece, drugu nagradu, za opći doprinos Dužijanci, dobili su *Vlatko Vojnić Purčar* i *Martin Gabrić*, a prvu nagradu su primili *Stipan Romoda* i *Marija Kujundžić* za dugogodišnji doprinos u organiziranju manifestacije »Takmičenja risara«.

Likovna kolonija HKC-a »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – XIV. međunarodna likovna kolonija, koju organizira Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo«, počela je s radom u srijedu, 11. kolovoza. Danas će slikari raditi na Paliću u okolici Vile Viktorija, a sutra, u subotu 14. kolovoza, rad će se odvijati u prostorima HKC-a »Bunjevačko kolo«.

Kolonija će biti svečano zatvorena u subotu, 14. kolovoza, u 18 sati, u prostorijama HKC-a »Bunjevačko kolo«.

Koncert i izložba u Plavni »Pod zaštitu Tvoju«

PLAVNA – »Pod zaštitu Tvoju« naziv je koncerta koji će u subotu, 14. kolovoza, biti održan u Plavni. Na koncertu će nastupiti ženska pjevačka skupina, recitatori i tamburaši HKUPD-a »Matoš«, tamburaši »Mostonge« iz Bača, dječja folklorna skupina »Dukat« Vajska-Bodani i dječja folklorna skupina KUD-a »Palona« iz Plavne.

U okviru koncerta bit će priređena izložba u »Matoševoj« knjižnici na kojoj će biti postavljene fotografije, slike, kalendari, knjige i drugi predmeti posvećeni Mariji Majci Božjoj.

Koncert će biti održan u holu OŠ »Ivo Lola Ribar«, a početak je u 19 sati. Otvorenje izložbe je istog dana u 20 sati, a moći će se pogledati i u nedjelju od 10:30 do 12 i poslijepodne od 17 do 20 sati.

Organizator koncerta je HKUPD »Matoš«.

Z. P.

Izložba slika Josipa Skenderovića Age

SUBOTICA – Izložba slika akademskog slikara *Josipa Skenderovića Age*, koji živi i radi u Parizu, bit će postavljena u galeriji »Prostor Novi«, u Strossmayerovoj ulici broj 18 u Subotici. Otvorenje izložbe najavljeno je za srijedu, 18. kolovoza, s početkom u 19 sati.

Izložba se održava uz potporu Grada Subotice i pojedinih institucija hrvatske zajednice u Vojvodini.

Josip Skenderović Ago se bavi grafikom, crtežom, proširenim medijima, slikarstvom. Samostalne izložbe imao je u Parizu, Bruxellesu, Zagrebu, Rijeci, Novom Sadu, Beogradu... Sudjelovao je na brojnim skupnim izložbama, među ostalim u Parizu, Zagrebu, New Yorku, Stuttgartu, Budimpešti, Pečuhu, Kyotu, Sao Paulu, Barceloni, Subotici...

Izložba Salvadora Dalija

BEOGRAD – Izložba originalnih grafika jednog od najvećih umjetničkih genija svih vremena – *Salvadora Dalija* – Božanstveni svijetovi, bit će otvorena 2. rujna u Beogradu. Izložba će trajati do 15. studenoga u Muzeju 25. maj. Beogradskoj će publici biti predstavljeno 200 grafičkih listova iz dva najopsežnija Dalijeva opusa: Biblia Sacra i Božanstvena komedija.

Kamp na temu hrvatskog bunjevačkog suvenira

Hrvatska čitaonica poziva učenike osnovnih škola u kamp na temu »Hrvatski bunjevački suvenir«, koji će biti održan od 23. do 27. kolovoza, a u kojem može sudjelovati 40-ero učenika. Zbog ograničenog broja sudionika prijave se primaju do 18. kolovoza, a cijena petodnevnog boravka za jedno dijete iznosi 800 a za dvoje 1500 dinara (uključen je jedan kuhani obrok i potrošni materijal). Prijave se primaju na telefon 064 211 31 86 do popunjavanja broja djece.

U SUBOTICI PREDSTAVLJENA FOTOMONOGRAFIJA GRGE PIUKOVIĆA »STO BANDAŠA I BANDAŠICA«

Odras stoljetnog trajanja

Riječ je o knjizi koja ukazuje na jedno od izvorišta kulturnog naslijeđa ovdašnjih Hrvata, kao dragocjen dokument i svjedočanstvo o kontinuitetu Dužijance

U okviru manifestacija Dužijance predstavljena je knjiga *Grge Piukovića* »Sto bandaša i bandašica«. Ova fotomonografija sadrži, osim velikog broja portreta bandaša i bandašica, i više grupnih fotografija koje su nastale na mjestu priprema za svečanu povorku, te fotografije sačuvanih kruna od slame, koje kao vjerski simboli obilježavaju Dužijancu.

Knjiga Grge Piukovića predstavljena je na književnoj večeri 4. kolovoza u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Književna večer je održana u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« u čijoj je nakladi tiskana fotomonografija »Sto bandaša i bandašica«.

DOKAZ KONTINUITETA

Pozdravljajući nazočne na književnoj večeri, predsjedavajući Instituta »Ivan Antunović« mons. dr. *Andrija Kopilović* je rekao kako ta institucija već godinama doprinosi cjelokupnom događanju Dužijance organizirajući književne večeri, a posljednjih se godina nastoje predstaviti djela koja ostavljaju trag o Dužijancu i nakon Dužijance.

»Prošle smo godine predstavili knjigu mons. *Stjepana Beretića* 'Dužijanca u srcu', večeras predstavljamo knjigu Grge Piukovića 'Sto bandaša i bandašica', a nadamo se sljedeće godine prirediti knjigu 'Bibliografija Dužijance'. Na svom hodu stigli smo i do stote Dužijance. Večeras je ovo slavlje uistinu biser čija vrijednost ne prolazi, jer ono što je u ovoj knjizi sadržano nepobitno dokazuje tko smo, kakvi smo i što nam znači Dužijanca. Po mladosti je ona uvijek mlada, a po sudjelovanju je uvijek naša«, rekao je dr. Kopilović.

Predstavljajući fotomonografiju, mons. dr. *Andrija Kopilović* je naglasio kako knjiga Grge Piukovića više govori slikom nego tekstom, ali da je u pitanju knjiga koja u slici govori glasnije nego u pisanoj riječi.

»Ovaj 'glasni govor slike' ima samo jednu poruku: diviti se i zahvaljivati za trajanje kroz sto godina jednog običaja, koji je od običaja postao svetkovina, postao blagdan, postao simbol i čak znak identiteta. To je naša Dužijanca, koja je preživjela 100 godina kao jedinstven čin vjere i kulture, a danas imamo u rukama knjigu koja je nepobitni dokaz tog kontinuiteta.

recenzenata ove fotomonografije, istaknuvši kako više nije teško nabrojiti bandaše i bandašice subotičke Dužijance, ali je tim teže bilo fotografijom dokumentirati prve Dužijance kroz cijelo stoljeće.

»Slike bandaša i bandašica svjedoče o ponosu, o vjeri, o zahvalnosti. Ova je knjiga svjedočanstvo o autorovoj velikoj ljubavi prema

bunjevačke grane hrvatskoga naroda u Bačkoj.

»Bandašica i bandaš su od reda bili ljudi duboke vjere. Tu su svoju vjeru ponosno ispovijedali cijelim svojim životom, pa tako i na Dužijanci. Slike u ovoj knjizi svjedoče o tome, kako su mladi ljudi do danas sačuvali odanost i vjernost Bogu i Crkvi. Zato nema Dužijance bez svete mise,

ta. Ova fotomonografija je i riznica kruna koje imaju svoju povijest, od vijenca pletenog od vlača, do kruna, simbola moći i časti, do najintimnijih simbola vjere koji prate godinu crkvenog života i postaju porukom što to o Dužijanci narod božji prikazuje Bogu u religijskom simbolu. Tako ova fotomonografija nije samo govor ljudi sa slike, nego i katalog najvrjednijeg blaga što imamo u tehnici slame.«

SVJEDOČANSTVO O PONOSU, VJERI I ZAHVALNOSTI

Knjigu »Sto bandaša i bandašica« predstavio je i katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*, jedan od

Dužijanci i o njegovom dugom radu, koji je okrunjen ovakvom knjigom. Kad nam predstavlja slike bandašica i bandaša, autor se nije zadovoljio samo time da vidimo njihove likove, već je pokazao i raspjevano društvo mladih koji su bandašici i bandašu pomagali u pletenju vijenaca. Bandašice i bandaše vidimo u ovoj knjizi i u svečanim teoforičnim procesijama, a slike malih bandašica i bandaša svjedoče o zlim i olovnim vremenima, kad su mala djeca sačuvala luč Dužijance. Zato treba djeci omogućiti da oni na svoj način proslave Dužijancu.«

Mons. *Stjepan Beretić* je naglasio kako je ova knjiga kao i Dužijanca: ponosna, svečana slika

bez sklopljenih ruku, bez svete pričesti. Dužijanca zove na koljena i staro i mlado, da se sav rod zahvalno i duboko pokloni pred presvetim oltarskim sakramentom, pred Bogom, koji svome čovjeku daje i kruha i ruha. Tako je Dužijanca do danas ostala svečana ispovijest vjere i ljubavi prema njivi, klasu, kruhu, rodu, Crkvi i Bogu. Ova knjiga svjedoči o pripravi liturgijskog dijela proslave Dužijance. Kućne dužijance više nema, ostala je samo ova liturgijska, koju kroz cijelo jedno stoljeće nisu prestali slaviti subotički, pa ni somborski bunjevački Hrvati. Zahvaljujući subotičkom župniku *Blašku Rajiću* kućna je dužijanca dobila svoj liturgijski oblik, koji

živi do današnjega dana. Ova je knjiga još jedna pohvala župniku Rajiću. Ovom knjigom Grgo Piuković se dokazao kao čovjek, koji osim što zajedno sa svojom suprugom i djecom skuplja, njeuguje i čuva najljepše narodne nošnje, ima i veliko blago u starim i novijim fotografijama. Dok nam Grgo nošnje pokazuje uživo na Dužijanci, fotografije nam daruje, da nam u ovoj knjizi ostanu zauvijek nesebičan znak njegove ljubavi prema rodu i Bogu.«

SAKUPLJANJE FOTOGRAFIJA I PODATAKA

Autor fotomonografije Grgo Piuković izrazio je nakon promocije zadovoljstvo zbog veli-

Drugog svjetskog rata. Iz ratnog razdoblja nismo pronašli fotografije, a u tom su razdoblju djeca obavljala ulogu bandaša i bandašice. U knjizi su fotografije iz 1946. i 1947., kada su ponovno odrasli birani za bandaša i bandašice, pa slijedi period do 1958. kada su ponovno djeca u toj ulozi, a od 1958. godine ponovno ulogu bandaša i bandašice preuzimaju odrasli, sve do danas. Znači, pronašli smo sve fotografije nakon Drugog svjetskog rata vezane uz ovu temu. Ljudi s kojima smo kontaktirali prilikom prikupljanja fotografija rado su surađivali. Posuđivanjem fotografija iz obiteljskih albuma pomogli su da se ova knjiga uobliči.«

Urednik fotomonografije Marinko Piuković kaže kako su

Prva sačuvana kruna je izrađena za Dužijancu 1932. godine. Krune koje su sačuvane nalaze su u subotičkoj katedrali sv. Terezije.«

POVIJESNE ČINJENICE

Govoreći o predstavljenjnoj knjizi *Grgo Kujundžić*, gradski bandaš 1968. godine i dugogodišnji član i predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance, kaže kako je fotomonografija »Sto bandaša i bandašica« objavljena u pravi čas za ulazak u stotu obljetnicu službenog crkvenog slavljenja Dužijance u Subotici, ali i u zadnji čas, jer kako vrijeme prolazi sve je teže sakupljati nepobitne materijale.

»Oni koji se sjećaju ovoga, pomalo svoje znanje odnose sa

kog para, a sada idu ispred karuca bandaša? To ima svoje značenje i može se o tome raspravljati. Zašto su fijakeri zamijenjeni karucama, dakle manje ugodnim i manje luksuznim načinom prijevoza? I to je isto tema za razgovor. Dužijanca se razvijala vremenom i običajima. Nepobitne standardne forme oblačenja su ostale. Najsvetčanije je oblačenje muškarca u crno i žena-djevojaka u bijelo. Oblik suknje, leveša, pregače ili frizure gotovo se nije promijenio. Nekad je to bila uobičajena nošnja, dok je sada to odjeća samo za ovakve prilike, pa je zovemo etno blago«, rekao je Kujundžić, dodavši kako ove fotografije govore više nego mnoge riječi.

»Ova je knjiga prikazala ne toliko obredno liturgijsko slavljenje završetka žetve Dužijancom u crkvi, nego više narodno dostojanstveno prilaženje Bogu da bi se reklo: hvala. Fotografije kao dokumenti svjedoče radost sudionika, ali ne toliko razigrano veselu, koliko dostojanstveno razdraganu. Ova knjiga pokazuje činjenicu iz pjesme 'Hej salaši na sjeveru Bačke': 'vaša j' grana mala al' je fina'. Ta grana Bunjevaca izrasta iz velike grane ikavaca bačkih Bunjevaca i Šokaca, a ova pak iz čvrstog hrastovog stabla Hrvata. Knjiga je gotovo bez teksta, osim imena i naslova, a govori više nego mnogo riječi. Značaj ove knjige je ogroman. Autor Grgo Piuković i urednik Marinko Piuković su pokazali kako se može ljubavju i smislom za lijepo i vrijedno pripremiti ovakvo djelo. Neka budu ponosni. Pokazali su i dali nam zadatak čitanja knjige fotografija onako kako mi želimo. Ako smo iskreni i dobri, čitat ćemo i gledati lijepo. Zar nije činjenica da svaki Bunjevac, bez obzira na različito izjašnjavanje, može u knjizi vidjeti nekoga svoga. Rodak, predak, prijateljstvo dijete ili drugi, svi su oni nama dragi i neka ostanu za trajni spomen u ovoj knjizi, zahvaljujući Piukovićima i suradnicima. Ovo je knjiga koja treba i može stajati uvijek na dohvata ruke, jer potiče i na razgovor i to ne samo o uspomenama, nego i o sadašnjosti i budućnosti naše kulture, vjere i naroda.«

U programu književne večeri nastupili su Katedralni zbor »Albe vidaković« pod ravnanjem sestre *Mirjam Pandžić*, ansambl »Hajo« i vokalna solistica *Antonija Piuković*, a program su vodili *Lazo Cvijin* i *Nevena Mlinko*.

Zvonko Sarić

Marinko Piuković, mons. Stjepan Beretić i Grgo Piuković

kog odziva publike na književnoj večeri, ističući kako su velikim odzivom i na ovaj program u sklopu Dužijance bunjevački Hrvati svojim prisustvom željeli uveličati svetkovinu Dužijance, dok o sakupljanju fotografija bandaša i bandašica kaže kako u početku nije znao dokle će ga taj rad dovesti.

»Prvo mi je bila želja da sakupljam fotografije za moju zbirku, a kasnije se rodila ideja o knjizi. U prikupljanju fotografija najviše mi je pomagao sin Marinko. Drago mi je što je sačuvana fotografija prve Dužijance. Ta je fotografija iz zbirke *Antike Pokornika*, našli smo je kod njegove kćerke i otkupili. Iz perioda od 1912. do 1925. godine nismo pronašli fotografije, ali postoje fotografije od 1925. do

fotografije počeli sakupljati prije tri godine i napominje da su brojni ljudi usmenim kazivanjem pomogli da se dođe do podataka kako bi se određene fotografije pronašle.

»Ljudi su se počeli i sami javljati s informacijama i fotografijama. Prilikom sakupljanja fotografija koristili smo se popisom bandaša i bandašica koji je pripremila *Seka Jovana Stantić*, a objavljen je u 'Bačkom klasju' 1980. godine. Moj je otac Grgo nastavio voditi evidenciju. Seka Jovana Stantić je nakon 1946. organizirala pripremne radove oko Dužijance u svojoj obiteljskoj kući, a kasnije je taj posao prenijela na mlade, među kojima je bio i moj otac. U knjizi su i fotografije kruna izrađenih od slame koje su simboli Dužijance.

sobom u nepovrat – smrću ili zaboravom. Fotomonografija je dokument koji nije podložan trenutačnom društvenom raspoloženju ili možda volji pisca kod prikazivanja određenog događaja. Fotografija je vjerodostojan dokument. Dakle, podaci su sigurni. Iz ovih fotografija se veoma jasno iščitava izgled nošnji, običaja, velika spretnost i smisao za izradu raznolikih kruna od slame. Fotografije kazuju povijesne činjenice o događajima iz prošlih vremena. Krune su uvijek, pa i sada, bile tematske prema aktualnom vremenu. Zašto su čizme bandaša u prvim 50-ak godina bile svijetlo uglancane, tvrdih sara, a kasnije mekanih naboranih sara, ili zašto su jahači-konjanici u početku išli kao pratnja iza fijakera bandaš-

AKTIVNOSTI UDRUGE ZA POTPORU BAČKIM HRVATIMA SA SJEDIŠTEM U ZAGREBU

Promicanje kulturnog identiteta Hrvata u zavičaju

Naco Zelić, dr. sc. Luka Štilinović i ja kao osnivači bili smo uvjereni da zajedno, organizirani u udrugu, i uz novčanu potporu donatora možemo pružiti potrebnu potporu Hrvatima u Bačkoj da se održe i da sačuvaju svoju hrvatsku narodnu bitnost i svoje običaje, jezik i kulturu, kaže dr. sc. Stjepan Skenderović

Udruga za potporu bačkim Hrvatima sa sjedištem u Zagrebu jedna je od triju udruga u Republici Hrvatskoj koja skrbi o vojvođanskim Hrvatima u matičnoj domovini, ali za razliku od preostalih dviju udruga – Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata i Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata – težište joj je djelovanja očuvanje i promicanje kulturnog identiteta bačkih Hrvata u širokoj lepezi bogatog mozaika hrvatske kulture.

Udruga je osnovana 2002. godine u Zagrebu s osnovnim ciljem promicanja kulturnih, prosvjetnih i drugih interesa bačkih Hrvata, a djeluje kroz organizirana predavanja i seminare za svoje članove vezanih uz teme kojima se promiču interesi bačkih Hrvata, predlaganjem potpora pri izdavanju književnih, povijesnih, znanstvenih, umjetničkih i drugih djela bačkih Hrvata, kao i djela drugih autora o njima. Isto tako pomaže pri izdavanju novina, časopisa, zbornika i drugih publikacija bačkih Hrvata, organizira potpore za snimanje dokumentarnih filmova i drugih audio-vizualnih materijala o narodnim običajima, životu i kulturi i drugim oblicima stvaralaštva Hrvata sa sjevera Bačke, te organizacijom izložbi i znanstvenih i drugih stručnih skupova koji se organiziraju sa svrhom predstavljanja bačkih Hrvata i njihovih običaja, kulture i drugih oblika stvaralaštva.

DJELOTVORAN OBLIK POTPORE

»Naco Zelić, dr. sc. Luka Štilinović i ja kao osnivači bili smo uvjereni da zajedno, organizirani u udrugu, i uz novčanu potporu donatora možemo pružiti potrebnu potporu Hrvatima u Bačkoj da se održe i da sačuvaju svoju hrvatsku narodnu bitnost i svoje običaje, jezik i kulturu«, kaže nam predsjednik Udruge za potporu bačkim Hrvatima dr. sc. Stjepan Skenderović i

dodaje kako je djelovanjem udruge – organiziranjem tribina na kojima su predstavljeni brojni književnici i drugi stvaraoci bačkih Hrvata i njihova djela te davanjem novčane potpore za tiskanje njihovih djela i drugim oblicima potpore, polučeni djelotvoran oblik potpore bačkim Hrvatima.

DUD JE POPIS AKTIVNOSTI UDRUGE

Doista je dug popis aktivnosti ove udruge, pa ćemo izdvojiti samo one

kao posljednja šansa« i »Moderna i njezina mimikrija u postmoderni«, *Milovan Miković* i njegova knjiga »Iznad žita nebo«, *Petko Vojnić Purčar* i njegove knjige »Putovanje prema Crnom moru« i »Put u Egipat«, a predstavljen je i *Balint Vujkov*, hrvatski književnik i skulptač hrvatskih narodnih pripovjedača.

Predstavljene su i knjige književnika *Antuna Karagića* »Kazališni komadi i novele«, *Ante Sekulića*, jezikoslovca, književnika, povjesnika i etnologa »Izabrane

Nace Zelića »Publikacije bačkih Hrvata - Popis izdanja od 1901. do 2001.«, knjiga Dražena Prčića »Lijepe stvari«, knjiga dr. sc. *Sanje Vulić* »Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj« i knjiga dr. sc. *Ivana Poljakovića* »Istina Uvod u apologetiku«.

Naco Zelić, zamjenik predsjednika Udruge napominje da je predstavljena i Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ« iz Subotice i njena nakladnička djelatnost, naš list »Hrvatska riječ« i časopis »Klasje naših ravni«, kao i dvije izložbe slika od slame tavankutskih slamaraka pod naslovom Krhka ljepota – trajna vrijednost.

»U suradnji i uz potporu Kulturno-informativnog centra – KIC ART kino u Zagrebu, organizirali smo filmske tribine na kojima su prikazani filmovi redatelja i snimatelja *Rajka Ljubića* o Hrvatima – Bunjevcima »Tri slamarke – tri divojke« i »Jeka mog djetinjstva«, dokumentarno-igrani film »Božić na salašu«, te film *Ive Škrabala*, filmskog scenarista, režisera i povjesničara »Slamarke divojke«, kaže Naco Zelić.

Prikazani su i filmovi o Hrvatima Bunjevcima *Ivana Ivkovića Ivandekića* iz Subotice: »Klapim«, »Bubuš«, »Jazz pod dudom«, »Kaničula«, »Klapljenja tavankucki kljapljenja«, i »U magli kljapljenja«, a organizirane su i brojne tribine o bačkim Hrvatima«, kaže nam Naco Zelić i za kraj ponosno dodaje da su, uz brojne donatore, potpomogli tiskanje knjiga *Balinta Vujkova* »Pripovitke za laku noć«, *Vojislava Sekelja* »MMV knjiga prva« i »MMV knjiga druga«, *Milovana Mikovića* »Avaške godine / Krhotine poeme u nastajanju«, *Lazara Franciškovića* »Gaal«, *Ljubice Kolarić – Dumić* »Rijeko, grade, djetinjstva sretnog«, *Josipa Buljovića* »Subotički kazališni zapisi«, *Mirka Kopunovića* »Pod slapovima sna« i *Vojislava Sekelja* »Jutarnja večera«.

Zlatko Žužić

Utemeljitelji: Naco Zelić, dr. sc. Luka Štilinović i dr. sc. Stjepan Skenderović

najvažnije kako bismo ilustrirali bogatu kulturnu aktivnost Udruge za potporu bačkim Hrvatima.

U suradnji i uz potporu Matice hrvatske u Zagrebu organizirali su brojne tribine na kojima su predstavljeni Tavankučanin *Tomislav Žigmanov*, filozof, književnik i publicist i njegova zbirka pjesama »Bunjevački blues«, te knjiga »Hrvati u Vojvodini danas – traganje za identitetom«, Subotičanin *Vojislav Sekelj*, pjesnik, prozaik, kritičar, novinar i urednik i njegova knjiga »Uzmi – dodaj«, književnica iz Petrovaradina *Jasna Melvinger* i njezine knjige »Ta renesansa ne još

pjesme«, i »Rječnik govora bačkih Hrvata«, zbirke *Lazara Franciškovića*, pjesnika, prozaika i esejista »Utva bez krila«, »Stara crkva«, »Skaska o vatri« i »Gaal«, zbirka pjesama *Milovana Mikovića* na bunjevačkoj štokavskoj ikavici »Avaške godine / Krhotine poeme u nastajanju«, roman *Dražena Prčića*, književnika i novinara: *Wild card*, I. i II. izdanje, te V. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Predstavljena je i »Monografija Nesto Orčić«, koju je priredio Naco Zelić, zbirka pjesama *Mirka Kopunovića* iz Subotice »U iskrama nade«, knjiga

JEZIČNI SAVJETNIK

O izrazu često puta

Piše: Miranda Glavaš-Kul

O dahir ovoj temi olakšao mi je moj dragi subotički prijatelj koji se javio s ljetovanja na Jadranu kako bi me upitao što mislim o izrazu *često puta*. Evo odgovora njemu, a ujedno i novog jezičnog savjeta.

Izraz *često puta* jedan je od mnogih nepotrebnih izraza koji nisu u službi jasnog i pravilnog izražavanja, a zasigurno je i vrlo čest u svakodnevnoj komunikaciji. Postao je sastavnim dijelom razgovornoga jezika, a uvukao se i u sve priopćajnice. Kako bih vam lakše pojasnila zašto je izraz *često puta* preobilan i nepotreban, prvo ću ga raščlaniti.

U »Velikome rječniku hrvatskoga jezika« *Vladimira Anića* prilog *često* znači: 1. tako da se ponavlja u kratkim vremenskim razmacima, 2. ponekad, od vremena do vremena. Ujedno prilog *često* odgovara na pitanje »kako«, stoga možemo reći da znači: na čest način. Riječ *put*, *puta* u priložnoj službi ozna-

čuje, »u svezi s glavnim brojevima, većima od dva, i s drugim riječima za količinu pokazuje ponavljanje radnje«, npr. svaki put, dva puta, pet puta, sto puta, nekoliko puta, mnogo puta...

Što bi, dakle, značilo *često puta*? Ako na pitanje: koliko puta?, dobijemo odgovor: često puta, dolazimo do toga da prilog *koliko* možemo zamijeniti prilogom *često*. No prilog *koliko* odnosi se na količinu, a prilog *često* na stupanj ponavljanja glagolske radnje koja se vrši u vremenskim razmacima, najčešće kraćima, a ne na količinu ponavljanja. Količinu opisuje prilog *mного*. On se u već spomenutom Anićevu rječniku i opisuje pomoću količine: »u velikom broju, u velikoj količini«. Što znači da umjesto nejasna izraza *često puta*, možemo reći *mного puta*, što znači da je bilo *često*.

Puno je jednostavnije i pravilnije izraz *često puta* zamijeniti samo prilogom *često* kao što ćemo vidjeti u primjerima:

Nije:

- Jurica često puta kasni.
- Ja se često puta prehladim.
- Učenicima je često puta dosadno na nastavi.

Nego:

- Jurica često kasni.
- Ja se često prehladim.
- Učenicima je često dosadno na nastavi.

IZLOŽBA RADOVA S 25. SAZIVA PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME U TAVANKUTU

Jubilej kolonije slamarki

Središnjoj svečanosti Dužijance prethodila je i izložba radova s 25. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, koja je od 9. do 18. srpnja održana u Tavankutu. Izložbu, koja je postavljena u predvorju subotičke Gradske kuće, otvorio je mons. dr. *Andrija Kopilović* 6. kolovoza, a posjetitelji su mogli vidjeti radove četrdesetak sudionika kolonije, među kojima je bilo i desetero djece.

»Ponosan sam što otvaram ovu izložbu i što mogu čestitati jubilej – 25 godina rada kolonije slamarki u Tavankutu. Kolonija ima višestruko značenje, zato što je u pitanju rad, stvaranje i druženje, te razvijanje vrednota koje jednu zajednicu čine zajednicom. Prije mjesec dana bio sam u Italiji s filmskim redateljem *Brankom Ištvančićem* koji snima dokumentarni film 'Od zrna do slike' o posebnoj umjetničkoj vještini izrade slika od slame. Na internetu smo našli podatak da se u sjevernoj Italiji nalazi rad – tijara koju je izradila slamarka *Ana Milodanović* davne 1963. godine. Tijara je poklonjena papi Pavlu VI. Tu tijaru izrađenu od slame Sveti Otac i njegovi suradnici poklonili su muzeju u Parmi. Kada smo u Parmi snimili tijaru od slame, otišli smo u Rim tražeći povijest tijare i dobili smo dozvolu da u Vatikanskom muzeju snimimo pravu zlatnu tijaru, koja se sastoji od tri krune položene jedna na vrh druge, a na samom vrhu je križ. Kolika je vrijednost slika u tehnici slame pokazuje i postojeća tijara od slame koju je izradila Ana Milodanović i koja je sada snimljena u Italiji«, rekao je mon. dr. *Andrija Kopilović* otvarajući izložbu.

Mons. dr.
Andrija Kopilović

Voditeljica slamarskog odjela Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta i članica Organizacijskog odbora ovogodišnje kolonije *Jozefina Skenderović* kaže da jubilej doživljava s ponosom, jer kontinuitet kolonije nije prekinut.

»Slamarke rade i dalje, a pojavljuju se nova imena i, što je jako važno, oni najmlađi koji počinju prve korake u izradi slika u tehnici slame. Kolonija traje deset dana u Tavankutu, ali naš odjel radi tijekom cijele godine i uvijek se nađu zainteresirani da nauče ovu tehniku. Sljedeće godine je naš veliki jubilej, jer je 17. rujna 1961. godine pri Osnovnoj školi »Matija Gubec« u Tavankutu osnovana Likovna kolonija »Grupa Šestorice« i tada su slikari pozvali slamarke da im se pridruže. Tada su po prvi put slamarke zajedno radile«.

Izložba radova s 25. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame može se pogledati do 28. kolovoza.

Z. Sarić

PROSLAVLJEN BLAGDAN GOSPE SNJEŽNE U ČIČOVIMA

Po uzoru na Mariju predati se volji Božjoj

Na proštenjarskoj svetoj misi u kapeli Gospe Snježne u Čičovima u blizini Sombora vlč. dr. *Marinko Stantić* okupljene je vjernike somborskih župa i salašarskih naselja pozvao na pripravnost, na potpuno povjerenje u volju Božju, a da nam uzor u tome bude Blažena Djevica Marija.

»Gospodin u našem životu može učiniti velike stvari. Gospa je to prepoznala. Bila je u svakom trenutku spremna učiniti što god se Gospodinu svidi, stoga se i u trenutku navještanja sa svojom vjerom prepustila Bogu da s njom čini što god hoće i učinio je velika djela. Nama je koji puta nejasno kako biti pripravan i oprezan u svakodnevnom životu. Odgovor se krije u današnjem

evangelju. Gospodin kaže: 'Gdje vam je blago, ondje će vam biti i srce'«. Stoga je propovijednik

sve prisutne potaknuo na razmišljanje o sljedećim pitanjima: »O čemu razmišljate? Za što se brinete? Što je ono što vam najviše oduzima pažnju? Je li to briga za ovozemaljska dobra? Ima li u toj brizi ili razmišljanju prisutnosti Boga koji bi blagoslovio svaku vašu akciju, svaki vaš rad, sve ono što u životu nosite? Jesmo li doista pripravnici?«

Stoga vlč. Stantić poziva da se ugledamo na Mariju koja je bila sluškinja Božja i u svojoj se vjeri znala potpuno predati, ali prepreka u predanju Bogu često zna biti grijeh. »Često želimo Božji blagoslov, a nismo spremni osloboditi se grijeha, ostaviti se starog načina života, ostaviti ono što nas uništava i razara i uskladiti se s voljom Božjom. Nije katastrofa sagriješiti, katastrofa je ostati u grijehu, biti u blatu koje nas razara. Znamo tko nas diže, tko nas obnavlja, tko nam u tome može pomoći. To je ono što nam daje snagu kako bi se mogli izdići iznad svega, te hrabro, odvažno i sretnije krenuti u život«, zaključuje svoju propovjed vlč. Stantić.

Proštenjarska sveta misa u Čičovima slavljenja je u nedjelju, 8. kolovoza, a svojim skladnim pjevanjem misno slavlje uljepšao je zbor crkve Presvetog Trojstva iz Sombora.

Z. Gorjanac

NAJAVA PROŠTENJA NA BUNARIČU

Hodočašće Majci Božjoj

Hodočašće Majci Božjoj na Bunarić rezervirano je za posljednji vikend ovog mjeseca, 28. i 29. kolovoza. Ujedno je ovo i posljednji događaj u okviru proslave »Dužijance 2010«.

Trodnevnica, kao priprava za proštenje, počinje u srijedu, 25. kolovoza, i traje do petka, 27. kolovoza. U subotu, 28. kolovoza, navečer u 19 sati počinje svečano bdijenje. Sastoji se od službe pokore, službe svjetla i svete mise, kada je i tijekom cijele noći moguća tiha molitva u svetištu. Bdijenje će predvoditi nadbiskup i metropolit beogradski mons. *Stanislav Hočevar*, biskup subotički mons. dr. *Ivan Pénzes*, katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić* i rektor svetišta mons. dr. *Andrija Kopilović*.

U nedjelju, 29. kolovoza, u 7 sati u kapeli bit će služena dvojezična misa koju će predvoditi oci franjevci. U 8 sati bit će biskupska misa na mađarskom jeziku koju će predvoditi subotički biskup mons. dr. *Ivan Pénzes*, dok će u 10 sati biti služena biskupska misa na hrvatskom jeziku koju će predvoditi nadbiskup i metropolit beogradski mons. *Stanislav Hočevar*, uz koncelebraciju subotičkog biskupa mons. dr. *Ivana Pénzesa* i svećenika iz subotičkih župa.

U 16 sati održat će se dvojezična sveta misa za bolesnike i spomen pokojnih bunaričkih hodočasnika.

Ž. V.

PROŠTENJE U CRKVI SV. ROKA U SUBOTICI

Hvalospjev životu

Proštenje sv. Roka proslavit će se u istoimenoj subotičkoj crkvi sv. Roka u Subotici u ponedjeljak, 16. kolovoza, pod sloganom »Zaštitimo nerođene! Borimo se protiv pobačaja i kulture smrti: molitvom, žrtvom i hvalospjevom životu«. Toga dana sv. misa na mađarskom jeziku bit će služena u 8 sati, poslije čega će biti euharistijsko klanjanje za zaštitu nerođene djece, od 8 do 16:45.

Nakon toga će biti priređen prigodni program pod sloganom »Hvalospjev životu«, u kojemu će nastupiti vokalno-instrumentalni sastav »Ritam vjere«.

Svečana sv. misa proštenja na hrvatskom jeziku počinje u 17:30, a predvodit će je preč. *István Palatinus*, župnik subotičke župe sv. Jurja.

Na svetu misu se pozivaju svi bračni parovi koji očekuju dijete. Na kraju svete mise bit će poseban blagoslov trudnica, prema obredu blagoslova žene prije poroda. Oni koji već imaju djece, neka povedu i njih.

Radi lakše i bolje organizacije svi bračni parovi i obitelji koji žele i mogu sudjelovati u ovom slavlju, trebaju se javiti na telefon 024/554-896. Nakon svete mise uslijedit će zajedničko slavlje u dvorištu župe, uz kuhani kukuruz, lubenice i tamburaše.

Ž. V.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
marioradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOŽITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

NAJVEĆA SVETKOVINA MAJKE BOŽJE U CRKVENOJ GODINI

Marija u nebo uznesena – znak Crkve

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Za dva dana je najveća svetkovina Majke Božje u crkvenoj godini: Velika Gospojina. Poslušit ću se mislima velikoga teologa *Hansa Ursa Von Balthasara* da bih napisao ovu meditaciju kao doprinos boljem razumijevanju i slavljenju tako uzvišenog otajstva.

Vjera u Marijino uznesenje izazov je i našoj vjeri. Kako nam sve to izgleda tude! Ništa ne znamo o odnosu našega svemira, čiji dio čini naša zemlja, prema nebu koje, svemiru nasuprot, ne možemo nekim mjestom odrediti. Nije li Bog možda posvuda? Jesu li njemu možda potrebne također neke osobite prijestolne dvorane negdje nad zvijezdama? Čudimo se da se uporno nastoje pridjevati Isusovoj Majci tako nevjerovatne povlastice, da njezino tijelo nije propadljivo kao tijelo svakoga od nas, ne vraća se u prah iz kojega je uzeto, nego – kako pokazuju stare legendarne slike – da je iščezlo iz groba uz divljenje učenika koji su stajali unaokolo, dok su iz sarkofaga cvjetale ruže. Osim toga, kopanjem još dublje, na kraju znamo također kao vjernici dosta malo o odnosu između smrti i uskrsnuća: surova je činjenica, da lijes ako i stoji tamo, poslije treba poći ili u zemlju ili u vatru; druga je činjenica, ali blažena, da kršćanin živi u nadi da će ga poslije njegove smrti Bog primiti k sebi, pa kakve konkretne predodžbe možemo stvarati glede činjenice što i kako će od ovoga biti primljeno?

NAJSTARIJI KRŠĆANSKI BLAGDAN

Tu i tamo u crkvenoj su povijesti izronile pretpostavke prema kojima je čovjek – barem sveti koji je tijelom i dušom živio za Boga – uzdignut u svojoj cjelini i nepodijeljenosti u tijesnu vezu s Bogom. Tko ne pozna divnu Giottovu sliku koja predstavlja tjelesno uzašašće na nebo ljubljenog učenika Ivana? Postoji zatim također zagonetni Matejev navod iz poglavlja 27,52 oko »tjelesa svetih preminulih«, čiji se grobovi na Veliki petak otvoriše i nakon Isusova uskrsnuća uskrsnuše skupa s njime i vjerojatno su također »uzašli na nebo«, kao što to većina teologa drži vjerojatnim. Ipak, kakvim nam je ovdje tamnim, neprohodnim područjem proći! Ne bi li Crkva bolje učinila da se usredotoči samo na svjetlo središta vjere te ovu polutamu ostavi po strani?

Ali pitanje je sada ipak baš ovo: najstariji kršćanski blagdan, Marijino uznesenje na nebo, ne pripada li uza sve skroz središtu? Ne drukčije nego drugi veliki Marijini blagdani: navještenje (25. ožujka), njezino materinstvo (1. siječnja), i njezina oslobođenost od svake grešne ljage (8. prosinca) da bi za to bila prikladna. Trebalo bi da, kako bismo to shvatili, konačno očistimo tržnicu sami u sebi od svake predrasude i negodovanja protiv »Marijina štovanja«, a onda da pokušamo uvidjeti o čemu se ovdje stvarno radi. Na prvome mjestu nastojimo se približiti s biblijskog stajališta. U Starome zavjetu sklopljeni savezi Boga s Abrahamom, s patrijarsima, s izraelskim narodom, temelj su svakoga obećanja spasenja za svjetsku povijest. Bog se iznova i uže povezuje s čovječanstvom koje je stvorio, izvorno oblikovao od zemaljskoga blata, ali opskrbio slobodnim duhom samoga Boga (uvijek je čovjek istovremeno bio biće koje proizlazi s niska i visoka). Bog se uz njega veže s ciljem da bi jednoga dana oblikovao nešto nedjeljivo

Čitava Božja lju-

bav prema njegovoj

zemaljskoj majci stoji

u tome, da joj on

pokazuje i daje ono

što je ona u Božjem

naumu oduvijek bila:

prvo stvorenje koje je

Bog zamislio u kon-

tekstu utjelovljenja

Riječi Božje, stvore-

nje kojemu također

pripada prva savrš-

na preobrazba kod

Boga. Stvorenje koje

je stoga pralik svim

ljudima, koji su zašti-

ćeni u sjeni njezina

svijetloga plašta.

jedinstveno: svoju vječnu, božansku Riječ spustio u ovo smrtno tijelo i tako tome tijelu ponudio da sudjeluje u njegovu vječnom životu. U pogledu toga mjesta držanog mesijanskim stari Izrael živi u vjeri bremenitoj nadom. Dobro zna, i to svaki dan dublje kuša, da veoma malo odgovara Božjem naumu i očekivanjima da bude posuda spremna primiti Božju Riječ, koja za trenutak ostaje uvijek kao obećanje, ali i kao nad njim odgođena prijetnja. Uvijek, međutim, u narodu sve više prostora zauzima iskrena poniznost »Jahvinih siromaha« sve dok ne nastane jedna široka prazna udubina, jedna utroba spremna primiti oplodnju s visine. Samsonova majka, Ana, Elizabeta, sve te neplodne žene, koje jedino milošću dobivaju sina, slike su onoga što zovemo utjelovljenje Riječi i Sina Božjega u Mariji: konačna točka, cilj od starozavjetnoga postanka.

SAVRŠENA SUODGOVORNOST BOŽJEM ZAHTEJEU

Marija, mlada djevojka u pokrajinskome gradiću bez važnosti, postaje ugledna osoba. Predstavница je svega što je čekalo na način puno želje, iako nesavršeno, dolazak Božje Riječi u ljudsku sredinu. Tumači nas uvjeravaju da je apokaliptička žena, suncem odjevena, s mjesecom pod nogama i s dvanaest zvijezda okružena koja, međutim, više od porođajnih trudova, bit zajednice spasenja na zemlji, koja očekuje Mesiju usred patnje te ga stvarno rađa. To se tjelesno rođenje ipak naravno događa po konkretnoj osobi, u kojoj je očito raspoloživost cjelokupne stare vjere pune nade našla svoj ispunjeni lik, u svoj čistoći, u kojemu je sve, što je u ovome svijetu želja i očekivanje spasenja, sabrano.

Što dakle Crkva ovim blagdanom slavi? Činjenicu da je jedno jednostavno, ponizno ljudsko tijelo u nedjeljivom jedinstvu sa svojom dušom moglo pružiti savršenu suodgovornost Božjem zahtjevu, odgovarajući odgovor njegovoj riječi, bezuvjetno da njegovu pozivu. To je jedno pojedinačno tijelo (sve je u kršćanstvu uvijek osobno, konkretno, određeno), ali je u isto vrijeme tijelo koje je sažetak čitave pouzdane nade Izraela, kao i svijlu ljudi na zemlji, i koje, stoga, ako je uzneseno u konačno spasenje, u sebi sadrži obećanje da će svako tijelo postati sveto, da će biti spašeno svako tijelo koje vapi za spasenjem. Blagdan nade za nas, slavljen kao drugi blagdani u Novom zavjetu: na osnovi već dogođenoga ispunjenja, koje se ne sastoji samo u činjenici da je Sin Božji tjelesno uskrsnuo – što je na kraju poslije njegova života i smrti općenito poznato – ali to je također tijelo koje mu je omogućilo da postane čovjek, tlo spremno za Boga, koje ostaje nedjeljivo od Kristova tijela. Danas vidimo da je ta želja bila sposobna da u sebi nosi beskonačni plod koji je u nju položen. To je blagdan njezine konačne potvrde. Ali čitava Božja ljubav prema njegovoj zemaljskoj majci stoji u tome, da joj on pokazuje i daje ono što je ona u Božjem naumu oduvijek bila: prvo stvorenje koje je Bog zamislio u kontekstu utjelovljenja Riječi Božje, stvorenje kojemu također pripada prva savršena preobrazba kod Boga. Stvorenje koje je stoga pralik svim ljudima, koji su zaštićeni u sjeni njezina svijetloga plašta.

Kulnarski kutak

HLADNO PREDJELO - ROLNICE S HRENOVKAMA

Potrebno: 700 g brašna, 3 jajeta, dl ulja, pola čaše kiselog vrhnja ili kiselog mlijeka, 1 margarin, 2 dl mlijeka, kvasac, 2 žličice soli i dva paketića hrenovki.

Priprema: U toplom mlijeku razmutiti kvasac i sol, te dodati brašno, jaja, ulje i vrhnje ili kiselo mlijeko. Tijesto ostaviti da se »kreće« 20 minuta. Podijeliti ga u 6-7 jupikica, razviti oklagijom u krugove promjera plitkog tanjura i redati jedan na drugi, a između premazivati topljenim margarinom. Pritisnuti krajeve da ne iscuri margarin i ostaviti da stoji 10 minuta. Razviti oklagijom veliku koru i sjeći pravokutnike 12 x 15 cm. Na jedan kraj staviti hrenovku, a drugi zasjeći nožem 3-4 puta (napraviti zareze). Hrenovku rolati k zarezima, a krajeve spojiti tako da zarezi budu na gore okrenuti. Premazati žumanjkom, posuti susamom i peći na 200 stupnjeva.

Savjet: Hrenovke i tijesto možete prerezati i na pola.

GLAVNO JELO - TORTA OD PILEĆEG BIJELOG MESA

Potrebno: 5 pilećih filea, 5 jaja, brašno, 4 dl kiselog vrhnja, 500 g trapista, 125 g maslaca, biljni začini, ulje, sol i papar.

Priprema: Pileće filete izrežite na prutice, posolite i popaprite. Pomiješajte po 2 žlice brašna i začina i stavite u pliću posudu. Posebno umutite 2 jaja i stavite u posebnu posudu. Izrendajte trapist i također ga stavite posebno.

Svaki prutić bijelog mesa uvaljati u brašno, umućena jaja pa u trapist i poređajte u uljem namašćenu vatrostalnu posudu. U dubljoj posudi umutite 3 jaja s vrhnjem, posolite i popaprite. Ovom smjesom prelijte piletinu i preko svega stavite listiće maslaca. Sve stavite u pećnicu na 200 stupnjeva oko 60 minuta. Pečenu tortu prohladiti, izrezati, redati na tanjur i ukasiti po želji.

Savjet: Uz ovo jelo možete poslužiti pire od krumpira, ili neko varivo od povrća (spinat, grašak, cvjetača...)

DESERT - LEDENA PUDING TORTA

Potrebno: gotova biskvitna podloga.

Za kremu: 1 vrećica pudinga od čokolade, 1 vrećica pudinga od vanilije, 600 ml mlijeka, 2 žlice šećera, 200 g maslaca, 1 vrećica vanilin šećera, 2 vrećice šlag pjene.

Priprema: Pudinge skuhaite svaki posebno u po 300 ml mlijeka s jednom žlicom šećera i ohladite. Posebno pjenasto izmiješajte maslac, šećer i vanilin šećer, pa pola umiješajte u jedan, a pola u drugi puding. Biskvit prerežite na dva dijela pa donji biskvit stavite u okrugli kalup za torte. Čokoladni puding rasporedite preko biskvita, poklopite ga drugim dijelom biskvita te po njemu namažite puding od vanilije. Poravnajte površinu, nanesite tučenu šlag pjenu i ukasite po želji. Tortu dobro ohladite u hladnjaku.

Savjet: Pudinzi u ovoj torti mogu se zamijeniti i drugim okusima ili obogatiti krupno rezanom čokoladom, lješnjacima, ili onim što vaši ukućani vole.

...i još po nešto...

SANDI CHIAVALON, PROIZVOĐAČ

Od berbe do trpez

Naše ulje sadrži samo 0,08 jedinica masne kiseline i

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Uz svoje prirodne ljepote, Istra onedavno ima još jedan atribut po kojemu postaje prepoznatljiva u svijetu. Posljednjih nekoliko desetljeća na kvalitetnoj zemlji u neposrednoj blizini mora ubrzano se razvija maslinarstvo, a *Sandi Chiavalon* iz Vodnjana uspio je od prvobitnog hobija razviti obiteljski biznis proizvodnje najkvalitetnijeg ekstra djevičanskog maslinovog ulja.

»Maslinarstvom sam se počeo baviti prije 13 godina kao hobbijem, ali je vremenom sve to preraslo u obiteljski biznis i danas je to naša osnovna poslovna djelatnost. U biti, zasadi maslina i nešto vinograda, koje je imao moj djed, predstavljali su osnovu koja me je privukla još zarana i usmjerila me u srednju poljoprivrednu školu. Tijekom moga školovanja djed se razbolio i više nije imao tko raditi, pa sam odlučio pomoći i na koncu ostao uz masline«, kaže Sandi Chiavalon.

ZAČETAK MASLINARSTVA

»Vremenom sam se opredijelio isključivo za maslinarstvo, jer za vinograd i proizvodnju vina trebaju znatno veća ulaganja, a za uzgoj maslina investicije se mogu rasporediti na duži niz godina, jer ona rađa tek nakon nekoliko godina. Upravo sam zbog toga imao i više vremena pripremiti dodatne objekte (podrum), te postupno ulagati u određene faze razvijanja ovoga posla. Kada sam ozbiljnije ušao u ovaj biznis to još uvijek nije bilo dovoljno razvijeno na istarskim prostorima, niti je proizvod bio dovoljno cijenjen, jer nitko nije shvaćao kao je upravo Istra izuzetno kvalitetno područje za razvijanje ove grane poljoprivrede i proizvodnju vrhunskog maslinovog ulja.«

EKSTRA DJEVIČANSKO ULJE

Za one koji se slabije razumiju u vrste maslinovog ulja Sandi Chiavalon pojašnjava pojam ekstra djevičanskog ulja:

»U pitanju je ulje koje se dobiva izravno iz ploda čistim mehaničkim putem (mljevenjem, miješanjem ekstrahiranjem), bez uporabe i dodavanja ikakvih kemijskih supstancija. Ovaj se postupak primjenjuje kada je maslina još zelena i kada se iz nje može dobiti najbolje i najfinije ulje. Problem je što se pod etiketom ekstra djevičanskog ulja danas nudi svašta, jer zakon propisuje da ovakvo ulje može imati do 0,8 jedinica masne kiseline, a naše ulje, pri-

Piše i uređuje: Željka Vukov

Č MASLINOVOG ULJA IZ ISTRE ze za tjedan dana

zbog toga je uvršteno među 15 najboljih na svijetu

mjerice, sadrži samo 0,08 jedinica. Nažalost, zakoni su pisani za velike kompanije, a ne za male proizvođače poput nas.«

PROIZVODNJA

»Proces stvaranja najkvalitetnijeg ekstra djevičanskog maslinovog ulja mora se finalizirati u samo 24 sata od trenutka branja ploda s grane, jer što je kraći rok od trenutka berbe, ulje je samim time i bolje. Mi smo tu napravili još jedan korak naprijed, jer tijekom berbe masline vozimo četiri puta na dan u pogon za preradu ulja, i ne prođe ni 2-3 sata od trenutka ubiranja do dobivanja ulja. Ne smijemo zaboraviti kako je maslinovo ulje, za razliku od vina, bolje što je mlađe i nakon prerade potrebno je samo sačuvati njegovu izvornu prirodnu kvalitetu i osigurati zaštitu od potencijalnog kvarenja. Nekad se maslinovo ulje čuvalo u kamenicama, starim kamenim posudama, dok

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

se danas čuva u suvremenim vinskim bačvama u klimatiziranim prostorijama na temperaturi od 16 stupnjeva Celzija. Također koristimo i suvremenu tehnologiju uporabe dušika tijekom punjenja boca namijenjenih tržištu, jer je poznato kako je kisik najveći neprijatelj maslinovog ulja, s obzirom da u dodiru s njim ulje u nekoliko dana gubi kvalitetu. Zahvaljujući ovoj tehnologiji svi kvalitetni sastojci našega ulja su sačuvani sve dok potrošač ne otvori bocu i ne započne konzumiranje. Konačno,

nakon početka berbe novo se ulje na policama trgovina nađe već za tjedan dana i svi ljubitelji maslinovog ulja imaju priliku uživati u našem proizvodu.«

TRŽIŠTE U SRBIJI

»Već četiri godine sudjelujemo na sajmu Interfest u Novom Sadu i uvijek rado odlazimo promovirati naše ulje, a kao tvrtka smo na srbijanskom tržištu prisutni već godinu i pol, i vrlo smo zadovoljni dosadašnjim rezultatima jer je Srbija po pitanju plasmana maslinovog ulja još uvijek totalna nepoznanica i ljudi tek upoznaju blagodati ovog kvalitetnog prirodnog proizvoda.«

NAGRADE

Ljubav koju je Sandi unio u razvijanje obiteljskog biznisa ubrzo je donijela i prve rezultate u provjeri kvalitete ekstra djevičanskog maslinovog ulja koje je počeo proizvoditi.

»Naše maslinovo ulje je najviše nagrađivano u Hrvatskoj, a uvršteno je već treću godinu uzastopno među 15 najboljih ulja na svijetu.«

Maslinovo ulje

Riječ je o najzdravijoj masnoći, jer je to jedino ulje koje se dobiva izravno iz ploda vočke. Sadrži veliku količinu polifenola (antioksidans), koji je izuzetno dobar za ljudsko zdravlje. Konzumiranje maslinovog ulja izravno djeluje na smanjenje količine kolesterola u krvi, koristi se u tretmanu bolesti krvožilnog sustava i znanstveno je dokazano da u prvim fazama razvoja stanica tumora djeluje protiv njih.

Poliklinika za vašu porodicu

www.badawi-su.com

POLIKLINIKA Badawi

Pedijatrija	Kardiologija	Budwig protokol	Tehnika emocionalne slobode-EFT
Ginekologija	Ultrazvuk	Akupunktura	Masaža
Urologija	Gastroskopijska	Biorezonanca-SCIO	Bahove kapi
Neurologija	Laboratorija	Detox	Bioptron
Gastroenterologija	Alergotest	Ellman-Radiotalasna hirurgija	Magneti i ostalo...

Djeca na Dužijanci

Ove je godine na Dužijanci, a osobito u povorci, sudjelovao veliki broj djece koja su došla sa svojim roditeljima, odgojiteljicama i voditeljima kulturno-umjetničkih društava. Svi su oni bili najmlađi sudionici, a ujedno i naša budućnost, kako je rekao i gradonačelnik Saša Vućinić. »Dužijanica jest manifestacija posvećena zahvalnosti, ali je i blagdan zajedništva. Takva Dužijanica živi već sto godina i živjet će još toliko dok imamo djece poput one što smo ih imali prilike danas vidjeti i koja spomenute vrijednosti njeguju u svom srcu«, rekao je gradonačelnik na svečanosti.

Svi su se oni tjednima prije pripremali za Dužijancu, tražili skupa s roditeljima nošnju i pitali se kako će sve to izgledati. Iako je bilo toplo, a program je dugo trajao, djeca su izdržala bez previše prigovaranja i mnogi su pitali: »Kad ćemo opet ići na Dužijancu?«. Pokraj planova koji se već sada prave za sljedeću godinu, svi će oni biti za jednu godinu stariji, i sve tako dok jednog dana netko od njih ne bude bio bandaš ili bandašica.

Ž. V.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Nogomet za sladokusce

Nogometna ekipa »Mladog borca« 1946. godine

Prvi svibnja, Međunarodni praznik rada, podsjećanje je na povijesnu borbu radničke klase za stvaranje humanijega i pravednijega odnosa prema radnicima. Aktivnosti glede događanja koja se i danas širom svijeta obilježavaju brojnim paradama i radničkim mimohodima vezuju se za američki grad Chicago. Federacija trgovačkih organizacija i Radnički sindikat USA donijeli su 1884. godine rezoluciju o osmosatnom radnom vremenu, sa stupanjem na snagu 1. svibnja 1886. godine. Ova je rezolucija izazvala generalni štrajk u cilju ostvarenja radničkih zahtjeva, jer

sve legalne metode nisu uspjele. Kako su radnici do tada radili 10, 12 ili čak 14 sati dnevno, podrška za osmosatno radno vrijeme rasla je izuzetno brzo. U travnju 1886. godine 250.000 radnika je sudjelovalo u štrajku. Biznismeni i državne institucije bili su šokirani sve većim revolucionarnim karakterom pokreta. Policija i lokalna milicija podigli su stupanj spremnosti te dobili novo naoružanje. Do 1. svibnja pokret je okupio veliki broj tekstilnih, obučarskih i radnika iz ostalih grana gospodarstva. Ali, 3. svibnja 1886. godine policija je počela pucati na radnike u »McCormick Ripper works fac-

tory« i tom su prilikom ubijena četvorica, a veliki broj je ranjen. Od tada, svakoga 1. svibnja radnici u cijelom svijetu obilježavaju ovaj dan kao praznik rada.

U vrijeme nastanka ove fotografije, prije 46 godina, u onoj velikoj SFRJ, blagdan rada 1. svibnja bio je dan kada se doista od srca slavilo. Raditi išta bilo je veliko svetogrđe, a za radnike bi u poduzećima bili organizirani razni vidovi zabavnih i sportskih programa. U većini krupnijih gospodarskih subjekata bio je uposlen i referent za sport i kulturu, u manjima bi njegove djelatnosti bile u opisu tajnika ili referenta općih poslova.

U tadašnjem Poljoprivrednom kombinatu »Mladi borac« u Sonti bilo je stalno uposleno šezdesetak radnika. Radilo se naporno, slavilo se srcem i dušom. Od svih državnih blagdana 1. svibanj je uposlenicima bio najdraži. U krugu poduzeća radnici bi sa svojim obiteljima organizirano boravili cijelog dana, uz zajednički doručak i ručak, te uz neobvezne sadržine kulturne i sportske naravi. Kako je u to vrijeme Sonta još uvijek bilježila popriličan natalitet, školske djece za organizaciju kulturno-zabavnog programa nije nedostajalo. Svakako, najaktualniji su bili tematski recitali.

Očekivano, među pripadnicima radničke klase puno popularnije bile su sportske aktivnosti. Održavani su slavni dvomeči, za koje se živjelo od 1. svibnja do 1. svibnja. Jedne godine protivnici radnicima »Mladog borca« bili bi radnici Zemljoradničke zadruge Sonta, druge radnici poljoprivrednog dobra »Veliki salaš«, danas Ribarevo. U krugu »Mladoga borca« postojalo je nogometno igralište i otvorena, tada jednostavna kuglana. Osim ova dva sporta, radnici su se natjecali još i u šahu, streljaštvu i bacanju kugle. Od svega, najpopularniji je bio nogomet, pa bi se na ovim utakmicama starih rivala znao okupiti i veliki broj gledatelja koji nisu bili uposleni niti u jednom od navedenih poduzeća, nego su, jednostavno, bili veliki zaljubljenici u ovaj sport. Na fotografiji je nogometna ekipa »Mladoga borca«.

Ivan Andrašić

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

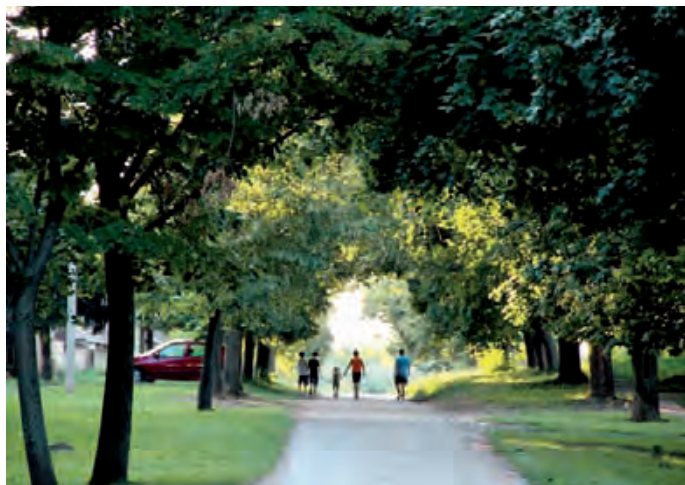

ЈКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Mišićevo

U NEKOLIKO REDAKA

Kruh

Ris je završen, Dužijanca je prošla i ispečen je prvi kruh od novoga žita. Ali, ovu lijepu vijest prate i najave novih poskupljenja osnovnih životnih namirnica. Kruha će biti, ali što će se jesti uz njega – vidjet ćemo. Samo da i on ne poskupi pretjerano...

FOTO KUTAK

Drveno lice!

KVIZ

Oliver Dragojević

Koje se godine i gdje rodio Oliver Dragojević?
Kada je imao prvi glazbeni nastup?
Kojom pjesmom započinje ozbiljniju glazbenu karijeru?
Koliko je Porina dobio za glazbeni doprinos?
Kojim je državnim odličjem nagrađen?
Kako se zove posljednji Oliverov album?

Rodio se 1947. godine u Splitu.
1961. godine na splitskom dječjem festivalu pjesmom Baloni.
Picaferej (Zdenko Runjić) – 1967. (Splitski festival).
Osam.
Odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića.
Momenti (Aquarius records).

VIGENI

Voze se dva hakera i odjednom automobil stane.

- Što da radimo? - upita vozač
- A da izađemo i ponovno uđemo? - odgovori suvozač.

Pita momak djevojku:

- Jesi li ti hodala s drugim momcima prije mene?
- Nisam. Svi su imali auto!

Srele se dvije poznanice na autobusnom kolodvoru.

- Jesi li se udala? - upita jedna.
- Nisam!
- Pa, što čekaš?
- Autobus.

MALI NOGOMET

Turnir Mece 2010.

MECE – Amaterska malonogometna momčad »Ladno pivo« iz Tavankuta osvojila je prvo mjesto na Memorijalnom turniru u Meceu odigranom prošle subote u ovom malom mjestu pokraj Osijeka. Tavankutska je momčad po treći put sudjelovala na ovom turniru. U svom prvom nastupu 2008. osvojili su drugo mjesto, a dvije godine kasnije uspjeli su osvojiti turnir.

U sastavu pobjedničke ekipe nastupili su sljedeći igrači: Jaško Beneš, Marijan Tumbas, Željko Vujić, Dragan Čovčić, Branko Vizin, Goran Vizin (kapetan), Nenad Bedić, Nenad Tokodi, Goran Orčić, Slobodan L. Tumbas i Siniša Kovačić.

Četvrtfinale biznis lige

SUBOTICA – Susretima četvrtzavršnice subotička je malonogometna biznis liga ušla u samu završnicu. Plasman u poluzavršnicu, koja će se igrati u petak, 13. kolovoza, izborile su momčadi Subotica-transa i Okružnog zatvora (19 sati), te Super info i Keno group (20 sati). Poražene momčadi igrat će susret za treće mjesto sutradan, u subotu 14. kolovoza u 19 sati, dok se veliko finale igra istoga dana u 20 sati.

PLIVANJE

Delfin cup

ADA – Prošle subote, 7. kolovoza, u Adi je održan 14. Delfin Cup u plivanju na kojem je sudjelovalo 35 ekipa s 424 natjecatelja iz Mađarske, Kenije, Rumunjske, Slovačke, Kanade, Francuske i Srbije. Plivači Spartaka su nastupili s čak 80 natjecatelja i ekipno zauzeli 3. mjesto osvojivši 14 medalja (6 zlatnih, 6 srebrnih i 2 brončane).

8 godina i mlađi:

Iva Kujundžić (1. mjesto 50 slobodno, 1. mjesto 50 delfin)

Jelena Kostić (2. mjesto 50 slobodno, 2. mjesto 50 prsno)

Tea skenderović (1. mjesto 50 leđno)

9-10 godina:

Uroš Spasenić (2. mjesto 50 prsno)

Novak Savić (2. mjesto 50 delfin)

11-12 godina:

Andrej Barna (1. mjesto 50 slobodno)

Filip Hunjadi (2. mjesto 50 delfin)

Jovana Mavrak (1. mjesto 50 prsno)

13-14 godina:

Milica Šoštarec (1. mjesto 50 slobodno)

Marko Spasenić (3. mjesto 50 leđno)

17-18 godina:

Žolt Roža (2. mjesto 50 slobodno)

Apsolutna kategorija:

ženska štafeta 4 x 50 m mješovito 2. mjesto (Šoštarec, Manjok, Mavrak, Dženopoljac)

NOGOMET**Start Superlige**

SUBOTICA – Jedini subotički superligaš, Spartak Zlatibor voda, nakon europskog debija u kvalifikacijama za Ligu Europe, u subotu 14. kolovoza na svom stadionu protiv gostujuće momčadi BSK-a (Borča) započinje novu ligašku sezonu 2010./11. Susret počinje u 17:30.

Bačka – Radnički

SUBOTICA – Nogometaši subotičke Bačke u nedjelju, 15. kolovoza, započinju natjecanje u Vojvođanskoj ligi, skupina Istok, i pokušat će u godini 110. jubileja izboriti plasman u viši rang natjecanja. Prvi susret novoga prvenstva od 17 sati igraju protiv Radničkog iz Bajmoka na svom terenu pokraj Somborske kapije.

KOŠARKA**Početak priprema**

SUBOTICA – Košarkašice Spartaka započele su u utorak, 10. kolovoza, pripreme za novu sezonu Prve lige Srbije. Umjesto dosadašnjeg trenera prve ekipe Slobodana Lukića, koji je preuzeo mjesto koordinatora svih

kategorija, trenersku je poziciju preuzela bivša jugoslavenska reprezentativka Stojanka Došić. Prvi trening odradile su: Jovana Veselinović, Sanja Orozović, Gorica Pjevac, Marija Kovačić, Jovana Kovačević, Emeše Vida, Dragana Kekezović, Ivana Celić, Sanela Suturović, Jelena Škrbić, Nina Đorđević, Ivana Kosanović, Danijela Grahovac, Milica Popov i Aleksandra Kikić.

ODBOJKA**Nova ekipa**

SUBOTICA – Viceprvakinje države u ženskoj odbojci, ekipa ŽOK Spartak, u izmijenjenom sastavu igrat će ove godine u natjecanju najboljih klubova Srbije. Ekipu će predvoditi novi trener Slobodan Galešev,

koji će po prvi puta raditi u ženskoj odbojci, a prvoj prozivci odazvale su se sljedeće igralice: Bojana Faćol, Ivana Gadjnai, Sanja Memišević, Milica Branković, Aleksandra Cvetičanin, Ana Jakovljević, Adela Helić, Ana Bogdanović, Olivera Medić, Danica Radenković, Kristina Češljarić, Tatjana Matić, Snežana Jovičić, Jelena Olujić, Ivana Mrdak, Dragana Matić, Sara Klisura i Ines Čović.

BICIKLIZAM**Pobjeda Gábora Kasze**

ŠVICARSKA – Gábor Kasza, član Biciklističkog kluba Spartak, pobjedio je u utrci »Velika nagrada Ober Fricktal« koja je vožena u Švicarskoj. Kasza je bio najbolji i u generalnom plasmanu brdskih ciljeva u utrci sa 16 osvojenih bodova na dužini utrke od 143 km. Kasza je stazu prešao za 3:40:34 (prosječna brzina 37 km/h), drugo mjesto pripalo je Rajmondu Kincliju (Švicarska, Birgi tim) s istim vremenom, dok je treći s 27 sekundi zaostatka stigao Marek Kanecka iz Češke. Staza je bila teška, s tri jaka uspona. Ukupno je startalo 143 vozača, a utrku je završilo svega 58 natjecatelja.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik Republike Srbije« br. 135/04 i 36/09), članka 44. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotice (»Službeni list Grada Subotice« br. 6/2010), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša

Obavještava

da je »Roprojek« d.o.o., ovlašten od strane nositelja projekta »Mlekara« d.o.o. Subotica, Tolminska br. 10, podnio zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »Interni pročištač otpadnih voda s pratećim objektima« na katastarskoj čestici broj 36453/1 k. o. Donji grad.

Suglasno članku 20. stavak 2 i 3. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša osigurat će javni uvid u predmetnu Studiju u razdoblju od 12. kolovoza 2010. do 2. rujna 2010. u prostorijama Gradske kuće, II. kat, soba 226, radnim danima od 10-12 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj Studiji održat će se 3. rujna 2010. u 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša.

POGLED S TRIBINA

Hajduci

Prvo poluvrijeme uzvratnog susreta 3. kola kvalifikacija za Ligu Europe donijelo je Splitu radost čekanu više od desetak godina, a tri postignuta gola protiv Dinama iz Bukurešta pobjedu za prolaz u posljednju rundu borbe za dulji kontinuitet europske jeseni. Nakon sramotne obrambene igre u prvom susretu i poraza (1:3), od medija iskritizirani »Špaco« Poklepović okrenuo je »ploču« i Hajduk je zaigrao na krilima dupke ispunjenog Poljuda onako kako bi uvijek trebao igrati. Hajdučki. Bez straha. I nadoknadio činilo se nedostižnu prednost, očuvao je do kraja susreta i posve zaslužen izborio četvrti (posljednji) kvalifikacijski ispit. I opet, voljom ždrijebe, dobio Rumunje za protivnika.

Bilo kako bilo, nakon dva susreta koji slijede Hajdukovci su konačno, na zadovoljstvo svojih vjernih navijača, pokazali kako znaju zaigrati pravi nogomet. Neka bude tako i dalje. Na drugoj strani države Hrvatske, preciznije u njezinom samom središtu, Dinamo je potpuno razočarao u susretu protiv moldavskog Sheriffa i nakon penal ruleta ispao iz daljnjeg kvalifikacijskog natjecanja za Ligu prvaka. Utješni susret četvrte runde kvalifikacija za plasman u Ligu Europe, protiv mađarskog Györa, pokazat će realnu sliku momčadi u koju je uloženo jako puno, a proteklih je godina dala jako malo. Da sve bude u stilu našeg podneblja, trener Velimir Zajec je smijenjen i čelnici Dinama će »šok terapijom« pokušati »protrijesti« momčad pred odlučujuća dva susreta o kojima ovisi opstanak cijele sezone. Hoće li to donijeti rezultata ostaje nam vidjeti već sljedećeg tjedna.

D. P.

NOGOMET

Uvjerljivi Riječani i Koprivničani

Nogometaši Rijeke i Slaven Belupa zabilježili su u 3. kolu 1. HNL-a i treću uzastopnu pobjedu na startu novoga prvenstva i s maksimalnih devet bodova zauzimaju prve dvije pozicije na prvenstvenoj tablici. Rijeka je nadvisila momčad Hrvatskog dragovoljca (3:0), dok je Slaven Belupo bio bolji od Zadra (2:0).

Ostali rezultati 3. kola: Varaždin – Dinamo 1:1, Hajduk – Šibenik 2:0, Zagreb – Osijek 0:0, Lokomotiva – Istra 1961 1:0, Karlovac – Split 1:0, Cibalia – Inter 1:0.

KOŠARKA

Pripreme za SP

Nakon osrednjeg nastupa na pripremnom turniru na Cipru (dva poraza i jedna pobjeda), hrvatska košarkaška reprezentacija će uigravanje momčadi za predstojeće SP u Turskoj nastaviti nastupom na turniru u Bambergu (Njemačka). Pored domaćina, te Hrvatske, na Superkupu sudjeluju još i reprezentacije Turske i Litve, a natjecanje će trajati sve do 16. kolovoza.

RUKOMET

Balić kandidat za najboljeg svih vremena

Svjetska rukometna federacija IHF pokrenula je izbor za najboljeg rukometaša u povijesti, a među četiri kandidata za ovo laskavo priznanje nalazi se i Ivano Balić, najbolji hrvatski rukometaš svih vremena. Pored stasitog Splićanina, u najužem izboru se nalaze i Francuz Nikola Karabatić, ruski Španjolac Talant Dušebajev i Nijemac Joachim Deckarm. Najbolji će biti biran anketom na stranicama IHF-a, a svojim glasom i vi možete pomoći Baliću da osvoji prvo mjesto.

TENIS

Škugor osvojio Challenger u Pekingu

Mladi Šibenčanin Franko Škugor nastavlja seriju odličnih rezultata započetih plasmanom u četvrtfinale ATP turnira u Baastadu (Švedska). Nakon plasmana u osminu finala ATP Umaga, Škugor je prošlog tjedna osvojio naslov na Challengeru u Pekingu (75.000 \$) i sada s 268 bodova zauzima 174. mjesto svjetske ranking ljestvice. Prvi hrvatski reket Marin Čilić nakon polufinala na ATP turniru u Washingtonu i dalje zauzima 13. mjesto na svijetu, dok se Ivan Ljubičić nalazi na 17. mjestu.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja.
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IVA KUJUNDŽIĆ, PLIVAČICA

Uvijek spremna za novu utrku

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Iako je u ovom sportu tek dvije i pol godine, već bilježi vrijedne rezultate

Na nekoliko posljednjih plivačkih mitinga održanim na bazenima diljem Vojvodine, zablistala je Iva Kujundžić 2002., nova nada subotičkog plivanja. Vrijedni rezultati donijeli su prva mjesta i medalje, ali i prvi sportski intervju za sportske stranice našega tjednika.

»Plivanjem sam se počela baviti prije dvije i pol godine, nakon što me je prvi put mama odvela na bazen. Isprva je to bila škola plivanja, a potom sam odlučila nastaviti s treninzima i sada je plivanje moj konačni sportski izbor. Oprobala sam se i u karateu, ali mi se nisu dopadali kondicijski treninzi i obvezno trčanje. U vodi je ipak mnogo bolje.

PRVI REZULTATI

Mlada plivačica danas trenira pod paskom Ivana Šoštareca i svakim

novim treningom nastoji usavršavati plivačku tehniku. Nešto više od godinu dana od debitantskog nastupa u Adi, Iva se na istom bazenu, prošloga vikenda, našla na pobjedničkom postolju i potvrdila neosporni talent prepoznat od stručnjaka u PK Spartak iz Subotice.

»Na svojoj prvoj utrci koju sam plivala u Adi nisam zabilježila plasman i tata mi je rekao kako ću sljedeći put uzeti medalju. I bilo je tako. Godinu dana kasnije osvojila sam treće mjesto, a prošle sam subote pobjedila u dvjema utrkama, osvojivši prva mjesta u utrkama na 50 m delfin i kraul. Za ove dobre

Škola

Iva Kujundžić će na jesen poći u 2h razred OŠ »Matko Vuković« u Subotici.

rezultate najzaslužniji je svakodnevni trening koji tijekom ljeta odradujemo i po dva puta dnevno«, kaže Iva Kujundžić.

OMILJENA DISCIPLINA:
DELFIN

»Iako je u pitanju teška plivačka disciplina, meni su uvijek najdraže utrke koje plivamo delfin stilom. Možda zato što u njima sada pobjeđujem, ali i zato što mi taj stil nije težak za plivanje. Volim trenirati i uvijek se radujem odlasku na Gradski bazen u Dudovoj šumi. Jedno je vrijeme bila malo hladnija voda, pa je bilo nezgodno za trening, no sada je voda puno bolja.«

NASTUPI U ŠTAFETAMA

Pored redovitih nastupa u pojedinačnoj konkurenciji, Iva Kujundžić često pliva i u štafetnim utrkama skupa s drugim natjecateljima iz svoga kluba.

»Volim plivati u štafeti i to mi je nekako puno lakše jer nas ima više i uvijek postoji mogućnost pomoći i ispravljanja pogrešaka. Također, utrke štafeta su uvijek dinamične i dramatične sve do samog kraja, a pobjeda u njima je plod zajedničkog, timskog rada.«

PLIVANJA I PUTOVANJA

»Natječući se na raznim plivačkim mitinzima proputovala sam veći dio vojvođanskih gradova koji imaju bazene, pa sam tako plivala u Somboru, Adi, Kikindi, Novom Sadu, Bečeju, Vrbasu. Lijepo je u biti u sportu i natjecati se s vršnjakinjama, sklapati nova sportska poznanstva, a usput i posjećivati i upoznavati nova mjesta. Svako

natjecanje je novi doživljaj, i uvijek se radujem odlasku na neko prvenstvo ili miting, pa s nestrpljenjem očekujem dane vikenda kada se većina natjecanja održava.«

NATJECANJA

»Svako je natjecanje priča za sebe, a ovisno o planiranom broju utrka i disciplina za koje sam prijavljena ovisi i broj utrka u kojima sudjelujem. Prošloga sam vikenda u Adi recimo plivala dvije utrke, dok sam nedavno u Vrbasu imala četiri utrke u jednom danu. Ali, nije mi bilo naporno jer volim plivati i uvijek sam spremna za novu utrku.«

PLIVAČKA BUDUĆNOST

Prema vlastitim riječima, Iva bi voljela jednoga dana postati poznata plivačica i pobjeđivati na velikim utrkama.

»Želim biti plivačica jer volim plivanje i truditi ću se svojim rezultatima u budućnosti biti još bolja. A do tada mi predstoji još mnogo rada i treninga koji mi nikada ne padaju teško i uvijek s radošću odlazim do bazena u Dudovoj šumi.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

PETAK
13.8.2010.

05.40 - Najava programa
 05.45 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Čarolije letenja: Nebeski divovi - Dramatična povijest cepelina, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi, telenovela
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 4 - Od Savudrije do Prevlake: Krapanj
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija (R)
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Brza promjena, američki film (R)
 21.40 - Dnevnik 3
 22.20 - Dr. House 2, serija
 23.10 - Krivci, američko-britansko-kanadski film (R)
 00.55 - Plačljiva igra, britansko-japanski film
 02.50 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 03.35 - Knez i djevojka 3
 04.20 - Ljetna slagalica
 05.10 - More ljubavi

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - TV vrtić: Znatijelja
 08.15 - Na kraju ulice: Kako biti dobar
 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
 08.55 - Obitelj Addams, crtana serija
 09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
 09.40 - Glazbeceda: Slovo E
 09.50 - Izazovi: Još samo danas u..., dokumentarni film
 10.05 - Mega Mindy, serija

10.30 - Wind River, američki film (R)
 12.05 - Beverly Hills 1, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija (R)
 13.55 - Crveni patuljak 7, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Knez i djevojka 3, serija
 16.05 - Vrhunska putovanja: Queensland - Australija, dokumentarna serija (R)
 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
 19.00 - Mučke 5a, humoristična serija
 19.30 - Crtani film
 19.55 - London: Atletika, Dijamantna liga - prijenos
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.15 - Mjesec Komanča, mini-serija
 23.50 - Mučke 4a, serija
 00.20 - Mučke 4a, serija
 00.50 - Mučke 4a, serija
 01.20 - Mučke 4a, serija
 01.50 - Mučke 4a, serija
 02.20 - Mučke 4a, serija
 02.50 - Kraj programa

07.00 Naši najbolji dani, serija
 07.55 Yu-gi-oh GX
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Oluja, igrani film
 21.45 Morski psi: Strah iz dubina 1, mini serija
 23.10 Morski psi: Strah iz dubina 2, mini serija
 00.35 Male noćne priče, show
 02.05 Vatrene anđeli, film
 03.55 Veliki film, igrani film
 05.35 IN magazin
 06.00 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
 07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.10 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
 10.25 Bibin svijet, humoristična serija

10.55 K.T.2, kriminalistička serija
 11.50 Ekkluziv, magazin (R)
 11.55 Punom parom, kulinarski izazov
 12.25 Nestala, telenovela
 13.10 Los Victorinos, telenovela
 14.00 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
 15.40 Cobra 11, kriminalistička serija (dvije epizode)
 17.25 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina!, drama
 20.00 McHaleova mornarica, film, komedija (R)
 21.55 Osvešta šmokljana 3: Nova generacija, igrani film, komedija
 23.50 Vijesti
 00.00 Žestoki momci, film, kriminalistička drama
 01.55 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
14.8.2010.

06.45 - Najava programa
 06.50 - Glas domovine
 07.15 - TV kalendar
 07.30 - Vijesti
 07.45 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Union Pacific, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život, emisija o obitelji
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - More ljubavi, telenovela
 13.20 - Prizma
 14.05 - Ekumen: Tko je konvertit ili obraćenik?, religijski program
 15.00 - Reporter - izbor: Razvoj ili smrt (2/2)
 15.50 - Znanstvene vijesti
 16.05 - Alpe Dunav Jadran
 16.40 - Vijesti
 16.55 - Prirodni svijet 3, dokumentarna serija
 17.45 - Biblija: Josip, serija
 19.16 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čuvari zakona, američki film
 22.25 - Vijesti
 22.40 - Vijesti iz kulture
 22.50 - Filmski vikend s Robinom Williamsom: Velika bijela prevara, američko-kanadsko-novozelandsko-njemački film

00.40 - Noć kulturnih filmova: Fantom u operi, američko-britanski film
 02.55 - Noć kulturnih filmova: Waterloo Bridge, američki film (R)
 04.15 - Reporter - izbor: Razvoj ili smrt (2/2)
 05.05 - More ljubavi

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - Žutokljunac
 08.35 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 -- -- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
 09.20 - Cijele note, serija
 09.45 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu (R)
 10.10 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu (R)
 10.35 - Sportske igre mladih (7/12)
 10.50 - Briljanteen
 11.40 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Tito Strozzi: Igra i zbilja
 12.40 - Čovjek i afrička fauna: Dobre namjere, dokumentarna serija (R)
 13.40 - KS automagazin
 14.10 - 4 zida
 14.45 - Optužen bez dokaza, američko-francuski film
 16.25 - London: Atletika, Dijamantna liga - prijenos
 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
 19.00 - Mučke 5a, humoristična serija
 19.30 - Tuđinci u Americi, humoristična serija (R)
 20.10 - HNL: Inter - Hajduk, prijenos
 22.10 - Struna u krvi 6, serija
 23.45 - Mini HNL
 00.05 - Mučke 4b, humoristična serija
 01.35 - Mučke 5a, humoristična serija
 02.05 - Mučke 5a, serija
 02.35 - Kraj programa

06.00 Oluja, igrani film
 07.35 Dugi oproštaj, igrani film
 09.00 Dora istražuje, crtana serija
 09.25 Timmy Time
 09.40 Ben Ten: Alien Force, crtana serija
 10.05 Naša mala klinika, serija
 11.00 Dodir s neba, serija
 12.00 Frikovi, serija

NOVO NA HTV-u
HRT2, 17.8.2010., 19.30
SALSA FILARMONICA
SPECIJAL

Glazbeni Specijal Ante Batinovića prikazuje iznimno zanimljivu priču o posebnom originalnom projektu Zagrebačke filharmonije Salsa filarmonica. Premijera je bila krajem travnja ove godine u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, a Salsa filarmonica specijal prikazuje nastajanje glazbenoga projekta: klasične i kubanske glazbe. U emisiji govore član Zagrebačke filharmonije i idejni začetnik toga projekta Ricardo Luque te kubanski glazbenici Rodolfo Vistel, Lazara Cachao Lopez i

12:55 Smallville, serija
 13:50 Dugi oproštaj, film
 15:20 Ponovni susret, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35, show
 18:15 Lud, zbunjen, normalan, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Deset zapovijedi 1, igrani film
 21:40 Deset zapovijedi 2, igrani film
 23:15 Mreža, film
 01:10 Male noćne priče, show
 02:40 Gloria, igrani film
 04:40 Nadine, igrani film
 06:15 Frikovi, serija
 07:00 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
 08.20 2 glupa psa, crtana serija
 08.45 Bakugan, crtana serija
 09.10 Ne daj se, Nina!, humorna drama (dvije epizode)
 11.05 Jedna od dečki, humoristična serija
 11.30 Pakleno ljetovanje, igrani film, komedija
 13.00 Idemo do kraja, igrani film, komedija (R)
 14.45 McHaleova mornarica, igrani film, komedija (R)
 16.35 Projekt X, igrani film, znanstveno-fantastična komedija (R)
 18.30 Vijesti
 19.05 Zvijezde Ekstra: Natasha Richardson, zabavna emisija (R)
 20.00 Legenda o vitezu, igrani film, akcijska komedija
 22.15 Iskonski strah, igrani film, triler (R)
 00.25 Carlitov način, film, kriminalistička drama
 02.50 Astro show, emisija uživo

Jacqueline Castellanos. Riječ je o pravom, novom, gotovo istraživačkom projektu, kombinaciji kubanske tradicionalne glazbe kubanskih i hrvatskih glazbenika, koji je već dobio izniman odjek ne samo na hrvatskoj nego i međunarodnoj glazbenoj sceni zahvaljujući ugledu i kubanske glazbe općenito i ugledu najvećeg hrvatskog orkestra Zagrebačke filharmonije.

Autor i urednik: Ante Batinović

NEDJELJA 15.8.2010.

- 05.50 - Najava programa
- 06.25 - TV kalendar
- 06.40 - Alpe Dunav Jadran
- 07.10 - Ekumena: Tko je konvertit ili obraćenik?, religijski program
- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Cecilia Bartoli: Sacrificium
- 09.25 - Rijeke Hrvatske: Zrmanja, dokumentarna serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.10 - Vijesti iz kulture
- 10.15 - Umorstva u Midsomeru 12, serija (R)
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Plodovi zemlje
- 13.25 - Split: More
- 14.00 - Obale - Venecijanski zaljev: Prividna utiha, dokumentarna serija
- 14.55 - Mir i dobro
- 15.30 - Vijesti
- 15.40 - Biblija: Josip, serija
- 17.15 - Klape Gospi Sinjskoj, snimka koncerta
- 18.35 - Ne daj se, Floki! - serija za djecu
- 19.05 - Baltazar, crtana serija
- 19.16 - LOTO 6/45
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Stipe u gostima, serija
- 20.55 - Samson i Dalila, američki film
- 23.05 - Vijesti
- 23.20 - Vijesti iz kulture
- 23.30 - Filmski vikend s Robinom Williamsom: Dan očeva, američki film (R)
- 01.05 - Buđenje mrtvih 7
- 01.50 - Buđenje mrtvih 7, mini-serija

- 02.35 - Noćni reprizni dokumentarci (strani - ljetno)
- 04.05 - Plodovi zemlje
- 04.55 - Split: More

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
- 07.55 - Najava programa
- 08.00 - Jura Hura, serija
- 08.30 - Trolovi, crtana serija (R)
- 08.55 - Trolovi, crtana serija (R)
- 09.20 - Idemo baki, film za djecu (R)
- 10.50 - Biblija
- 11.00 - Blagdan Velike Gospe - prijenos mise
- 13.05 - Vela Gospe na Salima, emisija pučke i predajne kulture
- 13.45 - Igrani film (strani) - klasici
- 16.05 - Vrhunska putovanja: Australija - Sjeverni teritorij, dokumentarna serija (R)
- 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
- 19.00 - Mučke 5a, humoristična serija
- 19.30 - Mučke 5a, humoristična serija
- 20.05 - Polar Express, američki animirani film
- 21.50 - Zakon!, serija
- 22.25 - Video na(d)zor
- 22.55 - Prikraćeni 3, humoristična serija
- 23.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
- 00.00 - Završnica Eurovizijanskog natjecanja mladih glazbenika 2010. u Beču
- 01.05 - Kraj programa

- 08.10 Dodir s neba, serija
- 09.05 Dora istražuje
- 09.30 Timmy Time
- 09.45 Ben Ten Alien Force, crtana serija
- 10.10 U slučaju frke, serija
- 10.40 Naša mala klinika, serija
- 11.40 Žene američkih vojnika, serija
- 12.35 Automotiv, auto-moto magazin
- 13.05 Marija. Majka sina Božjega, igrani film
- 14.55 Deset zapovijedi 1, igrani film
- 16.30 Deset zapovijedi 2, igrani film
- 17.00 Vijesti Nove TV
- 17.10 Deset zapovijedi 2, igrani film - nastavak

- 18.20 Lud, zbunjen, normalan
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.05 Nad lipom 35, show
- 21.10 Jesse Stone: Hladnokrvno umorstvo, grani film
- 22.40 Red carpet, showbiz magazin
- 23.45 Tko je Samantha?, serija
- 00.15 Nestali, igrani film
- 01.55 Mandžurijski kandidat, igrani film
- 04.10 Red Carpet, showbiz magazin
- 05.10 Automotiv, auto-moto magazin
- 05.35 Kraj programa

- 07.30 Miffy, animirana serija
- 08.10 2 glupa psa, crtana serija
- 08.30 Bakugan, crtana serija
- 08.55 Ne daj se Nina!, drama (tri epizode)
- 11.45 Jedna od dečakiju, humoristična serija
- 12.10 Red Bull Air Race - Lausitz, sportsko-zabavna emisija
- 12.40 Tajna, igrani film, obiteljska drama (R)
- 14.25 Smokey i bandit, igrani film, akcijska komedija
- 16.05 Milly, igrani film, drama
- 17.40 Discovery: Preživjeti morske pse, dokumentarni film (R)
- 18.30 Vijesti
- 19.05 Ekkluziv, magazin
- 20.00 Patriotske igre, igrani film, triler
- 22.00 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
- 23.35 Voljeni, igrani film, triler
- 01.20 Iskonski strah, igrani film, triler (R)

PONEDJELJAK 16.8.2010.

- 05.40 - Najava programa
- 05.45 - Mir i dobro
- 06.15 - Drugo mišljenje
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.35 - Vijesti
- 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
- 09.10 - Pet zvjezdica 2, serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - Čarolije letenja: Leteći brodovi - Dinosauri avijacije, dokumentarna serija
- 11.10 - Oprah show
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - More ljubavi

- 13.15 - Ljetna slagalica
- 14.10 - Vijesti
- 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
- 15.05 - Hrvatsko podmorje 4 - Od Savudrije do Prevlake: Šolta
- 15.35 - A sad u Europu!
- 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
- 17.00 - Vijesti
- 17.10 - Hrvatska uživo
- 18.30 - Čarolija 10, serija
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Potrošački kod
- 20.45 - TV Bingo Show
- 21.30 - Povijesne serije dramskoga programa: Družba Isusova
- 22.25 - Dnevnik 3
- 22.55 - Vijesti iz kulture
- 23.05 - Dr. House 2, serija
- 23.55 - Sedam mačeva, korejsko-hongkonško-kineski film
- 02.25 - Prljavi seksi novac, serija (R)
- 03.10 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
- 03.55 - Potrošački kod
- 04.25 - Ljetna slagalica
- 05.15 - More ljubavi, telenovela

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
- 08.00 - Najava programa
- 08.05 - TV vrtić: Uši
- 08.15 - Na kraju ulice: Zamjena identiteta
- 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
- 08.55 - Obitelj Addams, crtana serija
- 09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
- 09.40 - Na glasu: Stara i more
- 09.50 - Brlog (R)
- 10.05 - Mega Mindy, serija za djecu
- 10.30 - Bijeg na Planinu grizlija, američki film
- 12.00 - Beverly Hills 1, serija
- 12.45 - Beverly Hills 1, serija
- 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
- 13.55 - Crveni patuljak 7, humoristična serija
- 14.25 - Zvezdane staze: Enterprise 4, serija
- 15.10 - Knez i djevojka 3, serija
- 15.55 - Farma smijeha, američki film
- 17.35 - Vrhunska putovanja: Kanada, dokumentarna serija (R)
- 18.30 - Mučke 5a, humoristična serija
- 19.00 - Mučke 5a, humoristična serija

- 19.30 - Garaža
- 20.05 - Večernja škola
- 20.40 - Vijesti na Drugom
- 20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
- 21.30 - Prevara, američki film (R)
- 23.00 - Prljavi seksi novac, serija
- 23.50 - Deadwood 3, serija
- 00.40 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, humoristična serija
- 01.10 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija (R)
- 01.55 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
- 02.40 - Kraj programa

- 07.00 Naši najbolji dani, serija
- 07.55 Yu-gi-oh GX, crtana serija
- 08.20 Bumba, crtana serija
- 08.35 Peppa, crtana serija
- 08.50 Fifi, crtana serija
- 09.00 Dona Barbara, serija
- 10.50 U ime ljubavi, serija
- 12.50 IN magazin
- 13.35 Baywatch, serija
- 14.30 Dona Barbara, serija
- 16.25 U ime ljubavi, serija
- 17.00 Vijesti Nove TV
- 17.20 U ime ljubavi - nastavak, serija
- 18.30 IN magazin
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.05 Lud, zbunjen, normalan, serija
- 21.05 Najbolji od najboljih, igrani film
- 22.45 Večernje vijesti
- 23.00 IN magazin
- 23.45 Bračne vode, serija
- 00.10 Seks i grad, serija
- 00.40 Ezo TV, tarot show
- 01.40 Začarani, serija
- 02.30 Dodir roze, igrani film
- 04.00 Seks i grad, serija
- 04.25 Bračne vode, serija
- 04.50 Začarani, serija
- 05.35 Baywatch, serija
- 06.20 Kraj programa

- 07.10 Miffy, animirana serija
- 07.25 YooHoo i prijatelji, animirana serija
- 07.40 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
- 09.55 Bibin svijet, humoristična serija
- 10.25 K.T.2, serija
- 11.10 Ekkluziv, magazin (R)
- 12.00 Punom parom, kulinarski izazov
- 12.30 Nestala, telenovela
- 13.15 Los Victorinos, telenovela

14.05 Najljepši urok,
(dvije epizode)
15.45 Cobra 11, serija
(dvije epizode)
17.25 Bibin svijet,
humoristična serija
(dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina!, drama
20.00 Plaćenici, igrani film,
akcijski (R)
21.45 Na zmajevom putu,
igrani film, akcijski
23.35 Vijesti
23.45 Patriotske igre,
igrani film, triler (R)
01.40 Astro show, emisija uživo

UTORAK 17.8.2010.

05.40 - Najava programa
05.45 - Normalan život
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Pet zvjezdica 2, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Čarolije letenja:
Nebeski jahači
- povijest helikoptera,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi,
telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - Sutra je novi dan 1,
serija
15.05 - Hrvatsko podmorje 4
- Od Savudrije do
Prevlake: Brač
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1,
humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija (R)
19.30 - Dnevnik
20.10 - Boje turizma
21.00 - Mladi revolveraši,
američki film (R)
22.50 - Dnevnik 3
23.20 - Vijesti iz kulture
23.30 - Dr. House 2, serija
00.20 - Ti i ja i svi koje znamo,
američko-britanski film
01.50 - Bez traga 6, serija
02.35 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
03.20 - Zakon i red: Zločinačke
nakane 3, serija
04.05 - Fotografija u Hrvatskoj
04.25 - Ljetna slagalica
05.15 - More ljubavi,
telenovela

07.00 - Panorame turističkih
središta Hrvatske
08.00 - Najava programa
08.05 - TV vrtić: Kišobran
08.15 - Na kraju ulice:
Eksperiment
08.30 - 101 dalmatinac,
crtana serija
08.55 - Crtana serija
09.15 - Dexterov laboratorij,
crtana serija
09.40 - Navrh jezika: Brušenje
stila
09.50 - Boli glava: Zrak svuda
oko nas (4/6)
10.05 - Mega Mindy, serija
za djecu
10.30 - Dragi moj lažljivče,
američki film
12.00 - Beverly Hills 2, serija
12.45 - Beverly Hills 2, serija
13.30 - Simpsoni 18,
humoristična serija
13.55 - Crveni patuljak 7,
humoristična serija
14.30 - Zvezdane staze:
Enterprise 4, serija
15.20 - Knez i djevojka 3,
serija
16.05 - Bitka za planet
majmuna, američki film
17.40 - Vrhunska putovanja:
Južna Afrika,
dokumentarna serija (R)
18.30 - Mučke 5b,
humoristična serija
19.30 - Glazbeni specijal:
Salsa Filarmonica
Specijal
20.05 - Večernja škola
20.40 - Vijesti na Drugom
20.50 - Bitange i princeze 2,
humoristična serija
21.30 - Bez traga 6, serija
22.20 - Zakon i red: Zločinačke
nakane 3, serija
23.10 - Deadwood 3, serija
00.00 - Ljetni retrovizor:
Kalifornikacija,
humoristična serija
00.30 - Ljetni retrovizor:
Zločinački umovi 3,
serija (R)
01.15 - Ljetni retrovizor:
Kineska plaža 2, serija
02.00 - Kraj programa

07.00 Naši najbolji dani, serija
07.55 Yu-gi-oh GX,
crtana serija
08.20 Bumba, crtana serija
08.35 Peppa, crtana serija
08.50 Fifi, crtana serija
09.00 Dona Barbara, serija
10.50 U ime ljubavi, serija
12.50 IN magazin
13.35 Baywatch, serija

14.30 Dona Barbara, serija
16.25 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi -
nastavak, serija
18.30 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Lud, zbunjen, normalan,
serija
21.05 Karate Kid 3, igrani film
23.00 Večernje vijesti
23.15 IN magazin
00.00 Bračne vode, serija
00.25 Seks i grad, serija
00.55 Ezo TV, tarot show
01.55 Začarani, serija
02.40 Posljednji obračun,
igrani film
04.35 Seks i grad, serija
05.00 Bračne vode, serija
05.25 Začarani, serija
06.10 Baywatch, serija
06.55 Kraj programa

07.45 Miffy, animirana serija
08.00 YooHoo i prijatelji,
animirana serija
08.20 RTL ritam zona - Priča
o..., glazbena emisija
09.15 RTL ritam zona - Top 40
domaći, glazbena emisija
10.25 Bibin svijet,
humoristična serija
11.00 K.T.2,
kriminalistička serija
11.45 Ekkluziv, magazin (R)
11.55 Punom parom,
kulinarski izazov
12.30 Nestala, telenovela
13.20 Los Victorinos,
telenovela
14.10 Najljepši urok,
(dvije epizode)
15.45 Cobra 11,
serija (dvije epizode)
17.25 Bibin svijet,
serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina!, drama
20.00 Čelični dečki, igrani
film, humorna drama
21.40 Kako sam upoznao vašu
majku, humoristična
serija (dvije epizode)
22.25 Teorija velikog praska,
humoristična serija
(dvije epizode)
23.20 Vijesti
23.30 CSI: NY, serija
00.15 Plaćenici,
igrani film, akcijski (R)
01.55 Astro show,
emisija uživo

SRIJEDA 18.8.2010.

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
09.10 - Pet zvjezdica 2, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Između zemlje i neba:
Izlet u domovinu
Dogona, dokumentarna
serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi,
telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - Sutra je novi dan 1,
serija
15.05 - Hrvatsko podmorje 4
- Od Savudrije do
Prevlake: Prevlaka
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1,
humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija (R)
19.16 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Dok si spavao,
američki film (R)
21.55 - Klasici hrvatskog
dokumentarizma:
Krsto Papić
22.40 - Dnevnik 3
23.10 - Vijesti iz kulture
23.20 - Dr. House 2, serija
00.10 - Dom na kraju svijeta,
američki film (R)
01.45 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
02.30 - Knez i djevojka 3,
serija
03.15 - Studio 60 on Sunset
Strip, serija (R)
04.00 - Fotografija u Hrvatskoj
04.10 - Ljetna slagalica
05.00 - More ljubavi,
telenovela

07.00 - Panorame turističkih
središta Hrvatske
08.00 - Najava programa
08.05 - TV vrtić: Beba
08.15 - Na kraju ulice:
Etno nanule
08.30 - 101 dalmatinac,
crtana serija
08.55 - Crtana serija
09.15 - Dexterov laboratorij,
crtana serija
09.40 - Ta politika: Gradani
09.50 - U zdravom tijelu zdrav
duh: Mišići (4/6)
10.05 - Mega Mindy,
serija za djecu

10.30 - Kako preživjeti sebe,
nizozemski film
12.10 - Beverly Hills 2, serija
12.50 - Beverly Hills 2, serija
13.35 - Simpsoni 18,
humoristična serija
14.00 - Crveni patuljak 7,
humoristična serija
14.30 - Zvezdane staze:
Enterprise 4, serija
15.20 - Knez i djevojka 3,
serija
16.05 - Brak i silovanje:
Slučaj Rideout,
američki film (R)
17.40 - Vrhunska putovanja:
Florida, dokumentarna
serija (R)
18.30 - Mučke 5b,
humoristična serija
19.30 - Garaža
20.05 - Večernja škola
20.40 - Vijesti na Drugom
20.50 - Bitange i princeze 2,
humoristična serija
21.30 - Hvala što pušite,
američki film
23.05 - Studio 60 on Sunset
Strip, serija
23.50 - Ljetni retrovizor:
Kalifornikacija,
humoristična serija
00.20 - Ljetni retrovizor:
Zločinački umovi 3,
serija (R)
01.05 - Ljetni retrovizor:
Kineska plaža 2, serija
01.50 - Kraj programa

07.00 Naši najbolji dani, serija
07.55 Yu-gi-oh GX
08.20 Bumba, crtana serija
08.35 Peppa, crtana serija
08.50 Fifi, crtana serija
09.00 Dona Barbara, serija
10.50 U ime ljubavi, serija
12.50 IN magazin
13.35 Baywatch, serija
14.30 Dona Barbara, serija
16.25 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi -
nastavak, serija
18.30 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Naša mala klinika, serija
21.00 Soba panike, igrani film
22.50 Večernje vijesti
23.05 IN magazin
23.50 Bračne vode, serija
00.15 Seks i grad, serija
00.45 Ezo TV, tarot show
01.45 Soba panike, igrani film
03.30 Seks i grad, serija
03.55 Bračne vode, serija
04.20 Baywatch, serija
05.05 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
 07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.10 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 10.25 Bibin svijet, humoristična serija
 11.00 K.T.2, kriminalistička serija
 11.45 Ekkluziv, magazin (R)
 12.00 Punom parom, kulinarski izazov
 12.30 Nestala, telenovela
 13.15 Los Victorinos, telenovela
 14.05 Najljepši urok, telenovela
 14.55 Andeo i vrag, telenovela (R)
 15.45 Cobra 11, kriminalistička serija (dvije epizode)
 17.25 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina!, humorna drama
 20.00 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
 20.55 11. sat, znanstveno-fantastična serija (dvije epizode)
 22.30 CSI:NY, serija
 23.20 Vijesti
 23.30 Čelični dečki, film, komedija humorna drama (R)
 01.00 Red Bull Air Race - Lausitz, sportsko-zabavna emisija (R)
 01.30 Astro show, emisija uživo

ČETVRTAK 19.8.2010.

HRT 1

05.40 - Najava programa
 05.45 - Riječ i život, religijski program
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Pet zvjezdica 2, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Između zemlje i neba: U zemlji Berbera, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 5 - Priče iz dubina: Jadransko cvijeće
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija (R)
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Apokalipsa: Drugi svjetski rat, dokumentarna serija
 21.05 - Otvoreno
 22.10 - Kratki susreti
 22.45 - Dnevnik 3

23.25 - Dr. House 2, serija
 00.15 - Oni dolaze, američki film
 01.40 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 02.25 - Knez i djevojka 3, serija
 03.10 - Studio 60 on Sunset Strip, serija (R)
 03.55 - Fotografija u Hrvatskoj
 04.10 - Ljetna slagalica
 05.00 - More ljubavi, telenovela

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - TV vrtić: Štipaljka
 08.15 - Na kraju ulice: Telefon
 08.30 - 101 dalmatinac
 08.55 - Crtana serija
 09.15 - Dexterov laboratorij
 09.40 - Abeceda EU: Slovo D
 09.50 - Iznad crte: Reportaža
 10.05 - Pismo za kralja, nizozemski film
 11.55 - Beverly Hills 2, serija
 12.40 - Beverly Hills 2, serija
 13.30 - Simpsoni 18, serija
 13.55 - Crveni patuljak 7, serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 4, serija
 15.20 - Knez i djevojka 3, serija
 16.05 - Smijeh i kazna, francuski film (R)
 17.40 - Istraživači ledenjaka, dokumentarni film (R)
 18.30 - Mučke 5b, serija
 19.55 - Zürich: Atletika - Dijamantna liga,

prijenos
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.15 - Ekskalibur: Mač kralja Artura, američki film
 00.30 - Studio 60 on Sunset Strip, serija
 01.15 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, serija
 01.45 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija (R)
 02.30 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
 03.15 - Kraj programa

nova

07.00 Naši najbolji dani, serija
 07.55 Yu-gi-oh GX, crtana serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifa, crtana serija
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Naša mala klinika, serija
 21.00 Navy CIS, serija
 22.55 Večernje vijesti
 23.10 IN magazin
 23.55 Bračne vode, serija
 00.20 Seks i grad, serija
 00.50 Ezo TV, tarot show
 01.50 Kriminalni kod, igrani film

03:45 Seks i grad, serija
 04:10 Bračne vode, serija
 04:35 Baywatch, serija
 05:20 Kraj programa

RTL

07.50 Miffy, animirana serija
 08.05 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.20 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
 09.15 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
 10.30 Bibin svijet, humoristična serija
 11.05 K.T.2, serija
 11.50 Ekkluziv, magazin (R)
 12.10 Punom parom, kulinarski izazov
 12.30 Nestala, telenovela
 13.25 Los Victorinos
 14.15 Andeo i vrag, (dvije epizode) (R)
 15.50 Cobra 11, serija (dvije epizode)
 17.30 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina!, drama
 20.00 Chuck, komedija (R)
 20.55 CSI, serija (dvije epizode)
 22.30 CSI: NY, serija
 23.25 Vijesti
 23.35 L.A. Dragnet, serija (R)
 00.20 11. sat, znanstveno-fantastična serija
 01.05 Astro show, emisija uživo
 02.05 11. sat, znanstveno-fantastična serija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	ŠKAROL KRAJ U KLJUČU GOLUBA	MAKAR POL- STROJ	LOVACKO ČEŠALJSTE	VRHO KROČJE	KUČNI DOK	"KROČJE"	PIŠANČICA U BALE- ŠINA	"KROČJE" MAGAZIN	TURSKA MEŠAR	STRAH ANDRIĆ	HILARIO- VO ME	HALLO! BANDI ZA SPLAVU KROČJE	DRUGO, OSTALO
SLIKA MILIJANA DETINJAK													
PREROK NIK SUMNIO						SLAVAN PORAZO KROČJE KROČJE							
STRAH STRAH				BOLEST DOKTORA DOKTORA KROČJE						BARBORA STO KROČJE KROČJE			
BARBORA KROČJE DAVID KROČJE KROČJE					STRAH KROČJE KROČJE				KROČJE KROČJE KROČJE			STRAH KROČJE KROČJE	
STRAH KROČJE			STRAH KROČJE KROČJE					KROČJE KROČJE KROČJE					
KROČJE KROČJE						STRAH KROČJE KROČJE					KROČJE KROČJE KROČJE		
STRAH KROČJE		STRAH KROČJE KROČJE											
"STRAH" MEDICAL OFFICER				STRAH KROČJE KROČJE								STRAH KROČJE KROČJE	
AUTOMOBIL KROČJE					KROČJE KROČJE	STRAH KROČJE KROČJE							
STRAH KROČJE							KROČJE KROČJE KROČJE						STRAH KROČJE
STRAH KROČJE				STRAH KROČJE KROČJE						"LIMITED" TO EAT			
SPEED KROČJE KROČJE									KROČJE KROČJE KROČJE				
STRAH KROČJE			STRAH KROČJE KROČJE							KROČJE KROČJE KROČJE			
"STRAH"		STRAH KROČJE KROČJE				STRAH KROČJE KROČJE				STRAH KROČJE KROČJE			
STRAH KROČJE KROČJE													KROČJE KROČJE KROČJE
STRAH KROČJE									KROČJE KROČJE KROČJE				
STRAH KROČJE KROČJE								STRAH KROČJE KROČJE					

RIJEŠENJE KRIŽALJKE